

13 november 2009

ADVOCATENBLAD 14

*Dure en ondoorzichtige
advocatuur besproken*

*De advocaat, Saban B.
en de politicus*

KRONIEK FAMILIERECHT

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Erna of tijdens...

Vraag de gemiddelde advocaat wat hij of zij na pensionering gaat doen en het woord 'reizen' valt opvallend vaak. Vraag diezelfde man of vrouw waarom daarmee gewacht wordt tot dat moment en het blijft opvallend vaak angstvallig stil. Dat is jammer. En onnodig. Er zijn voldoende financiële mogelijkheden om de koffers ver voor de pensioengerechtigde leeftijd te pakken. Je moet alleen weten hoe je dat aanpakt. Bijvoorbeeld hoe je een goed pensioen opbouwt zonder daarvoor nu een torenhoge premie te betalen. Daarin zijn wij gespecialiseerd. Specifiek voor de advocatuur. Dus als u voor uw 65-ste al wilt varen, bel ons dan even.

www.nwk.nl

598, 600, 602 612

Duur, ondoorzichtig en onbegrijpelijk: dat is de advocatuur voor particulieren en mkb'ers. We bekeken het 'Groningen-onderzoek'. Valt er wat aan te doen? Het College van Afgevaardigden in conclaaf. Intussen veroordeelde de rechter het falende toezicht.

In de **Kroniek familierecht**, dit jaar voor het eerst van Bos-houwers en Kreeftenberg, het overzicht van de ontwikkelingen in het personen- en familierecht van 2006 tot en met 2008.

626

Een kwart van de advocaten is aangesloten bij de **tienjarige Geschillencommissie Advocatuur**: 'We beoordelen declaraties kritisch, maar bieden ook een goede incassoweg. Dat weten veel advocaten niet.'

.....
'Maar als Saban B. nou een gerechtvaardigd belang bij privacy heeft,' riep **de advocaat tegen de politicus**. 603

.....
Het kantoor gaat de hei op: de eerste aflevering van een nieuwe rubriek over management, bedrijfsvoering en HR. 605

.....
Op basis van de Dienstenrichtlijn kunnen ook Nederlandse **Ordezaken per mail** worden afgehandeld. 608

.....
In de mediademocratie wordt de **rechter** geacht een **persoonlijke uitleg** te geven. Niet iedereen is al zo ver. 611

.....
Advocaat in Shanghai: 'Niet veel mensen houden het in China zo lang uit als ik, zeker geen advocaten.' 621

.....
Vreemdelingenadvocaat Rob Hamerslag kreeg de Amsterdamse Dekenprijs en kijkt en passant terug op mijlpaalarrest Mosa. 624

Verder...

Column: Geef mij maar de gouden koets 599 » Room for Justice 601 » 'Zonder falen geen innovatie' 602 » Vervolgde advocaten 602 » Tuchtrect actueel 604 » Agenda 607 » Recensie: Geschiedenis van de advocatuur 609
Berichten van de Orde 605, 607 » Permanente opleiding 630 » Personalialia 633 » Uitspraken Geschillencommissie 638 » Tuchtrect 640

Omslag:
iStockfoto

Rapport 'Toegang tot advocaten'

'Te weinig concurrentie'

Een groot deel van de betalende particulieren en mkb-ondernemers vindt de advocaat veel te duur, concluderen drie Groningse onderzoekers in het rapport 'Toegang tot advocaten'. Uit dit onderzoek blijkt vooral dat er te weinig concurrentie is, zegt econoom Barbara Baarsma.

.....
Lex van Almelo
journalist
.....

‘Een groot deel van de respondenten is van mening dat de prijs van advocaten veel te hoog is. De opbouw van de tarieven wordt onduidelijk gevonden. Particulieren hebben geen goed inzicht in de diensten die geleverd worden en constateren dat een hoog uur-tarief geen garantie is voor kwaliteit. (...) Particulieren (...) zijn van mening dat een beter beeld geschetst zou moeten worden van het aantal uren en de daarmee gepaarde gaande kosten die een zaak met zich meebrengt.’ Dit zijn conclusies die drie Groningse onderzoekers trekken uit de antwoorden van betalende particulieren en mkb-ondernemers op vragen over ‘belemmeringen in de toegang tot advocaten’. (RUG/Pro Facto, *Toegang tot advocaten*.)

De toegang tot advocaten wordt op verschillende manieren belemmerd, maar

aan aanbevelingen wagen de onderzoekers zich niet. Of het moet deze zijn: ‘Het is aan de Orde om passende maatregelen te treffen...’

Geen cijfers

De discussie over de hoogte van de advocatarieven was eind 2008 aanleiding voor de Algemene Raad te laten onderzoeken in hoeverre het tarief een belemmering is om een advocaat in te schakelen. Ook wilde de Algemene Raad graag weten of er andere aspecten in de beeldvorming of dienstverleningen zijn aan te wijzen waardoor betalende particulieren en ondernemers geen advocaat (meer) willen inschakelen. En of die aspecten en de tarieven de toegang tot het recht beperken.

Voor een representatieve steekproef is een groot aantal respondenten nodig, die alleen via vragenlijsten zijn te benaderen. Maar vragenlijsten zijn niet geschikt om achterliggende motieven en drijfveren te achterhalen. Daarom is afgezien van een kwantitatief onderzoek.

Via advertenties en internet hebben de onderzoekers 254 ingevulde vragenlijsten teruggekregen. Vervolgens hebben de onderzoekers met 75 mkb-ondernemers en 71 particulieren een gesprek gevoerd.

Gratis kennismaking

Op 3 november heeft het College van Afgevaardigden vergaderd over de maatregelen die de Algemene Raad heeft voorgesteld naar aanleiding van het onderzoek

(zie verderop in dit blad). Duidelijke voorbeelddeclaraties zouden inzicht moeten geven in hoe de totale kosten zijn opgebouwd. Gratis kennismakingsgesprekken worden gestimuleerd en een publiekssite moet de drempel verlagen. Op die site komt het rechtsgebiedenregister te staan. Dit bestaande register moet verder worden ‘uitgebouwd’, zodat cliënten beter kunnen zien waarin een bepaalde advocaat ervaren is en welk soort cliënten hij bedient. In de opleiding is extra aandacht voor sociale en communicatieve vaardigheden gewenst.

Zijn deze maatregelen

.....
**'Uurtarieven maskeren
beunhazerij'**
.....

Klachten op vele fronten

Behalve klachten over tarieven en ondoorzichtige declaraties komt in het Groningse onderzoek naar voren dat zowel particulieren als ondernemers het lastig vinden om de juiste advocaat te vinden. Vaak lopen zij bij de eerste de beste advocaat naar binnen, zonder een duidelijk beeld te hebben van wat die kan. In de ogen van particulieren is de advocaat niet eerlijk over zijn deskundigheid en neemt deze ook zaken aan waarvan hij geen verstand heeft. Particulieren hebben ook, meer dan ondernemers, behoefte aan een empathische en sociale benadering. Zij vinden dat zij te weinig worden betrokken bij het werkproces. Opvallend is dat er ‘geen grote verschillen’ zijn tussen cliënten met en cliënten zonder ervaring met de advocatuur, al spreken de eersten vaker over de dienstverlening van de advocaat. Hier staat tegenover dat de onderzoekers veel verschillen tussen klachten van particulieren en ondernemers verklaren uit het feit dat ondernemers ‘repeat players’ zijn en particulieren ‘one-shotters’.

Particulieren zijn verder wantrouwend tegenover advocaten dan ondernemers. Zij vinden het storend dat zij niet goed kunnen controleren wat de advocaat precies heeft gedaan. Advocaten communiceren niet goed en hun declaraties zijn onduidelijk. Het optreden van sommige advocaten in de media bezorgt de advocaat een slecht imago bij zowel particulieren als ondernemers.

.....
 'Advocaten hebben te weinig concurrenten, anders zouden zij beter communiceren met de cliënt'

voldoende? En maakt het rapport ons eigenlijk wel iets wijzer?

Zo is het, of niet?

'Het rapport geeft goed weer welke gevoelens er leven. Voor kleine ondernemers hangt een waas van onduidelijkheid om de advocaat heen dat moet worden weggenomen,' zegt Marcel Braakman van MKB Nederland.

'Alle kritiekpunten zijn goed bij elkaar gebracht. Het geeft wel een redelijk compleet beeld van de belemmeringen,' zegt oud-advocaat en hoogleraar privaatrecht Maurits Barendrecht.

'Er staat geen nieuws in. De Groningse nieuwkomers komen tot dezelfde conclusies als eerdere onderzoekers,' zegt hoogleraar rechtssociologie Nick Huls.

Barbara Baarsma, directeur van SEO Economisch Onderzoek en bijzonder hoogleraar marktwerking- en mededingingseconomie, plaatst een vette kanttekening bij de conclusies en de gekozen onderzoeksmethode. 'Het was de bedoeling te onderzoeken in hoeverre het tarief een belemmering is om een advocaat in te schakelen. Maar vervolgens geeft de Algemene Raad de opdracht om een kwalitatief onderzoek uit te voeren in plaats van kwantitatief. Dat kan ik niet begrijpen. Het lijstje met belemmeringen was al bekend. Wat we niet wisten is hoe belangrijk die belemmeringen zijn in de praktijk. En hoeveel mensen er last van hebben. Voor dat soort onderzoek moet je túrven.'

Ook Maurits Barendrecht zegt: 'Tellen is beter. De toegang tot het recht is goed meetbaar. Al maakt de advocaat daarvan maar een klein deel uit.'

Vaste prijs

Baarsma: 'Voor mij staat buiten kijf dat cliënten en potentiële cliënten de advocaat veel te duur vinden. Al drie jaar geleden was 88% het zeer eens met de stelling dat advocaten te veel verdienen.' Het rapport toont volgens Baarsma vooral dat er te weinig concurrentie is en advocaten kennelijk genoeg werk hebben. 'Anders zouden zij wel beter duidelijk maken waarin zij deskundig zijn en beter communiceren met de cliënt.' Marcel Braakman is het daarmee eens en vindt dat het notariaat deze noodzaak veel beter heeft opgepakt. Gratis kennismakingsgesprekken stimuleren en het rechtsgebiedenregister uitbouwen ziet hij wel als goede stappen om de drempel te verlagen.

Nick Huls vindt het uitgebouwde rechtsgebiedenregister zelfs het 'spannendste' dat de Algemene Raad heeft voorgesteld. Zowel Huls als Barendrecht zien daarin een stap in de richting van meer specialisatie. En die juichen zij toe als dat leidt tot lagere nota's.

De communicatie over het grootste pijnpunt – de declaratie – zou volgens Baarsma al een stuk verbeteren als advocaten vooraf 'gewoon een vaste prijs afspreken'. Ook Barendrecht pleit daarvoor. 'Een ervaren advocaat moet toch goed kunnen inschatten hoeveel tijd hij met een klus kwijt is? Bij vaste prijzen winnen de specialisten het bovendien vanzelf op de markt: uurtarieven maskeren beunhazerij.'

Om de kosten inzichtelijk te maken vindt Braakman de voorbeelddeclaratie een goed idee. 'Op de nota van mijn garage staan alle posten uitgesplitst, tot en met het afvoeren van de olie.'

Column

.....
 Harry Veenendaal

Gouden koets beter dan Air Force One

Dat minister-president Balkenende niet heeft geopteerd voor een huurkoopconstructie voor de kroonprins inzake het vastgoedproject in Machangulo is jammer. Het zou de kroonprins op eenvoudige wijze op gepaste afstand hebben geplaatst van het vastgoedproject, zeker met een ontbindende voorwaarde als zich bepaalde problemen mochten voordoen. De jongens en meisjes van De Brauw hadden dit kinderlijk eenvoudig kunnen uitoederhandelen.

Nog merkwaardiger zijn de hysterische reacties in de pers en in de Tweede Kamer op het vastgoedproject en de gekozen stichtingsvorm. Het gaat volgens mij niet alleen meer om Machangulo. Traditioneel kennen we in Nederland grosso modo het onderscheid tussen republikeinen en monarchisten. Het lijkt er op dat beide stromingen in toenemende mate een militante tak krijgen, waarbij vooral de republikeinse anti-orangisten aan terrein winnen. Worden de *diehard* orangisten sinds jaar en dag gekenmerkt door een naïeve onderdanige devotie ten opzichte van de koninklijke familie, de republikeinse anti-orangisten ontwikkelen recentelijk een bijna hysterische persoonlijke aversie tegen 'de familie Van Amsberg'.

Tegenstanders van een constitutionele monarchie staan zelden tot nooit stil bij de nadelen van het alternatief. 'De republiek!' wordt als een mantra herhaald, zonder doordachte visie op de praktijk. De nadelen van een republiek, al dan niet met een president, zijn minstens even groot als die van een constitutionele monarchie, maar hoogstwaarschijnlijk veel groter. Sommige republikeinse anti-orangisten willen bijvoorbeeld het koninklijke ambt omvormen naar een presidentieel stelsel naar Duits model. Dit trekt een bepaald type presidentskandidaten en leidt waarschijnlijk tot een vierjaarlijkse 'Idols'-verkiezing. Het sneue is dat de president vervolgens zonder enige macht wordt aangesteld. Niet bepaald een benijdenswaardige positie.

Een presidentieel stelsel, zoals in Amerika, is een interessantere optie, maar de vraag is gerechtvaardigd of het zoveel goedkoper is als iedere vier jaar een administratie wijzigt. En de vraag is of de republikeinse anti-orangisten beter af zijn met types als Berlusconi en Sarkozy en dito graaiend ambtenarenapparaat, die er samen alles aan doen om het woord nepotisme een moderne betekenis te geven.

Kortom, onze constitutionele monarchie schaadt een beetje en baat een beetje. Het hoort inmiddels bij het Nederlandse historische meubilair. Bovendien krijg je bij deze staatsvorm een gouden koets, oranjebitter en een beetje volksvermaak. Altijd nog beter dan Air Force One.

Collegevergadering 3 november Den Haag

Toegankelijkheid een probleem? We moeten het gewoon beter uitleggen

Op 3 november sprak het College van Afgevaardigden in een extra vergadering over langer lopende beleidsthema's. Aan de hand van stellingen peilde oud-deken Hans van Veggel voor de AR de meningen over het systeem van toezicht en geschillenbehandeling en over de toegankelijkheid van de advocatuur, naar aanleiding van het 'Groningen Onderzoek'. Er komt geen revolutie.

.....
Linus Hesselink
eindredacteur
.....

Een advocaat moet zeggen wat hij doet – en doen wat hij zegt, zo vatte AR-lid Lotje van de Puttelaar het Groningen-onderzoek samen. Stimuleren van een gratis kennismakingsgesprek, een verbeterd rechtsgebiedenregister van alle advocaten, verbeterd toezicht, fixed fees en wie weet *no cure no pay*, dit zijn enkele opties waarmee de kritische conclusies van het rapport zouden kunnen worden geparceerd. Maar het

College wist het nog niet zo. Misschien zou er een persadvocaat moeten komen, die in ieder geval beter kan uitleggen hoe advocaten werken. En een gratis kennismakingsgesprek was ook geen gek idee; was er trouwens niet ooit dat 'togatarief', waarin deelnemende advocaten zich in de jaren tachtig verplichtten om voor een eerste gesprek van een half uur niet meer dan f 50 te rekenen? Maar verder is het met de toegang volgens de meeste sprekers niet heel slecht gesteld.

'De nieuwe generatie wil uit zichzelf al maatschappelijk verantwoord werken, daarom doen ze bijvoorbeeld mee aan de Brauwertij' (een interne opleiding van De Brauw waarin stagiaires op allerlei gebieden ervaring opdoen), aldus Barbara van Duren, partner bij datzelfde De Brauw.

'Maar de bijna failliete kleine ondernemer kent dat soort initiatieven niet. En hij kan ook niet de advocaat vinden die zijn tarieven aanpast aan het inkomen van de klant,' aldus Van de Puttelaar.

Niet meer dat 'Amice'

Een collegelid waarschuwde alvast voor teveel regels. 'Veel advocaten buiten deze zaal zittten echt niet te wachten op weer nieuwe activiteiten, op extra verplichtingen.' Een ander herinnerde aan een oud plan om te proberen de 19% BTW op de advocatuurlijke diensten verlaagd te krijgen tot 6%, zodat de tarieven omlaag

Dekenverkiezing vatbaar voor herhaling?

Het College evalueerde ook de dekenverkiezing. Den Haag en Amsterdam wilden geen herhaling van de openbare strijd tussen meerdere kandidaten, omdat het mensen ook beschadigt. Ze zien de volgende keer liever weer een voordracht door de AR. Deken Kemper: 'Ik krijg jeuk van het woord transparantie, ik ben voor het achterkamertje, daar gebeuren de aardigste dingen. Het College is geen parlement, want het is geen afspiegeling van de advocatuur, dus het moet zich ook niet zo gedragen. Het moet een consensus opsporen.' Maar aanstaande deken Jan Loorbach liet weten dat hij zich zonder verkiezing minder gele-gitimeerd zou hebben geweten. Herbert Cotterell, de kandidaat die het niet haalde, zei niets.

zouden kunnen, en de concurrentie met rechtsbijstandsverzekeraars beter kan worden gevoerd. De opleiding moest beter, en zou meer aandacht aan de omgang met de cliënt kunnen besteden. En voor klanten die niet begrijpen waarom de advocaat van de tegenpartij zo joviaal wordt begroet en vriendelijk wordt aangeschreven: 'Moeten we eigenlijk ook niet af van dat "Amice", "Amica" en zo?'

Met meer en betere communicatie moest alles vooral 'beter

worden uitgelegd'. Maar zoals discussieleider Van Veggel het samenvatte: 'Ik merk hier nog niet veel behoefte om de toegankelijkheid voor de cliënt te verbeteren. Totdat je zelf een advocaat nodig hebt, dan wil je toch ook een afspraak over de prijs, en weten hoe het zit met de deskundigheid van je raadsman?'

Wie keurt het vlees?

's Ochtends sprak het college – waarin overigens de Bredase orde met sinds kort 750 advocaten nu met evenveel leden is vertegenwoordigd als de Amsterdamse – over het toezicht op advocaten. Van Veggel: 'Je merkt telkens weer dat de samenleving en de politiek ons zien als een gesloten club die alleen zichzelf beoordeelt. Moet dat niet anders?'

Lineke Bruins (Den Haag): 'Ik wil alleen vlees van een slager dat door een slager zelf is gekeurd. Die heeft er verstand van.' Hans van Veggel: 'Maar het vlees van de slager wordt niet door slagers maar door keurmeesters gekeurd.' Bruins: 'Dat zijn tenminste slagers gewéést!' Peter Ingwersen: 'We zeggen dus tegen elkaar dat ons vlees voortreffelijk is. Alleen de samenleving eet het niet meer.'

Boetes

Een oppervlakkig imago in de media was voor veel collegeleden nog lang geen reden om het hele systeem van de balie te reorganiseren. Rincke Dulack:

Room for Justice

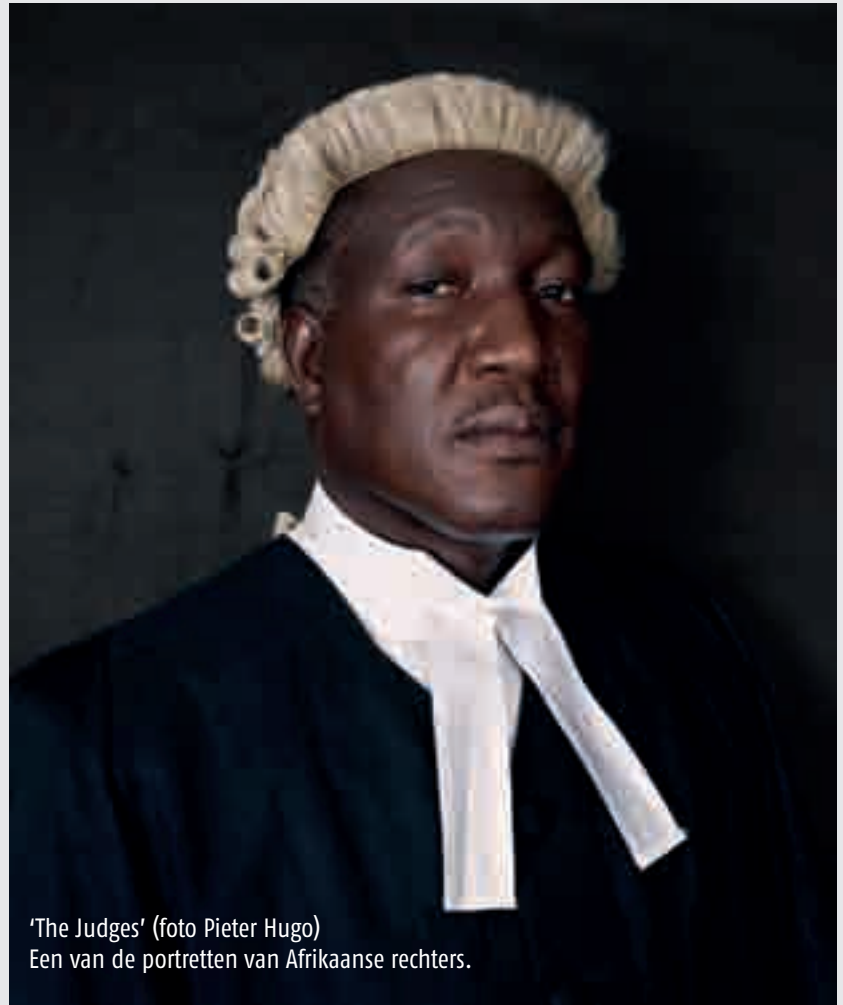
'Het beeld van de advocaat is niet best, maar het is nou eenmaal altijd slecht geweest.' En deken Henk van Dijk: 'Het gros van de klachten die je als deken binnenkrijgt is gewoon bagger.'

Van Veggel: 'We zijn van nature geneigd te verdedigen, ook onszelf te verdedigen. Maar ga nou eens voor de spiegel staan. Hebben we echt een goed systeem van toezicht? Die paar klachten die gegrond worden verklaard: daar zijn toch mensen te pakken genomen. En een paar advocaten kunnen het voor de hele groep bederven.'

Radicale oplossingen werden even genoemd (maar verworpen): 'Het probleem zit misschien vooral bij de eenpitters. Als we die afschaffen, zouden veel problemen zijn opgelost.' Maar ook wat praktischer maatregelen werden geopperd: geldboetes en schadevergoedingen in het tuchtrecht want een waarschuwing of een berisping maakt niet veel indruk meer (bij handopsteken leek bijna de helft voor); opnemen van leken in tuchtrechtelijke organen (een meerderheid stak de hand op); verplichte deelname aan de geschillenregeling (een ruime meerderheid leek dat te ondersteunen).

Aan de Algemene Raad de taak te bedenken welke maatregelen in dit college op voldoende draagvlak kunnen rekenen.

Tot 30 november is in de Amsterdamse rechtbank de fototentoonstelling 'Room for Justice' te zien. De tentoonstelling moet het programma 'Globalisation & Justice' kracht bijzetten waarin Advocaten zonder grenzen (AdZG) mensen juridisch bijstaan die nadeel ondervinden van de mondialiserende economie. Zeven fotografen brengen dit in beeld. We lichten er twee foto's uit:

'The Judges' (foto Pieter Hugo)
Een van de portretten van Afrikaanse rechters.

'Boreal forest cleared for oilsands exploration' (foto Jiri Rezac)
Deze Oil Sands brengen welvaart maar vernielen ook de natuurlijke habitat van indianenstammen wordt vernield. Enkele milieubewegingen ondernemen juridische stappen

Orde aansprakelijk voor falend toezicht

De Haarlemse en Nederlandse Orde van Advocaten hebben onvoldoende toezicht gehouden op de Stichting Beheer Derdengelden van een inmiddels opgeheven advocatenkantoor. Volgens de rechtbank Den Haag (LJN BJ8974) zijn beide ordes aansprakelijk voor de schade die de Belgische onderneming Trangar hierdoor heeft geleden.

Trangar maakt in 2003 in het kader van een bedrijfs-overname € 125.000 over naar de derdengeldrekening van een Noord-Hollands advocatenkantoor. De twee bestuursleden van de Stichting Beheer Derdengelden van dit kantoor hebben volgens de statuten ieder afzonderlijk beschikkingsbevoegdheid. Daarin wijkt de stichting af van de Modelstatuten, die gezamenlijke beschikkingsbe-

voegdheid voorschrijven. Het tweede bestuurslid is in 2003 feitelijk niet meer werkzaam op het kantoor.

Begin 2006 wordt de ontvanger van het bedrag van € 125.000 failliet verklaard. Trangar ziet hierdoor het overgemaakte geld niet meer terug. Trangar vindt dat de orde tekort is geschoten in haar toezichthoudende taak.

Werkdruk inschatten

De rechtbank Den Haag is het met Trangar eens. Van 1999 tot en met 2003 heeft het bureau van de orde de statuten van de stichting noch het uittreksel uit het handelsregister gecontroleerd. De rechtbank rekent het de orde aan dat zij bijna vier jaar nadat de Boekhoudverordening 1998 in werking is getreden nog steeds geen sluitend systeem van toezicht en controle

had gerealiseerd. Omdat het aantal advocatenkantoren bekend was, had het bureau vooraf een inschatting kunnen maken van het aantal statuten en uittreksels uit het handelsregister het zou ontvangen. De orde had voldoende personeel moeten inschakelen om de controles uit te voeren. De lokale deken had niet alleen moeten kijken of de advocaat zijn stukken had ingezonden, maar ook de stukken zelf inhoudelijk moeten beoordelen. Met name de opgaven over 2000 en 2001, die in weerwil van de voorschriften niet waren ingediend door een accountant.

Bovendien wist de lokale deken sinds najaar 2001 dat de tweede advocaat van het kantoor vanaf augustus 2001 arbeidsongeschikt thuis zat. De rechtbank vindt het daarom aannemelijk dat de deken

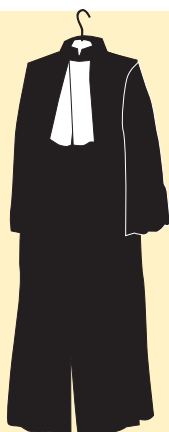
zou hebben ingegrepen als hij had gezien dat de stichting afweek van de Modelstatuten.

De rechtbank verklaart voor recht dat zowel de landelijke als de lokale orde aansprakelijk is voor de schade, die nog nader moet worden vastgesteld.

Professionaliseren

Volgens Algemeen Deken Willem Bekkers is het toezichtssysteem sinds 2003 al een stuk verbeterd en werkt het nu 'in de praktijk bevredigend'. 'Het kan echt geen kwaad het systeem verder te professionaliseren, in samenspraak met vertegenwoordigers van de samenleving. De uitspraak is een prima stimulans om daar nog meer vaart achter te zetten. Wij gaan wel in hoger beroep. Dat is ook goed voor de rechtsvorming.'

(LVA)

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Iraanse mensenrechtenverdedigster Sadr krijgt Mensenrechtentulp 2009

'Shadi Sadr krijgt de Mensenrechtentulp voor haar buitengewone moed, standvastigheid en werk in een klimaat van zeer zorgelijke en herhaalde schendingen van mensenrechten', aldus minister Verhagen (Buitenlandse Zaken). Shadi Sadr zet zich als advocate, journaliste en onderzoekster in voor de rechten

van vrouwen in Iran.

Als advocate verdedigt Sadr vrouwen- en mensenrechtenverdedigers. In 2004 richtte zij Raahi op, een organisatie die onderzoek doet naar de verbetering van vrouwenrechten. Raahi verdedigt kosteloos vrouwen die zich in een zeer moeilijke positie bevinden, met name op het gebied van

familie recht. Daarnaast maakt Sadr zich hard in de strijd tegen stenigingen in Iran. Zij is medeoprichtster van de campagne Stop Stoning Forever.

Als journaliste schrijft Sadr voor bladen, kranten en websites. Zij combineert deze werkzaamheden door regelmatig kritische artikelen te schrijven over de rechtszaken die zij als advocate op zich neemt en over de manier waarop vrouwen worden behandeld. Al jarenlang haalt zij onderwerpen – zoals huiselijk geweld – uit de taboesfeer en brengt die in de openbaarheid.

Sadr wordt voortdurend afgeluisterd en bedreigd. In 2005 kreeg zij een reisverbod van een jaar opgelegd. Zij is in maart 2007 gearresteerd en gevangenen gezet. Ten tijde van de onlusten na de

presidentsverkiezingen van 12 juni 2009 is zij opnieuw opgepakt en 11 dagen vastgehouden.

De prijs bestaat uit een bronzen beeldje van de Mensenrechtentulp en een persoonlijke prijs van 10.000 euro. Bovendien kan Sadr een project van 100.000 euro voorstellen ter intensivering van haar werk en wordt zij in staat gesteld haar netwerk in Nederland en Europa uit te breiden.

Minister Verhagen reikte de prijs op 9 november uit in de Ridderzaal te Den Haag.

• Voor informatie over de situatie in Iran of over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met Adrie van de Streek via e-mail info@advocatenvooradvocaten.nl of bezoek de website www.advocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

'Maar als Saban B. nou een gerechtvaardigd belang bij privacy heeft?'

Gerhard van Roon

.....
Arnoud Veilbrief
 journalist

In het kader van de Week van het Recht discussieerden in de oude zaal van de Tweede Kamer advocaten met Kamerleden over maatschappelijke verantwoordelijkheid en sociale rechtshulp. De levendigheid van de discussies varieerde, maar interessant waren ze allebei.

Het heeft iets merkwaardigs. Een belangrijke taak van de Tweede Kamer naast het controleren van de regering is het mede-opstellen van wetten. Maar in de huidige Kamer zijn de juristen op de vingers van één hand te tellen. 'De minst juridisch onderlegde Kamer *ever*', aldus gespreksleider Max van Weezel. Hoe zat dat?

Jurist en CDA-Kamerlid Sybrand van Haersma Buma tilde er niet zwaar aan. 'Niet-

juristen voegen een maatschappelijke blik toe, die heel verfrissend kan zijn.' Maar de balans was misschien wat ver doorgeschoten. 'Kandidatencommissies zouden meer moeten kijken naar de achtergrond van toekomstige volksvertegenwoordigers. En daar horen juristen bij.'

Gescherm met werkelijkheden

Daarover was men het eens. Tijd voor wat reuring. Er stonden per slot twee strafadvocaten – Peter Plasman en Inez Weski – tegenover de twee 'justitiehavikken' van de Tweede Kamer, Sybrand van Haersma Buma en Fred Teeven, de laatste nota bene oud-Officier van Justitie.

'Politici hebben een gebrekkige band met de werkelijkheid', vond Weski. 'Er wordt vaak wetgeving geponeerd die in het buitenland al beproefd en vervolgens verworpen is, soms met af-

schuw. Het pentiti-systeem bijvoorbeeld uit Italië, waarin kroongetuigen tegen de mafia worden ingezet. Dat zijn mensen die zelf vaak een carrière als seriemoordenaar hebben. Of het systeem met minimumstraffen in de VS. Men vraagt zich daar nu af: hoe hebben wij het kunnen doen?' Even later: 'Men pikt uit andere rechtsstelsels wat men nodig heeft.'

Het verwijt onvoldoende in de werkelijkheid te leven, dat was ook wat de twee volksvertegenwoordigers op hun beurt veel strafadvocaten verweten. 'De werkelijkheid van strafadvocaten en van deze zaal (vol advocaten, red.) is nog niet de echte werkelijkheid', aldus Teeven. 'Uw werkelijkheid, bedoelt u zeker', ketste Weski terug.

Dat ondoorzichtige en subjectieve gescherm met werkelijkheden, als excuus om nieuwe bevoegdheden toe te kennen, daar moest Weski

niets van hebben. 'Er zijn cijfers, er zijn onderzoeken, er zijn effectrapportages. Het is wel degelijk helder waar we over spreken.'

De grote leugen

Maatschappelijke verantwoordelijkheid, daarover zou de discussie gaan. Moest die expliciet in de Advocatenwet worden opgenomen? Voor Teeven hoefde het niet. 'De advocaat verdedigt zo goed mogelijk de belangen van zijn cliënt. Met een heldere positieverdeling in de rechtszaal is iedereen het meest gebaat.'

Daarover was men het roerend eens. Maar: 'Als de advocaat van Saban B. klaagt dat de privacy van zijn cliënt beschadigd wordt door diens foto in de krant', zei Van Haersma Buma, 'dan vraag ik me af: heb je wel enig idee wat voor gevoel dat in de samenleving geeft?' Plasman week niet: 'Als een cliënt daar een gerechtvaardigd belang bij heeft, moet de advocaat dan zeggen: ik doe het niet?' Plasman op zijn beurt zou graag 'de grote leugen' dat het OM er is voor de waarheidsvinding beëindigd zien. 'Leg in de wet vast wat allang de praktijk is, namelijk dat het OM er is voor de vervolging.'

Toen wond Van Haersma Buma zich op, wat tot de grappigste verspreking van het debat leidde. 'Jullie doen net alsof het OM, als de beulen van Stalin, de hele dag bezig is met het vervolgen onschuldige burgers, met liegen en bedriegen. Dat is de taak van het O..... 'Waarop hij zich

bedacht, maar te laat, de zaal barstte al in lachen uit. Het weerhield eenmans-jury Frits Huffnagel er niet van om Van Haersma Buma aan het eind van de bijeenkomst uit te roepen tot winnaar van het debat.

Wees niet zo bescheiden

Die hilariteit en emoties ontbraken in het tweede debat, tussen de Kamerleden Naima Azough (GroenLinks) en Mies Westerveld (PvdA) en de soci-

ale advocaten Hein Vogel en Amanda de Nijs. Het werd, wellicht mede door de politieke kleur van de parlementariërs, een gesprek tussen gelijkgestemden, over bezuinigingen op de rechtshulp en de ontoereikendheid van een rechtsbijstandsverzekering.

De politiek zou zich beter moeten realiseren dat het vervolgen van kleine vergrijpen als schoolverzuim (Vogel) of vechtpartijtjes (Azough) niet

alleen jongeren al voortijdig met een strafblad opzadelt, maar ook een grote druk op de rechtshulp legt. Door de 'open eindjes' in onduidelijke wetgeving wordt dit nog eens versterkt. 'Neem nou het begrip "zware beroepen" in de AOW-discussie, zei Vogel. 'Ik zie de gang naar de rechter al.'

Zo was ondoordachte wetgeving ook hier een punt van kritiek aan de politici. Toch moest Azough ook nog

iets van het hart. De actie van vorig jaar om in toga op het Binnenhof te protesteren tegen bezuinigingen op de rechtshulp: uitstekend. Maar verder schitterde de sociale advocatuur in de media door afwezigheid. 'Als je ziet hoe de strafadvocaten het beeld voor de beroepsgroep bepalen, dan zou ik zeggen: wees niet zo bescheiden! Laat je zien!'

Tuchtrecht actueel

Zie voor de uitspraken Tuchtrecht.nl

Tuchtrecht.nl van start

Op de website www.tuchtrecht.nl, die 14 oktober jl. van start ging, zullen behalve de advocatuur ook het notariaat, de gerechtsdeurwaarders, de veerartsen en enkele product-schappen hun tuchtrechtelijke uitspraken publiceren. Binnenkort zijn alle uitspraken van het Hof van Discipline vanaf 1 januari 2009 er te zien. Niet alle Raden van Discipline zullen de uitspraken met terugwerkende kracht plaatsen. De uitspraken worden nog altijd geanonimiseerd gepubliceerd. Er kan voorlopig worden gezocht op criteria als 'zorg voor de cliënt', 'wat een behoorlijk advocaat betaamt' (uitgesplitst naar wederpartij, derden en mede-advocaten), 'ontvanke-lijkheid' en 'maatregelen'. Als de databank met een 'substantieel aantal uitspraken' is gevuld, kan fijnmaziger worden gezocht.

Dossier onvoldoende overgedragen

Van een advocaat mag worden verwacht dat hij op zorgvuldige wijze meewerkt aan de overdracht van een zaak als de cliënt daarom vraagt. Ook moet hij dan adequate informatie geven over de gegevens die hem over de zaak bekend zijn. Dat heeft het Hof van Discipline onlangs bepaald, in een uitspraak gepubliceerd op Tuchtrecht.nl, de website die op 14 oktober is geopend.

In een strafzaak wilde een verdachte een andere raadsman dan de piketadvocaat die hem is toegewezen. De cliënt vroeg de piketadvocaat het dossier over te dragen. De piketadvocaat deed dat niet volledig en verstrekte verkeerde informatie. De Raad van Discipline Den Haag berispt de piketadvocaat. Het hof daarentegen vindt de berisping te zwaar en geeft een enkele waarschuwing nu niet

vaststaat dat de piketadvocaat een deel van het dossier opzettelijk niet heeft doorgestuurd. Wel is duidelijk dat hij verkeerde informatie heeft gegeven en een formulier niet heeft verstrekt.

Duidelijk zijn over rol

Een bedrijfsjurist die in deeltijd een vrij gevestigd advocaat is, moet bij het aannemen van een zaak over een arbeidsconflict duidelijk maken dat hij ook advocaat is. Dat heeft de Amsterdamse Raad van Discipline bepaald. Hij kan zich niet onttrekken aan de strenge gedragsregels voor advocaten in dienstbetrekking door het ene moment te handelen als bedrijfsjurist en het andere als advocaat. Wanneer de als bedrijfsjurist gedetacheerde advocaat wil ontsnappen aan de regels voor de advocatuur, moet hij zich van het tableau laten schrappen. De raad waarschuwt de betrokkene.

Negeren verzoek cliënt

Een advocaat bepaalt met welke aanpak de belangen van zijn cliënt het best zijn gediend, maar moet de cliënt duidelijk maken hoe hij te werk wil gaan en waartoe hij bereid is. Het is pas tuchtrechtelijk verwijtbaar als de advocaat kennelijk onjuist optreedt en adviseert en de belangen van de cliënt daardoor (kunnen) worden geschaad. In dit geval heeft de advocaat tuchtrechtelijk laakbaar gehandeld door het verzoek van de cliënt – eis in reconventie instellen – zo lang te negeren dat de rechterlijke uitspraak onherroepelijk is geworden. Ook ligt het volgens de Raad van Discipline op de weg van een advocaat zijn cliënt te bellen als een reactie op de concept-memorie uitblijft.

Het kantoor gaat de hei op

Dolph Stuyling de Lange

Veel advocatenkantoren hebben geen strategie of hoogstens een heel vage. Dat was de afgelopen decennia geen groot probleem. De ene partner van een kantoor richtte zich bijvoorbeeld van oudsher op een markt van lokale, particuliere cliënten, terwijl zijn kantoorgenoot twee kamers verder vooral middelgrote bedrijven als cliënt had. Veel onderlinge verwijzingen waren er meestal niet. De vraag was doorgaans groter dan het aanbod en leidde ertoe dat iedereen die zijn werk een beetje behoorlijk deed, een aardige boterham kon verdienen.

Toch wringt zo'n samenwerkingsverband: uiteindelijk zit je samen in een kantoor om samen sterker te staan dan alleen. Om beter werk te kunnen leveren, meer gespecialiseerd, en om grotere – en vooral leukere – zaken te kunnen behandelen.

De meeste kantoren kennen dan ook wel een 'Dag op de hei': een dag – vaak de zaterdag om de praktijk niet in de wielen te rijden – om eens met elkaar af te stemmen waar men naartoe wil. Maar van echte strategie komt het dan vaak niet. Strategie vraagt om samen een doel te bepalen en ook de manier waarop dat doel in een overzichtelijke termijn bereikt kan worden. Dus niet volstaan met vage indicaties als 'we willen betere cliënten' –

dat is iets als 'we willen vrede op de hele wereld' – maar vooral ook aangeven welke keuzes men gaat maken om dat doel te bereiken. Bijvoorbeeld: welke cliënten dan niet meer? En die afspraken maken waardoor het werk voor de beoogde cliënten altijd prioriteit zal krijgen, bij iedereen. En marketingplannen met duidelijke takenlijstjes en controle op de opvolging daarvan. Maak je strategie SMART: specifiek, meetbaar, aantrekkelijk, realistisch en met een tijdsindicatie.

Er wordt wel gezegd dat zoiets alleen nuttig zou zijn voor grote kantoren. De realiteit is dat het voor ieder kantoor goed is. De markt verandert: er komt steeds meer concurrentie, cliënten

gebruiken meerdere kantoren en vergelijken deze, het internet maakt juridische kennis toegankelijk voor niet-juristen. Wil je in zo'n markt een mooie praktijk houden, dan heb je een strategie nodig. Om eens een paar punten te noemen:

- Waarom zou een cliënt uit duizenden kantoren jouw kantoor kiezen?
- Welke inzet vraag je van je partners en medewerkers?
- Hoe zorg je dat afspraken ook worden nageleefd?
- Hoe houd je de beste medewerkers vast en trek je goede nieuwe aan?
- Hoe profileer je je in de markt? Hoe bind je je beste cliënten aan kantoor?

Gouden tip:
Maak je strategie
SMART: helder,
concreet en
toetsbaar

Berichten van de orde

Jaarcongres 2009 scoorde goed

Het op 25 september jl. gehouden jaarcongres in Arnhem scoorde goed bij de bezoekers. Ze gaven het een 7,7. Opvallend zijn de hoge cijfers voor de lezingen van het middagprogramma. Het Jaarcongres 2009 krijgt de op een na hoogste score – Haarlem in 2006 kreeg een 7,8 – van alle congressen, waarbij het gemiddelde op 7,3 ligt. De nieuwe aanpak blijkt

te werken – waarbij onder ander meer ingespeeld wordt op de actualiteit, de voorkeur uitgaat naar een dagvoorzitter uit eigen kring (Ferdinand Grapperhaus), niet meer dan één keynote speaker tijdens het ochtendprogramma en het juridisch inhoudelijker middagprogramma. Meer aandacht voor audiovisuele ondersteuning, zoals bijvoorbeeld de fototentoonstelling van fotografiestudenten die advocaten portretteerden, gaven het congres een modernere uitstraling.

Vijf nieuwe dekens

De ordes van Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Roermond en Dordrecht hebben sinds deze maand een nieuwe deken. In Rotterdam wordt mr. W. Claassen opgevolgd door mr. Rob Crince le Roy. Hij heeft al direct een taaie klus aan een strafrechtelijk veroordeelde advocaat. De Haagse orde koos mr. Ernst van Win als opvolger van Lineke Bruins. Voormalig Leids deken Van

Win werd verkozen, zonder dat tegenkandidaten of tegenstemmers zich meldden. In Utrecht neemt mr. Huan Tan het stokje over van Yvonne Baauw-de Bruijn, en Guus Heutink volgt Paul van Hoef op in Roermond. In Dordrecht treedt voor het eerst een vrouw aan als deken. Therèse Steenberghe is eenpitter. Even werd in Dordrecht het 'duodekenaat' overwogen, maar deze noviteit heeft het niet gehaald.

Congres over innovatie in de advocatuur

'Zonder falen geen innovatie'

.....
Jolanda aan de Stegge
 journalist

Klein is het nieuwe groot, en de grootste bedrijven zullen niet verder groeien. Trendwatcher van het jaar 2009 Adjiedj Bakas knalt hem erin. 'De klant wil niet meer betalen voor kantoren met 70 procent overhead. Hij vergelijkt prijzen op internetsites en zoekt naar de toegevoegde waarde van dat grote kantoor. Doe dus iets aan uw uurtje-factuurkje.'

Er komen meer middel-grote kantoren en het aantal ZZP'ers neemt toe, voorspelt hij. Ga ook weer niet teveel op de klant af, relativeert hij. 'Toen banken destijds aan klanten vroegen of zij behoefte hadden aan de pinautomat, antwoordde negentig procent 'nee'. Hij is een van de sprekers tijdens het door managementadviesbureau Dialogue BV georganiseerd congres over ondernemerschap en innovatie in de advocatuur, dat op 9 oktober plaatsvond in 't Spant in Bussum.

Geen vernieuwende eigenschappen

'De juridisering van de maatschappij neemt toe. Daarbij worden wonderlijke keuzes gemaakt: het Openbaar Ministerie vervolgt Jomanda vanwege één dode, terwijl er jaarlijks ruim vijftienhonderd mensen overlijden vanwege medische missers. Nabestaanden zullen in toenemende mate gaan clai-

men. Emotie is belangrijker dan ratio.'

Scherpe deskundige praatjes, versneden met pakkende filmpjes, enthousiast gebracht, dragen de boodschap uit dat advocaten er verstandig aan doen zich innovatief op te stellen. Nieuw te ontwikkelen diensten, concepten en producten moeten het hoofd bieden aan de huidige crisis. Want ook de advocatuur heeft te maken met toenemende concurrentie, kritische cliënten en nieuwe aanbieders.

Zowel 's morgens als 's middags is de boodschap glashelder: de advocatuur is een behoudende beroepsgroep. De traditioneel ingestelde, statusgevoelige en hiërarchische jurist mist daardoor nogal eens wat er buiten de deur gebeurt. Eigenschappen om te kunnen ondernemen en innoveren, hebben de meesten niet in huis. Bovendien werken ze dikwijls in dezelfde teams, waardoor er weinig vernieuwends gebeurt.

Eitje!

De hele dag buitelen do's and dont's over het belangstellende publiek heen. 'Nut de cliëntrelatie uit. Richt u op het MKB: een enorme verborgene markt in de juridische dienstverlening. Verdiep u in de cliënt en weet wat er speelt in zijn branche. Zorg voor een specialisme, waarmee uw kantoor zich onderscheidt. Uit bestaande klanten haalt u meer dan uit het werven van nieuwe klanten. Stort u niet blindelings op pitches, maar

Foto's Anne Geertsma

informeer vooraf waarop de klant zijn keuze zal baseren, dat vergroot de kans op succes. Stop met klanttevredenheidsonderzoekjes, ga direct met cliënten in gesprek. Praat met mensen uit andere vakgebieden. Zorg dat u in contact komt met andere leefwerelden.'

Simpel eigenlijk die innovatie, denk je al snel. Een beetje luisteren naar iedereen, openstaan voor nieuwe ideeën: eitje! Maar dan komen toch de eerste kritische vragen. Want leidt al dat praten met iedereen buiten het eigen vakgebied wel tot een concreet product? En hoe dan? Hoe complex innoveren is, wordt inzichtelijk tijdens de workshop 'Innovatie moet u doen!' Vernieuwing komt voort uit vallen en opstaan, zegt hoogleraar dr. ir. H. Gerits van Innovation Factory. 'In een cultuur waarin je niet mag falen zal dat niet lukken. Voorbeeldfuncties zijn essentieel: de hoogste baas doet er goed aan uit te dragen waarom hij innovatie belangrijk vindt. Zonder eerdere

Spreker Adjiedj Bakas

technologische mislukkingen hadden we nu geen auto en i-phone. Natuurlijk probeer je in te spelen op latere behoeftes van gebruikers, maar het is lastig in te schatten wat zou kunnen slagen.' Innovatie gebeurt in een sfeer zonder regels, chaos, mogen uitproberen in de praktijk, vat hij samen. Kan dat in de advocatuur, die van oudsher gericht is op winnen en het mijden van risico's? Het congres trok zo'n veertig deelnemers, maar ongeveer de helft bestond uit sprekers en medewerkers van de organisatie.

agenda

BESTUURSWISSELING JONGE BALIE MIDDELBURG

Het nieuwe bestuur van de Vereniging De Jonge Balie Middelburg is benoemd, de nieuwe leden zijn: B.F.C. (Bas) van der Weijert, voorzitter; J.A.B. (Joan) van Dam, secretaris; E.R.F. (Edward) Boot, penningmeester; M. (Margot) Toonder, algemeen lid; G.W.J. (Guido) van Dijke, algemeen lid; B.J.J.C (Cristijn) Boot, algemeen lid. Het postadres van de Jonge Balie Middelburg is postbus 273, 4530 AG, Terneuzen, vandamscot advocaten.nl.

WET ALGEMENE BEPALINGEN OMGEVINGSRECHT (WABO)

De Vereniging voor Milieurecht organiseert op **vrijdag 27 november 2009** de studiebijeenkomst 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht'. A.B. Blomberg en A.G.A. Nijmeijer verzorgen de studiemiddag en zullen lezingen verzorgen waarbij onder andere de Wabo en (ruimtelijke) wet- en regelgeving die i.v.m. inwerkingtreding van de Wabo moet worden aangepast aan bod zal komen. De studiemiddag zal plaatsvinden in het Beatrixgebouw in de Jaarbeurs in Utrecht, van 9.30 tot 16.30 uur met aansluitend een borrel.

FORUM: EU MIGRATIERECHT

Op **dinsdag 1 december 2009** organiseert FORUM de halfjaarlijkse bijeenkomst EU migratierecht van de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken (WRV). Aan bod komen onder andere de algemene beginselen van het EU migratierecht, praktische kwesties en de rol van het Hof van Justitie en diverse richtlijnen. De bijeenkomst vindt plaats in het Jaarbeursgebouw te

Utrecht en begint om 12.30 uur, de laatste lezing start om 19.15 uur. Voor meer informatie en aanmelding zie www.forum.nl of het Secretariaat Immigratie en Juridisch Burgerschap 030-297 42 07, ijb@forum.nl.

ZEEPIRATERIJ

Op **woensdag 9 december** organiseert het Centre for Information and Research on Organised Crime (CIROC) een seminar over: zeepiraterij. Zeepiraterij is een eeuwenoud probleem, maar het is vandaag de dag een uitermate actueel onderwerp. Regelmatig verschijnen er berichten over aanvallen en gijzelingen door zeepiraten. In de afgelopen tijd lijkt het probleem zich vooral te concentreren in de Somalische wateren, maar ook voor de Nigrijaanse kust en in de Straat van Malakka worden met enige regelmaat gevallen van zeepiraterij gemeld. In het ochtendprogramma aandacht voor wie de die piraten eigenlijk zijn, hoe ze georganiseerd zijn en of er verbinding is met politieke machthebbers. In het middagprogramma wordt gesproken en gediscussieerd over de wijze waarop schepen zich kunnen beveiligen tegen het risico van zeepiraterij en meer in het algemeen – hoe zou de internationale gemeenschap het probleem van piraterij zou moeten aanpakken. Heeft het z'n strafrechtelijke acties te voeren of levert een internationale aanpak (bijvoorbeeld in de vorm van een tribunaal) meer rendement op? De bijeenkomst vindt plaats in de Universiteit Utrecht, Sweelinckzaal, Drift 21, 3512 BR Utrecht, begint om 9.30 uur en wordt om 17.30 uur afgesloten met een borrel. Voor meer informatie en aanmelding [ww.ciroc.nl](http://www.ciroc.nl).

Berichten van de orde

Nieuwe diensten Digitaal Loket

Het bestuursrecht dossier Dordrecht, het Centraal In-schrijfbureau Vreemdelingen-zaken en het Familiejournaal worden in navolging van de Roljournalen Handelszaken gerechtshoven en rechtbanken, het bestuursrecht dossier van de rechtbank Rotterdam en de Deskundigenindex via het Digitaal loket op elk gewenst tijdstip toegankelijk.

Nieuwe roldata hoven

Alle gewone memories waarvan de lopende termijn eindigt op 29 december 2009 of 5 januari 2010 gaan naar de rol van 19 januari 2010. Alle andere proceshandelingen waarvan de lopende termijn eindigt op 29 december 2009 of op 5 januari 2010 gaan naar de rol van 12 januari 2010, een en ander in verband met de feestdagen.

(advertenties)

De Trias dossiermap

"DE NIEUWE MAP VOOR DE ADVOCATUUR"

*gratis
proefmap?*
0252-241300

6 cm

Prijzen vanaf
€ 49,50
p/100 stuks
excl. BTW

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAAR

Pletterij 11
2211 JT
Noordwijkerhout
kb@systeem mappen.nl
www.systeem mappen.nl

AMBACHTELIJK GEMAAKT - TOEGAN VOOR
ADVOCATEN - GRIFFIERS - RECHTERS - FREDERANT - HOOGGERAAK

TOGAMAKERIJ

Rhebergen

WWW.TOGAMAKERIJRHEBERGEN.NL
AMSTELDIJK 18E AMSTERDAM TEL. 020-6629514 06 41981758

Dienstenrichtlijn

Ordezaken per mail afhandelen

Vanaf januari zijn de lokale en landelijke Ordes verplicht het advocaten in Nederland en de rest van de Europese Unie mogelijk te maken digitaal allerlei vergunningen en formaliteiten te regelen. Dit is een van de gevolgen van de Europese Dienstenrichtlijn (2006), die op 28 december a.s. geïmplementeerd moet zijn.

Naast deze verandering worden lidstaten ook verplicht een centraal elektronisch loket in te richten, voor Nederland is dat www.antwoordvoorburenen.nl / <http://www.antwoordvoorburenen.nl/>, de overheidssite voor ondernemers. Via deze site kun je op de site van de lokale en landelijke Ordes terecht komen, maar je kunt vanzelfsprekend ook rechtstreeks naar die sites toe.

Niet alleen het aanvragen van vergunningen, ook het communiceren met de Orde in het algemeen moet digitaal mogelijk worden gemaakt, waarbij het overigens aan de advocaat is of er via de 'berichtenbox' wordt gecommuniceerd. Het mag ook op de tot nu gebruikelijke manier, dus per post en per fax.

Intern Markt Informatiesysteem

Een ander gevolg van de dienstenrichtlijn is boven-

Vergunning per internet

De Europese dienstenrichtlijn hanteert in tegenstelling tot het Nederlandse bestuursrecht een ruime omschrijving van het begrip vergunning. Voor advocaten gaat het om de volgende vergunningen:

lokale Orde

art. 2 eerste jo lid 3 en 4 Advocatenwet
 art. 2 lid 3 Advocatenwet
 art. 2a Advocatenwet
 art. 2b Advocatenwet
 art. 9b lid 2 Advocatenwet
 art. 9b lid 3 Advocatenwet
 art. 4 lid 4 Verordening op de Praktijkrechtspersoon
 art. 7 Samenwerkingsverordening 1993
 art. 9 lid 2 Samenwerkingsverordening 1993
 art. 4 lid 1 Stageverordening 1988/2005
 art. 4 lid 4 Stageverordening 1988/2005
 art. 10 lid 2 Stageverordening 1988/2005

landelijke Orde

art. 16 h Advocatenwet
 art. 11a Stageverordening 1988/2005
 art. 12 lid 4 Advocatenwet
 art. 4 sub c jo art 5 jo art 6 Samenwerkingsverordening 1993
 art. 4 Verordening op de Permanente Opleiding 2000
 art. 3 Regeling erkenning EG-beroepskwalificaties advocatuur

dien dat bevoegde autoriteiten (landelijke en lokale Ordes), als een EU-advocaat zich hier wil vestigen, via het zogeheten Intern Markt Informatiesysteem (IMI) hierover vragen kan stellen aan een buitenlandse Orde. En andersom: als een Nederlandse advocaat zich in een EU-lidstaat wil vestigen kan de Orde uit die lidstaat vragen aan de Nederlandse

orde stellen. Aangezien veel plaatselijke Ordes weinig met dit soort grensoverschrijdend dienstenverkeer te maken hebben, is besloten de registratie van advocaten die onder oorspronkelijke beroepstitel willen werken centraal af te handelen. Dit betekent dat alleen de landelijke Orde op het IMI aangesloten wordt. Sinds 1 oktober jl. vindt de registratie cen-

traal plaats bij de Algemene Raad, behalve voor de Raad van Toezicht Rotterdam, die ervoor heeft gekozen buiten de centrale registratie te blijven.

Informatieverplichting

En een laatste gevolg van de dienstenrichtlijn: in het BW wordt informatieverplichting van dienstverrichters over henzelf en hun diensten opgenomen (zie onderdeel H van het wetsvoorstel ter implementatie van de dienstenrichtlijn, TK 2007-2008, 31 579, nr. 2, p. 19). Deze verplichting geldt ook voor advocaten en wel vanaf 28 december a.s. Voor de meeste advocaten zal er weinig veranderen, aangezien zij al informatie ter beschikking stellen over bijvoorbeeld naam, rechtspositie en adresgegevens. Wel van belang is dat ook informatie verstrekt moet worden over de gedragscodes waaronder de advocaat valt of, indien de prijs niet van tevoren is bepaald, de prijs of de berekeningswijze.

(*Marieke van der Pijl, Beleidsadviseur Orde*)

• Meer informatie: m.vanderpijl@advocatenorde.nl
 Eind december zal in dit blad over het nieuwe systeem meer informatie worden gegeven.

Recensie

Geen schooner vak dan de advocatuur

René Klomp

Rechter, ex-advocaat

Het is nog maar elf jaar geleden dat de historicus E.W.A. Henssen het monumentale *Twee eeuwen advocatuur in Nederland* publiceerde, een prachtig boek waarin het ontstaan en de ontwikkeling van de Nederlandse balie vanaf 1795 wordt beschreven. In dat jaar worden de Fransen, door velen in Nederland als bevrijders beschouwd, ingehaald en de zogenaamde Bataafse omwenteling was een feit, een omwenteling waarbij advocaten, net als bij de Franse revolutie, een grote rol speelden. Het was geen toeval dat mr. Rutger Jan Schimmelpenninck, het hoofd van het nieuwe bewind, een advocaat was en dat bijna eenderde van de leden van de Eerste Nationale Vergadering eveneens advocaat was. *Uit hun rijen kwamen oproerkraaiers, afgevaardigden en eerste ministers voort*, aldus Henssen.

De vraag is, wie durft zo kort na het verschijnen van een zo fraai boek opnieuw de geschiedenis van de advocatuur hier te lande tot onderwerp van een boek van maar liefst meer dan vierhonderd pagina's te maken? Het antwoord: een groep Belgische en Nederlandse rechtshistorici, onder redactie van Georges Martyn, Gretha Donker, Sjoerd Faber en Dirk Heirbout. Donker en Faber zijn de drijvende krachten achter het rechtshistorische tijdschrift *Pro Memoria*.

Het boek verschijnt dan ook tevens als bijzonder nummer van dit tijdschrift.

Zoals in de inleiding wordt toegegeven is de nadruk komen te liggen op de ontwikkelingen in België. Dat is één verschil met het boek van Henssen. Een ander verschil is dat het boek van Martyn c.s. de vorm van *capita selecta* heeft, een twintigtal deelonderwerpen wordt door evenzovele auteurs behandeld. Het is dus geen afgerond geheel, maar dat was dan ook niet de bedoeling. Ik zal er vier uitlichten.

Advocaten stredden voor uitingsvrijheid

Faber bespreekt de gevolgen van het tegelijkertijd afschaffen van de pijnbank bij het verhoren van ontkennende verdachten en het invoeren van rechtsbijstand voor hen. Dit vond in Nederland plaats in 1798, en het blijkt niet in alle opzichten een voordeel te zijn voor de verdachte. Faber laat zien dat er verhoudingsgewijs ná afschaffing van de tortuur méér lijf- of doodstraffen werden opgelegd. Martyn is op dreef als hij een schilderij van Pieter Breughel de Jonge bespreekt. Het gaat door het leven onder de titel 'Dorpsadvocaat' of 'Advocaat van moeilijke zaken'. Maar het is helemaal geen advocaat die is afgebeeld! Martyn toont overtuigend aan dat we hier te maken hebben met een procureur, en procureurs die niet – dat is een rode lijn door het hele boek – scherp onderscheiden te worden van advo-

caten. *De advocaat is de dokter, de procureur de apotheker*. Op het schilderij is te zien dat er ettelijke proceszakken aan de muur hangen, voor alle stukken van het dossier, typisch een verantwoordelijkheid van de procureur. Kortom, alle reden om het schilderij voortaan 'Stadsprocureur' te noemen, aldus Martyn. Niet alleen bij de Franse revolutie en de Bataafse omwenteling speelden advocaten een hoofdrol, ook bij de afscheiding van België van de Noordelijke Nederlanden in 1830 waren het advocaten die zich sterk maakten voor een Belgische natiestaat. Vervolgens waren het dezelfde (jonge) advocaten die pal stonden voor de vrijheid van meningsuiting, daartoe geïnspireerd door wat zij in de collegebanken over de Franse revolutie hadden gehoord. Zij zorgden voor 'een stevige constitutionele verankering van de persvrijheid', aldus Bram Delbecke.

Corjo Jansen schrijft over de opleiding van de Nederlandse advocaat. Moet de rechtenstudent reeds op de universiteit worden opgeleid tot zelfstandig beoefenaar van een advocatenpraktijk of leert hij dit vanzelf als hij eenmaal als advocaat is begonnen, met alle risico's van dien voor zijn cliënten? Na de invoering van de codificaties in 1838 nam op de universiteiten de belangstelling voor het geldende, nationale recht toe en kreeg het burgerlijk procesrecht een vaste plaats in het curriculum. Daarmee is echter niet

Georges Martyn e.a. (red.),

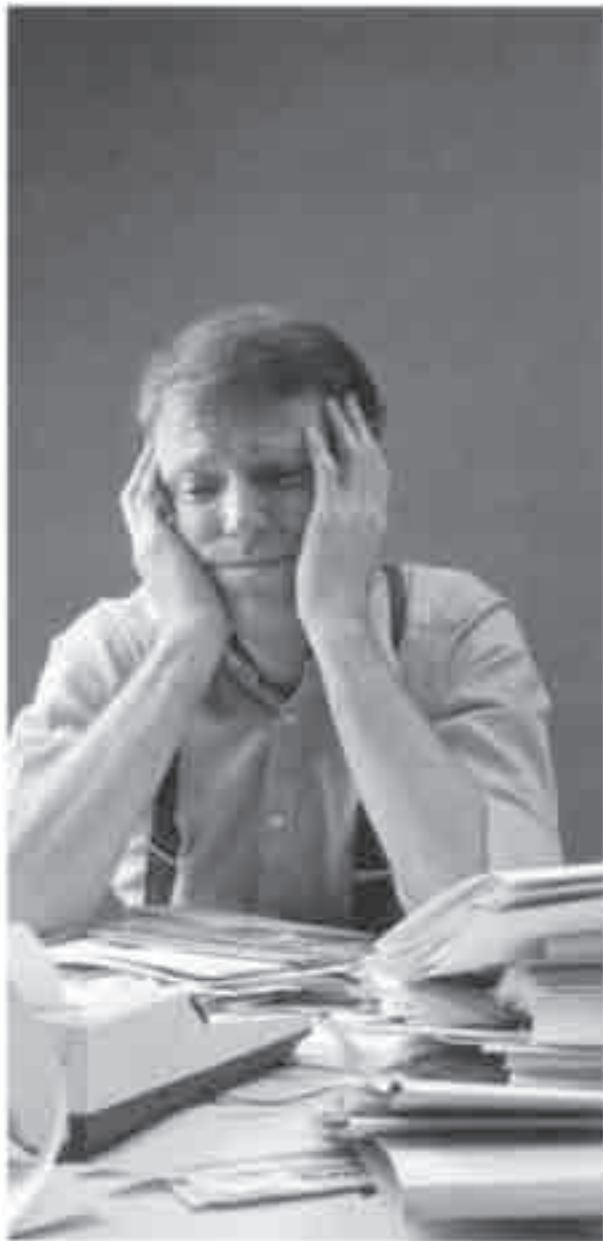
Geschiedenis van de advocatuur in de Lage Landen, Uitgeverij Verloren, Hilversum 2009

gezegd dat universiteiten het tot hun taak rekenden pannelare advocaten af te leveren,.

Zucht naar gewin

Het op 30 oktober jl. gepresenteerde boek is een fraaie, bijzonder leeswaardige aanvulling op het werk van Henssen, voor eenieder die zich de woorden aantrekt van de Romeinse keizers Valentinianus en Valens, die advocaten voorhielden dat zij die *door zucht naar gewin en geld overmeesterd worden, als verworpen en ontaarden tot de mensen van het laagste allooi worden gerekend*.

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke-* en rechtspersonen. Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: **079 - 342 72 72** of kijk op onze website.

REGRES INFO

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

**Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages -
Speciale onderzoeken**

Regres Info BV, Algengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

In mediademocratie geeft rechter persoonlijke uitleg

Doordat rechterlijke dwalingen en magistrale missers breed worden uitgemeten in de media, staat steeds vaker het juridische bedrijf zélf ter discussie. Wordt de rechtspraak gecontroleerd door de media, of verzwakken deze juist het vertrouwen in de rechtspraak?

Tatiana Scheltema
journalist

Tijdens het debat hierover, op 2 november in Amsterdam georganiseerd door de Stichting Persprijs Jaques van Veen, kreeg vooral de rechterlijke macht kritiek. Een rechter die alleen spreekt door zijn vonnis is *so last century!* Emoties moet hij tonen, en begrip, anders doet hij niet meer mee. Dat is de analyse van Folkert Jensma, juridisch commentator van *NRC Handelsblad*. 'Het past de rechters niet meer om zich enigszins verongelijkt af te vragen waarom publiek en media toch geen gepaste afstand meer willen houden. De rechterlijke macht moet een nieuwe beeldtaal ontwikkelen voor de boodschap die ze uitzendt.'

Gebeurt dat niet, dan verliest de rechtspraak het vertrouwen van de burger, en breekt gemakkelijk de pleuris uit, zoals onlangs bij de vrijlating van mensenhandelaar Saban B. door het Arnhemse hof. Dagenlang

onthield het hof zich van inhoudelijke uitleg aan journalisten, terwijl krantenkoppen als 'blunder' van de persen rolden. Redderen achteraf door een interview met de president van dat hof, Dick van Dijk, had weinig zin: in *NRC Handelsblad* is dat pleiten voor eigen parochie, volgens strafpleiter Stijn Franken, bijgevallen door media-expert Gerben Kor. Ook Geen Stijl is een medium en moet alleen al daarom serieus genomen worden. Maar Van Dijk, aanwezig op persoonlijke titel, ziet niet veel in de 'theatrale rechter' en vindt dat de rechterlijke macht zich vooral moet bekwaamen in het publiceren van uitspraken.

Hij mist het punt waar het om gaat, lijkt het: in de mediademocratie willen mensen een persoonlijke uitleg van de rechter, en die krijgen ze te weinig. Niettemin zegt P-G Harm Brouwer: 'Van ons verwacht men geen emotie! Het gaat wel om de verdachte in het strafproces. Dat moet óók een rol blijven spelen.' Brouwer wil geen jij-bak uitdelen, maar vraagt de journalisten wel welke waarborgen zij zelf hanteren. Daarmee gaat hij wijselijk voorbij aan een eerdere verspreking van Telegraafjournalist Bert Huisjes, waaruit bleek dat hij op Prinsjesdag was gebeld door iemand van het OM over de vrijlating van Saban B. De vraag of het wenselijk is dat gefrustreerde OM-ers bij een ongelukkige uitspraak onverwijd *De Telegraaf* bellen wordt niet gesteld.

89e jaargang –
13 november 2009 – nr. 14
Verschijnt elke drie weken.

Het **Advocatenblad** is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. L. Bakers
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen
Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: linus.hesselink@reedbusiness.nl, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 152, 1000 AD Amsterdam. *Informatie:* Linus Hesselink, 020-5159389, fax 020-5159142.

Opleidingspunten verdienen
Het schrijven van 500 woorden 'rechtswetgeving' levert 1 opleidingpunt op (art. 1 onder f.-3 Verordening op de Permanente Opleiding).

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureauredactie
Charlotte Helmer

Orderredacteur
Tatiana Scheltema

Art-direction
PatK, Patrick Keeler

Vormgeving
Dimdim, Dmitry de Bruin
Dik.nu, Dik Visser

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk
Den Haag Offset, Rijswijk

Digitaal archief
Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het (gratis)
Baliencertificaat

Juridische vacatures
www.jbb.nl

Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steeckerweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 15: 20 november 2009
afl. 16: 4 december 2009

Abonnementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis.
Adreswijzigingen: Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen
€ 214 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 19,50. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail.

Klantenservice
Postbus 4, 7000 BA Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv, waarvan Elsevier Juridisch onderdeel is, legt uw klantgegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements-)overeenkomst, of wanneer u in het kader van dienstverlening contact heeft met Reed Business bv. De gegevens worden tevens gebruikt om u te informeren over producten en diensten van Reed Business bv en zorgvuldig geselecteerde derden. De gegevens kunnen daarnaast aan zorgvuldig geselecteerde derden ter beschikking worden gesteld voor het verstrekken van informatie of aanbiedingen. Ook als u dat niet expliciet heeft aangegeven kunt u per e-mail over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv worden geïnformeerd, tenzij u daartegen bezwaar maakt. Als u geen prijs stelt op informatie of aanbiedingen per mail of per post dan kunt u dit doorgeven aan Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem, of aangeven bij adresregistratie@reedbusiness.nl. Voor meer informatie verwijzen wij u naar het Privacystatement op www.reedbusiness.nl/privacy.

ISSN 0165-1331

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Kroniek Familie- recht 2006-2008

.....
INHOUD

Wetsvoorstellen

Wettelijke gemeenschap
van goederen
Wetsvoorstel 30 145

Jurisprudentie

Adoptie
Afstamming
BOPZ
Burgerlijke stand
Gezag
Huwelijksvermogensrecht
Verknochtheid
Vergoedingsrechten
Periodiek verrekenbeding
Kinderalimentatie
Kinderen geboren buiten
gezinsverband
Samenloop van
onderhoudsverplichtingen
Kinderontvoering
Naamrecht
Omgang
Ouderlijk gezag
Partneralimentatie
Draagkracht
Limitering

.....

Deze kroniek bevat een overzicht van de ontwikkelingen op het terrein van het personen- en familierecht.¹

Koert Boshouwers

advocaat-scheidingsmediator te Breda²

Tanya Kreeftenberg

advocaat-scheidingsmediator te Son³

Wetsvoorstellen

Wettelijke gemeenschap van goederen

Een belangrijk onderdeel van wetsvoorstel 28 867 was de beperking van de algehele gemeenschap van goederen. Van deze doelstelling is na het op 18 september 2008 door de Tweede Kamer aangenomen gewijzigde voorstel weinig overgebleven. Het wetsvoorstel bevat geen inhoudelijke wijziging meer van art. 1:94 BW, maar nog slechts een redactionele wijziging. Tot de algehele gemeenschap van goederen behoren daarom zowel de aangebrachte goederen als de erfenissen en schenkingen, tenzij deze onder uitsluitingsclausule zijn verkregen.

De voorgestelde wijziging van artt. 1:87 en 1:99 BW is wel gehandhaafd. De hoofdregel zal worden dat de beleggingsleer op de vergoedingsrechten van artt. 1:95 en 1:96 BW van toepassing is. De nominaliteitsleer zal gelden voor goederen die met toestemming van de andere echtgenoot zijn aangeschaft, voor goederen die bestemd zijn om verbruikt te worden en voor goederen die zijn vervreemd zonder dat daarvoor andere goederen in de plaats zijn gekomen (art. 1:87 lid 2 BW).

In art. 1:99 lid 1 BW wordt het moment van ontbinding van de huwelijksgoederengemeenschap vervroegd van het moment van inschrijving van de echtscheiding tot de datum van indiening van het verzoekschrift tot echtscheiding.

Wetsvoorstel 30 145

Na het intrekken van wetsvoorstel 29 676 (Luchteveld) heeft de minister van Justitie op 19 oktober 2006 wetsvoorstel 30 145 aangevuld met een voorstel tot wijziging van art. 1:400 lid 1 BW. Deze bepaling legt een voorrangregeling vast van de onderhoudsverplichting ten opzichte van (stief)kinderen tot 21 jaar boven alle andere onderhoudsgerechtigden.

In art. 1:247 lid 4 BW is het recht op een gelijkwaardige verzorging en opvoeding van beide ouders opgenomen. Met deze bepaling schrijft de wetgever overigens geen feitelijke coouderschapsregeling voor. Bij de invulling van gelijkwaardige verzorging dient aansluiting te worden gezocht bij de zorgverdeling zoals echtgenoten die tijdens het huwelijk, geregistreerd partnerschap of samenleving hebben afgesproken.

Deze wet is op 1 maart 2009 in werking getreden. Indien in een echtscheidingszaak kinderen zijn betrokken, dient het verzoekschrift tot echtscheiding op straffe van niet-ontvankelijkheid een ouderschapsplan te bevatten.

1 De vorige kroniek, over de periode tot en met december 2005 van mr. A. Heida, is verschenen in het *Advocatenblad* 2006-4, 10 maart 2006.

2 Bij AKD Prinsen Van Wijmen N.V.

3 Bij Grosfeld-Kreeftenberg Familierecht-advocaten en Scheidingsmediators.

Jurisprudentie

Adoptie

De moeder van een kind verzoekt de rechtbank om stiefouderadoptie door haar vriendin. De man die als zaad-donor heeft gefungeerd, verzet zich hiertegen. De rechtbank overweegt dat hij niet als belanghebbende kan worden aangemerkt, omdat er slechts sprake is geweest van summier contact, en wijst het verzoek toe. Het hof wijst de stiefouderadoptie vervolgens af, omdat de man heeft aangegeven een rol in het leven van het kind te willen spelen en dus niet kan worden gezegd dat het kind niets meer van hem te verwachten heeft. Het niets meer te verwachten hebben van de biologische ouder is het belangrijkste criterium bij toewijzing van een verzoek tot stiefouderadoptie. De moeder en haar partner stellen dan cassatie in.

De Hoge Raad verwerpt het beroep op 21 april 2006 (LJN AU927). In het onderhavige geval was er sprake van *family life* tussen donor en kind, gelet op de afspraken die al voor de conceptie waren gemaakt, het contact na de geboorte en het feit dat er nog altijd omgang tussen de man en het kind was. Het is dus wezenlijk om op voorhand goede afspraken te maken met een donor in het geval stiefouderadoptie, bijvoorbeeld bij lesbisch ouderschap, aan de orde zal komen.

Afstamming

Een Nederlandse vader erkent zijn kind drie dagen na de geboorte uit een Colombiaanse moeder. Als hij zijn kind al voor diens geboorte zou hebben erkend, zou het op grond van de sinds 1 april 2003 geldende Rijkswet op het Nederlanderschap vanaf de geboorte van rechtswege de Nederlandse nationaliteit hebben gehad. Indien het vaderschap gerechtelijk zou zijn vastgesteld, zou het kind met ingang van het moment van vaststelling de Nederlandse nationaliteit verkrijgen. Het drie dagen na de geboorte erkennen van het kind leidde op grond van diezelfde Rijkswet niet tot het verkrijgen van de Nederlandse nationa-

liteit. De Hoge Raad overweegt dienaangaande op 26 januari 2007 (LJN AZ1625) dat een dergelijk onderscheid tussen een (niet vrijwillige) gerechtelijke vaststelling van het vaderschap en een (vrijwillige) erkenning van een kind voor wat de nationaliteitsgevolgen betreft, niet door de beugel kan. De eerdere beschikking van het gerechtshof werd bevestigd, dat in het geval van een erkenning na de geboorte het kind, net als bij een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap op grond van art. 4 van de Rijkswet, vanaf het moment van erkenning de Nederlandse nationaliteit krijgt.

BOPZ

Een verslaving aan drugs of alcohol kan op zich niet leiden tot een gedwongen opname in een psychiatrisch ziekenhuis op grond van de Wet BOPZ. Dit is anders indien de verslaving gepaard gaat met andere psychiatrische stoornissen die zo ernstig zijn dat het gebruik leidt tot een gevaar voor zowel de betrokkene als voor derden en er sprake is van een belemmerde wilsfunctie. In dat geval kan een gedwongen opname wel plaatsvinden, zo overwoog de Hoge Raad op 5 oktober 2007 (LJN BB3321) en 8 februari 2008 (LJN BC3845).

Burgerlijke stand

Op veel aandacht in de media mocht het arrest van de Hoge Raad van 13 april 2007 (LJN AZ6095) rekenen. Twee dames waren in Nederland een geregistreerd partnerschap aangegaan en hadden dit later in een huwelijk laten omzetten. Zij wilden dit in de registers van de burgerlijke stand op Aruba laten inschrijven en de ambtenaar weigerde dit te doen. De dames gingen hierop naar het Gerecht in Eerste aanleg van Aruba, dat de door hen verzochte verklaring voor recht toewees. De betrokken ambtenaar en het land Aruba stelden hoger beroep in, maar het Gemeenschappelijke hof bevestigde dat het huwelijk moest worden ingeschre-

ven. De Hoge Raad bevestigde het. Een huwelijksakte is een authentieke akte en aan een dergelijke akte komt overal binnen het Koninkrijk rechtskracht toe, ook indien een vergelijkbare regeling in een van de rijksdelen ontbreekt. De ambtenaar diende de akte daarop in te schrijven.

Gezag

Sinds 1998 is uitgangspunt dat het ouderlijk gezag van ouders na een echtscheiding ongewijzigd in stand blijft. In art. 1:251a BW heeft de wetgever de mogelijkheid gecreëerd voor een minderjarige om zich op een informele manier tot de rechter te wenden om een uitspraak te krijgen over het ouderlijk gezag, als het kind het hier niet mee eens is. Op 4 april 2008 (LJN BC2241) overwoog de Hoge Raad dat een dergelijk recht ook na beëindiging van de echtscheidingsprocedure kon worden gebruikt om te bewerkstelligen dat aan één van de ouders het eenhoofdig ouderlijk gezag kan worden toegekend.

Op 24 oktober 2008 (LJN BF0237) oordeelde de Hoge Raad over een verzoek van de moeder om haar na de echtscheiding alleen met het ouderlijk gezag te belasten. De reden van haar verzoek was

de angst voor een mogelijke ontvoering van het kind naar Turkije. De rechtbank wees haar verzoek af. Het hof wees het toe. De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof, omdat het hof niet heeft vastgesteld dat het in het belang van het kind is dat zijn moeder het eenhoofdig ouderlijk gezag krijgt en niet heeft vastgesteld dat de onrust bij de moeder tot problemen bij het kind leidt.

Soms wordt in een echtscheidingsprocedure het eenhoofdig ouderlijk gezag aan één van de ouders toegekend. Vóór 1 januari 1998 was dit uitgangspunt. Wat nu als de niet langer met het gezag belaste ouder nadien verzoekt om opnieuw samen met het gezag te worden belast? De Hoge Raad overwoog op 15 december 2008 (LJN BB9669) dat indien er geen sprake is van zo ernstige communicatieproblemen tussen de ouders dat een kind bij herstel van het gezag het gevaar loopt om klem te raken tussen zijn ouders en er geen andere gronden zijn die met zich brengen dat het eenhoofdig gezag gehandhaafd blijft, er geen reden is om het gezamenlijk ouderlijk gezag af te wijzen.

Daar waar de ouders van een kind dat binnen het huwelijk wordt geboren, automatisch met het gezamenlijk ouderlijk gezag worden belast, is dit bij samenwoners niet het geval. Op 28 april 2006 (LJN AV0656) bevestigde de Hoge Raad dat de onmogelijkheid van de vader om op grond van art. 1:252 BW te verzoeken dat

hij naast de moeder met het ouderlijk gezag werd belast, een ongeoorloofde inbreuk was op zijn recht als ouder op grond van art. 8 EVRM.

In het geval dat op 12 december 2008 (LJN BF3927) aan de Hoge Raad ter beoordeling werd voorgelegd, had de vader de rechtbank verzocht om naast de moeder met het ouderlijk gezag te worden belast. De kantonrechter had het verzoek afgewezen, nadat uit onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming was gebleken dat de ouders onmachtig waren tot constructief overleg en gezamenlijk gezag slechts tot meer spanningen zou leiden. Het hof wees het verzoek wel toe, omdat de ouders in staat waren gebleken om afspraken te maken rond situaties die zich bij het kind zouden kunnen voordoen. Het gezamenlijk gezag zou de duidelijkheid naar het kind toe bevorderen.

De Hoge Raad casseert de beschikking van het gerechtshof. De moeder had gedocumenteerd aangegeven dat zij door het handelen van de vader al haar vertrouwen in zijn normen en waarden had verloren. De Hoge Raad overweegt dienaangaande dat een rechter niet zonder meer voorbij kan gaan aan onderbouwde bezwaren en precies de feiten en omstandigheden moet vermelden die hebben geleid tot het oordeel dat eenhoofdig ouderlijk gezag in het belang van een kind is. In dit kader merkt de Hoge Raad tevens op dat een punt van weging is dat bij toekenning van het ge-

zamenlijk ouderlijk gezag aan de vader het recht op omgang niet meer voor langere tijd kan worden ontzegd.

Huwelijksvermogensrecht

Verknochtheid

Op 3 november 2006 heeft de Hoge Raad een tweetal arresten gewezen over verknochte goederen als bedoeld in art. 1:94 lid 3 BW. In NJ 2006, 257 oordeelde de Hoge Raad dat de mate van verknochtheid, die bepaalt of een goed wel of niet in de gemeenschap valt, afhangt van de aard van dat goed, zoals deze aard mede door de maatschappelijke opvattingen wordt bepaald. De redelijkheid en billijkheid zijn al in deze maatstaf verdisconteerd en is geen aparte beoordelingsgrond. In NJ 2007, 258 werd overwogen dat tenminste zal moeten worden gesteld op welke schade(n) de vergoeding betrekking heeft, om de mate van verknochtheid te kunnen vaststellen. Zo zal bijvoorbeeld nodig kunnen zijn dat blijkt of de vergoeding betrekking heeft op schade die voor of na ontbinding van de gemeenschap zal worden geleden. De enkele stelling dat de schade betrekking had op een bedrijfsongeval was onvoldoende om de vergoeding als een verknocht goed aan te merken.

In HR 26 september 2008 (NJ 2009, 40) deed de vraag van de voortgezette

verknochtheid zich voor. De Hoge Raad oordeelde dat verknochtheid van het vervangen goed afhangt van de aard van het nieuwe goed. De stelplicht ten aanzien van de voortgezette verknochtheid rust op degene die zich op verknochtheid beroept. In deze casus had de vrouw een verknochte schadevergoeding aangewend voor de financiering van de echtelijke woning, die naar zijn aard niet als verknocht werd aangemerkt. De vrouw stelt dat aan haar een vergoedingsrecht toekwam op grond van art. 1:95 lid 2 BW, aangezien zij privévermogen heeft aangewend voor de financiering van een gemeenschappelijk goed. Partijen hadden in hun huwelijkse voorwaarden een finaal verrekeningbeding opgenomen, inhoudende dat zij zouden verrekenen alsof zij in gemeenschap van goederen getrouwd waren. Op huwelijkse voorwaarden die uitsluitend een finaal verrekeningbeding bevatten, zijn de bepalingen van artt. 1:132 oud BW e.v. van toepassing (art. IV wet van 14 maart 2002, *Stb.* 2002, 152).

De Hoge Raad overwoog dat het finaal verrekeningbeding niets anders is dan een methode van verrekening naar analogie van de verdeling van de gemeenschap van goederen en dus niet tot gevolg heeft dat daadwerkelijk een gemeenschap bestaat. De bepalingen van titel 7 zijn niet van toepassing op een finaal verrekeningbeding, zodat aan de vrouw geen vergoeding op grond van art. 1:95 lid 2 toekwam. Indien de vrouw een vergoedingsrecht had willen bedingen, dan had zij een specifieke bepaling in de akte huwelijkse voorwaarden moeten laten opnemen.

Vergoedingsrechten

In HR 1 februari 2008 (NJ 2008, 566) was sprake van huwelijkse voorwaarden met zowel een finaal als een niet uitgevoerd periodiek verrekeningbeding. In een dergelijk geval dient te worden afgerekend op basis van het finale verrekeningbeding. In de onderhavige casus waren partijen overeengekomen om met elkaar af te rekenen alsof zij in gemeenschap van goederen getrouwd waren, maar hadden zij een aantal zaken, waaronder de ten huwelijk aangebrachte zaken en de zaken verkregen uit erfenis en schenking, uitgesloten. In deze zaak liet de Hoge Raad de overweging van het hof dat

aan de één vergoedingsrecht op de voet van art. 1:95 lid 2 BW toekwam in stand. Deze uitspraak lijkt in strijd met de uitspraak van 26 september 2008, waarin werd geoordeeld dat in geval van een finaal verrekeningbeding art. 1:95 BW niet van toepassing was.

Een belangrijk verschil tussen beide zaken was gelegen in het feit dat in de zaak van 26 september 2008 het finale verrekeningbeding geen zaken van verrekening uitsloot en in onderhavige zaak partijen wel zaken van verrekening hadden uitgesloten. In de zaak van 1 februari 2008 rekenden partijen met elkaar af alsof tussen hen een gemeenschap van vruchten en inkomsten of een gemeenschap van winst en verlies had bestaan.

In HR 15 februari 2008 (NJ 2008, 110) speelde de vraag of een vergoedingsrecht nominaal of naar evenredigheid diende te worden uitgekeerd. De nominaliteitsleer als hoofdregel is vastgelegd in het arrest-Kriek/Smit (NJ 1980, 150). Ook in dit arrest is al uitgemaakt dat bijzondere omstandigheden ertoe kunnen leiden dat aanspraak gemaakt kan worden op het rendement van de investering. In HR 15 februari 2008 zette de Hoge Raad deze lijn voort en kwam tot de conclusie dat er sprake was van bijzondere omstandigheden die toepassing van de evenredigheidsleer door het hof begrijpelijk maakten.

Periodiek verrekeningbeding

De afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan de uitleg van het periodiek verrekeningbeding en met name de uitleg van de diverse inkomstenbegrippen die in deze bedingen worden gehanteerd.

Op 27 januari 2006 (NJ 2006, 564), Schwanen/Hundscheid II, heeft de Hoge Raad bepaald dat voldoening van de hypotheekrente dient te worden aangemerkt als kosten van de huishouding. Deze uitspraak heeft tot gevolg dat de overwaarde van een woning die is gefinancierd met een aflossingsvrije hypotheek niet in de verrekening hoeft te worden betrokken. Omdat dit arrest nog speelde onder het oude recht, vóór de inwerkingtreding van de Wet op de verrekeningbedingen van 1 september 2002, wordt er verschillend gedacht over de reikwijdte van dit arrest.

In HR 6 oktober 2006 (NJ 2006, 565) legde de Hoge Raad het begrip 'inkomsten uit arbeid' uit aan de hand van het Haviltex-criterium. In het onderhavige geval kwam de Hoge Raad op basis van wat partijen bij het sluiten van de akte als 'huwelijkse voorwaarden' voor ogen heeft gestaan tot de conclusie dat het begrip 'inkomsten uit arbeid' geen ondernemingswinsten als bedoeld in art. 1:141 lid 4 BW omvat. Het verrekenen van eventuele opgepotte winsten in de bv werd daarmee uitgesloten.

In HR 25 april 2008 (NJ 2008, 394) was sprake van een niet uitgevoerd periodiek verrekeningbeding, waarbij investeringen waren gedaan in een voorhuwelijkse woning. Dit was de eerste zaak waarin de Hoge Raad heeft geoordeeld over de toepassing van de beleggingsleer op investeringen in voorhuwelijk vermogen. De Hoge Raad heeft het oordeel van het hof – dat de meerwaarde van de woning die is toe te schrijven aan de verbouwingen, tussen partijen verrekend moet worden – in stand gelaten.

Kinderalimentatie

Kinderen geboren buiten gezinsverband

Op 13 april 2007 (NJ 2007, 394) heeft de Hoge Raad de vraag beantwoord op basis van welk netto-inkomen de behoefte van een kind berekend dient te worden dat nimmer in gezinsverband heeft geleefd. In HR 27 februari 2004 (NJ 2004, 283) was al bepaald dat het inkomen van de man medebepalend diende te zijn voor de behoefte van het kind, ook als het kind nimmer onderdeel had uitgemaakt van zijn gezin. Over de wijze waarop het inkomen van de man diende te worden meegenomen, werd in de lagere rechtspraak verschillend gedacht. In HR 13 april 2007 is bepaald dat bij de bepaling van de behoefte van het kind niet zonder meer moet worden uitgegaan van de som van beider inkomens. De hogere huisvestingskosten en andere vaste lasten van twee huishoudens dienen in de draagkracht verdisconteerd te worden. De Werkgroep Alimentatienormen beveelt aan om de behoefte van een kind dat nooit in gezinsverband heeft geleefd, te bepalen door het gemiddelde te nemen van de behoefte berekend op basis

van het inkomen van de ene ouder en de behoefte berekend op basis van het inkomen van de andere ouder.

Samenloop van onderhoudsverplichtingen

Op 21 december 2007 (NJ 2008, 28) heeft de Hoge Raad in beginsel voorrang gegeven aan kinderalimentatie boven de onderhoudsverplichting ten opzichte van een nieuwe partner. Indien er echter sprake is van bijzondere omstandigheden, waaronder het feit dat het bestaansniveau van het nieuwe gezin wordt aangetast en het feit dat in het nieuwe gezin ook weer kinderen zijn geboren, dient een belangenafweging tussen de verschillende onderhoudsverplichtingen plaats te vinden.

Kinderontvoering

Op 20 januari 2006 (NJ 2006, 545) oordeelde de Hoge Raad over de teruggeleiding van een kind van een Italiaanse vader en een Nederlandse moeder die met hun dochter in Italië woonden en samen het ouderlijk gezag hadden. In strijd met de beslissing van de Italiaanse rechter had de moeder in 2004 met het kind Italië verlaten en zich in Nederland gevestigd. De Centrale Autoriteit verzocht om teruggeleiding van het kind en de Rechtbank Amsterdam wees het verzoek af. Ondanks het feit dat de overbrenging ongeoorloofd was, bestond er een ernstig risico dat het kind in Italië in een ondraaglijke toestand in de zin van art. 13 HKOV zou komen te verkeren. Zo niet volgens de Hoge Raad. Deze overweegt dat art. 13 restrictief dient te worden uitgelegd. De Nederlandse rechter dient niet op de stoel te gaan zitten van de rechter die in het land van de gewone verblijfplaats van een kind over het gezag en verblijf dient te oordelen. De Hoge Raad verwees de zaak naar een ander hof om de zaak af te doen. Echter, op 26 september 2007 (LJN BB3192) lag de zaak weer ter beoordeling aan de Hoge Raad voor. De moeder had betoogd dat teruggeleiding van haar dochter niet meer aan de orde kon zijn, omdat zij intussen drie jaar in Nederland verbleef en het kind hier was geworteld. De Hoge Raad is en blijft echter onvermurwbaar. Het traineren van het overbrengen van

ik heb er vooral behoefte aan dat mijn behoefte niet rekenkundig wordt getelatoerd aan het inkomen van mijn ouders...

een kind naar het land waar dit – voorafgaande aan de ongeoorloofde overbrenging – zijn normale verblijfplaats had, staat aan het wortelen in een ander land in de weg en zou de werking van het HKOV doorkruisen.

Een Amerikaanse man trouwt in de Verenigde Staten met een Nederlandse vrouw en zij krijgen een dochter. Hun huwelijk strandt en de rechter spreekt in de VS de echtscheiding uit waarbij het gezamenlijk ouderlijk gezag gehandhaafd blijft. Na toestemming van de rechter te hebben gekregen, gaat de moeder met de dochter voor familiebezoek naar Nederland en keert hiervan niet terug. De vader dient een verzoek tot teruggeleiding in en dient een aangifte bij de Amerikaanse politie in van kindermishandeling door de moeder. De Centrale Autoriteit stelt hierop een teruggeleidingsverzoek in bij de kinderrechter in Nederland. De rechtbank wijst het verzoek toe; het gerechtshof in hoger beroep wijst het af. Hiertoe overweegt het hof dat er sprake is van een uitzonderingssituatie in de zin van art. 13 HKOV. De vader stelt de moeder namelijk bloot aan het risico te worden gearresteerd door zijn aangifte, en hij stelt zijn eigen belangen hiermee boven die van zijn dochter. De redenering kan echter niet op de instemming van de Hoge Raad rekenen. Op 20 oktober 2006 (LJN AY8774) casseert deze de beschikking van het hof. De rechter moet zich onthouden van een oordeel over het gezags- en omgangsrecht en mag niet treden in de beoordeling van de vraag of een kind in het land van herkomst minder goed af zou zijn dan hier.

Naamrecht

Ieder kind heeft recht op een achternaam. In het geval dat de Hoge Raad op 14 april 2006 (LJN AU9239) beoordeelde, had de moeder een verzoek tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap ingediend en verzocht dat het kind zijn achternaam zou gaan dragen. Het laatste verzoek werd ingegeven door de overtuiging van de moeder dat het kind met de achternaam van zijn vader minder op achterstand stond in Marokkaanse familieverhoudingen. De bijzonder curator deelt de mening van de moeder: de rechtbank wijst beide verzoeken toe. De vader stelt hoger beroep in en het hof vernietigt de eerdere beschikking van de rechtbank: het kind houdt de achternaam van de moeder. De bijzonder curator stelt hierop cassatie in. De Hoge Raad bekrachtigt de beschikking van de rechtbank: op grond van een belangenafweging kan de rechter bij geschil van inzicht tussen de ouders over de vraag wiens achternaam het kind krijgt, de keuze van de wetgever dat het kind in dat geval de naam houdt die het vanaf de geboorte had, dus van de moeder, niet opzij zetten.

Omgang

Bij de invoering van het gezamenlijk ouderlijk gezag heeft de wetgever geen regeling opgenomen die voorziet in het recht op omgang van de met het ouderlijk gezag belaste ouder met zijn kind. De Hoge Raad heeft deze leemte bij arrest van 24 juni 2005 (NJ 2005, 415) ingevuld en het recht toegekend. Op 31 maart 2006 (LJN AV2863) diende de Hoge Raad vervolgens te oordelen over de vraag of dit recht ook aan de met het gezag belaste ouder kon worden ontzegd. Op de voet van het bepaalde in art. 1:253a BW beantwoordde hij deze rechtsvraag ontkennend. Slechts een in duur beperkte schorsing van het omgangsrecht is mogelijk: de rechter heeft niet de bevoegdheid de omgang voor onbepaalde duur te ontzeggen.

Op 26 maart 2007 (LJN AZ5443) heeft de Hoge Raad de al in 2005 op dit gebied ingezette lijn bevestigd. De in art. 1:377ah lid 2 opgenomen ontzeggings-

gronden zijn alleen van toepassing op de niet met het ouderlijk gezag belaste ouder. De overweging van het hof, dat omgang op dit moment en in de nabije toekomst in het belang van de kinderen niet wenselijk was, kan naar de mening van de Hoge Raad niet als een beperking in tijd worden gezien.

Ouderlijk gezag

Op 25 april 2008 (LJN BC5901) oordeelde de Hoge Raad over de problematiek die speelt bij een voorgenomen verhuizing van één van de met het ouderlijk gezag belaste ouders na een echtscheiding. De moeder wilde zich in dit geval vestigen bij haar levenspartner in Zwitserland en verzocht om toestemming van de rechtbank. De vader verzette zich hiertegen en verzocht zelfstandig om te bepalen dat de kinderen bij hem hun hoofdverblijf zouden krijgen. Zowel de rechtbank als het hof wees de verzoeken af, omdat beide verzoeken niet in het belang van de kinderen zouden zijn.

De Hoge Raad casseert en overweegt hierbij dat bij het nemen van een dergelijke beslissing alle belangen van de betrokkenen in aanmerking moet worden genomen, niet alleen de belangen van de kinderen. Het kan dus zo zijn dat het belang van de kinderen om goed contact te onderhouden met de niet-verzorgende ouder, moet wijken voor de belangen van een van de ouders om een nieuw gezin te stichten in het buitenland.

Partner-alimentatie

Draagkracht

Bij de berekening van de draagkracht dient in beginsel met alle schulden rekening te worden gehouden, volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad. Toch heeft de bevestiging van deze jurisprudentie op 11 juli 2008 (NJ 2008, 402) voor opschudding gezorgd. Op basis van de aanbevelingen van de Werkgroep Alimentatienormen wordt in de draagkrachtberekening geen rekening gehouden met de aflossing op schulden op basis van de standaardmotivering dat het geen aflossing op huwelijkse schulden betreft en om die reden geen prioriteit boven de alimentatieplicht dient te krijgen. Deze standaardmotivering voldoet niet meer. De alimentatiegerechtigde dient te stellen en te onderbouwen dat de schulden onnodig zijn aangegaan of onredelijk zijn, om te voorkomen dat met de aflossing op de schulden rekening wordt gehouden.

Met een wijziging van de alimentatie met terugwerkende kracht dient de rechter terughoudend om te gaan. In het arrest van de Hoge Raad van 22 september 2006 (NJ 2006, 520) had het hof de alimentatie met terugwerkende kracht over een periode van drieënhalve jaar op nihil gesteld. Omdat deze beslissing een grote terugbetalingsverplichting tot gevolg had, had het hof moeten be-

oordelen en motiveren in hoeverre terugbetaling in redelijkheid kon worden verlangd.

Limitering

Ingevolge de Wet Limitering Alimentatie (WLA) eindigt vanaf 1 juli 1994 de partneralimentatie van rechtswege na een periode van twaalf jaar na de datum van inschrijving van de echtscheidingsbeschikking. De mogelijkheid bestaat om binnen drie maanden na beëindiging verlenging van de alimentatie te verzoeken. Vanaf 1 juli 2006 is er een stroom van verlengingsverzoeken op gang gekomen. De algehele tendens is dat een verlengingsverzoek slechts in zeer uitzonderlijke situaties wordt toegewezen. Op 19 december 2008 (NJ 2009, 136) heeft de Hoge Raad criteria gegeven voor de beoordeling van een verlengingsverzoek. Allereerst dient de alimentatiegerechtigde te stellen en te bewijzen dat er bijzondere omstandigheden zijn waardoor een beëindiging van de alimentatie naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet geveerd kan worden. Deze omstandigheden betreffen met name de financiële situatie van de alimentatiegerechtigde, in hoeverre de behoefte nog verband houdt met het huwelijk en of de alimentatiegerechtigde alles in het werk heeft gesteld om in eigen levensonderhoud te voorzien. Slaagt de alimentatiegerechtigde niet in dit bewijs, dan dient het verzoek te worden afgewezen zonder dat de omstandigheden van de alimentatieplichtige in de beoordeling

worden betrokken. Pas indien de rechter de bijzondere omstandigheden aan de zijde van de alimentatiegerechtigde zwaarwegend genoeg acht, worden de omstandigheden aan de zijde van de alimentatieplichtige relevant.

Indien uit het huwelijk geen kinderen zijn geboren en het huwelijk korter dan vijf jaar heeft geduurd, wordt ingevolge de WLA de alimentatieduur beperkt tot de duur van het huwelijk. In HR 4 mei 2007 (NJ 2007, 405) werd bepaald dat ingevolge art. 1:166 BW de huwelijkse jaren van twee kortdurende, kinderloze huwelijken bij elkaar opgeteld dienen te worden om de alimentatieduur te berekenen. De Hoge Raad zocht aansluiting bij HR 11 april 2003 (NJ 2003, 492), waarin ten aanzien van de berekening van duur van de pensioenopbouw op dezelfde wijze werd geoordeeld.

In HR 4 mei 2007 (LJN BA2015) deed de vraag zich voor wanneer een huwelijk kinderloos is gebleven in de zin van art. 1:157 lid 6 BW. De Hoge Raad overwoog dat het begrip 'uit het huwelijk geboren kind' ruim dient te worden uitgelegd, maar niet zo ruim dat het enkele feit dat tussen de vader en het kind *family life* bestaat al voldoende is. Het is in ieder geval vereist dat tussen het kind en de vader een familierechtelijke betrekking bestaat.

Ten aanzien van de 'oude limiteringsgevallen' heeft de Hoge Raad in vergelijkbare gevallen op 10 november 2006 (NJ 2006, 609 en 2006, 608) en op 29 september 2006 (NJ 2006, 535) zware motiveringseisen gesteld om tot een definitieve beëindiging te komen. In limiteringszaken waarin een relatief hoog alimentatiebedrag verschuldigd is, zal een beëindiging van de alimentatie voor de vrouw in de meeste gevallen té ingrijpend zijn. Indien de financiële situatie van de man zodanig is dat hij de alimentatieverplichting kan blijven voldoen en de vrouw niet in haar eigen levensonderhoud kan voorzien, ook niet als zij fulltime zou werken, zal een beëindiging van de alimentatie niet snel aan de zware motiveringseisen voldoen.

In dergelijke gevallen is sprake van een levenslange alimentatieverplichting.

Voorts werd in HR 10 november 2006 (NJ 2006, 608) geoordeeld dat voor het berekenen van de termijn van vijftien jaar de bij wege van voorlopige voorziening betaalde alimentatie niet meetelt. De tijdens een scheiding van tafel en bed betaalde alimentatie wordt wel meegeteld.

In de casus van 29 september 2006 had de man zelfs al 31 jaar alimentatie betaald en had het hof overwogen dat er toch een keer een einde diende te komen aan de alimentatieverplichting. Ook deze uitspraak werd door de Hoge Raad op grond van een motiveringsgebrek

vernietigd. Het doel van de WLA om een einde te maken aan de levenslange alimentatieplicht, wordt daarom niet voor alle alimentatieplichtigen verwezenlijkt.

In twee zaken van de Hoge Raad van 16 maart 2007 (NJ 2007, 307 en 308) ging ook een gefaseerde beëindiging van de alimentatieplicht op de zware motiveringseisen onderuit. Ook een gefaseerde beëindiging leidt immers tot een definitief einde van de alimentatieplicht. In NJ 2007, 308 overwoog de Hoge Raad dat een niet-wijzigingsbeding ten aanzien van de partneralimentatie een beëindiging op grond van de WLA niet in de weg staat, maar wel leidt tot een nadere motiveringsplicht.

De levenslange alimentatieverplichting
"ontrouw in voor- en tegenspoed...
... tot de dood ons samenvoegt..."

Razendsnel voor u uit de startblokken

Binnen de advocatuur is snelheid vaak geboden. Bij GGN, dé toonaangevende incasso- en gerechtsdeurwaardersorganisatie van Nederland, staan 140 gerechtsdeurwaarders klaar om razendsnel voor u in actie te komen. Met 28 kantoren, verspreid over heel Nederland, leiden de deskundigen van GGN al uw zaken binnen de kortste keren in de beste banen. Kijk op www.ggn.nl/advocatuur voor het dichtstbijzijnde kantoor.

GERECHTSDEURWAARDERS EN INCASSOSPECIALISTEN

Reken op meer rendement

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

Spui 186
2511 BW 's-Gravenhage
telefoon: 070-3460974
telefax: 070-3625235
e-mail: info@iji.nl

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert in zaken betreffende internationaal en buitenlands recht, in het bijzonder waar het gaat om vragen van internationaal privaatrecht en buitenlands privaatrecht- en procesrecht.

Werkterreinen zijn onder andere:

- personen- en familierecht
- nationaliteitsrecht
- erfrecht
- procesrecht
- overeenkomstenrecht
- strafrecht
- onrechtmatige daad

Bezoek onze website: www.iji.nl

Kunsthandel Reijn

Amsterdam-Noord (Nieuwendam)
Postbus 36141 - 1020 MC Amsterdam

tel.: 020 - 636 49 04 en tel./fax: 020 - 632 28 09

Vrijblijvend bezoek op afspraak

www.kunsthandelreijn.nl

toont meer dan 200 kunstwerken van bekende kunstenaars,
veelzijdig en interessant

**U bent van harte welkom op onze website
en vooral ook in onze showroom**

Belt U eens voor een bezoek?

ZIYA TOGA'S

*-Eerste kwaliteit stoffen, secure afwerking
-Maatneming op kantoor / thuis mogelijk
-Beffen op voorraad*

*Toga in zeer lichtgewicht 100 % Cool Wool en incl. bef naar
keuze in 2008:*

Advocaat	€ 375,- ex. BTW
Rechter / O. v. J.	€ 475,- ex. BTW
Raadsheer / Adv. Gen.	€ 485,- ex. BTW

Leeghwaterlaan 76
5223 BA 's-Hertogenbosch
(Bij paleis van justitie)

073 - 6234526
www.ziyatoga.nl
info@ziyatoga.nl

Werken in het buitenland

In China krijg je pas een vergunning voor een eigen advocatenkantoor als je aantoont 'voldoende belang' – klanten – te hebben.

Hugo Muller werkt al vanaf 1997 in China. Hij wilde zijn eigen kantoor in Sjanghai oprichten, maar ontving pas in 2004 de vergunning. Muller: 'Er zijn niet zoveel mensen die het zo lang in China uithouden als ik, zeker geen advocaten.'

.....
Anna Italianer
journalist
.....

Toen Hugo Muller voor het eerst voet zette op Chinese bodem, wilde hij niet meer weg. 'Sjanghai is de perfecte mix tussen Oost en West met een rijke commerciële geschiedenis. Last van een cultuurschok had ik niet: ik voel me hier meer thuis dan in Europa. Ik hou wel van pionieren en wil graag persoonlijk met cliënten werken. In China kan dat juist heel goed; voor een technische advocaat valt hier niet veel te halen. Chinezen zijn niet zo onder de indruk van merken, het gaat hen om de mensen. Dat is ook een van de redenen dat ons kantoor een kans heeft in China: wij kwamen niet als merk binnen, maar onze persoonlijke aanpak had succes.' Daarmee was HIL International Lawyers & Advisers, het enige Nederlandse advocatenkantoor onder licentie in China, een feit.

Mullers eigen ervaringen met het oprichten van een kantoor in China komen hem bij zijn huidige werkzaamheden goed van pas. Hij houdt zich bezig met internationale zakelijke en financiële transacties, waaronder fusies en overnames, projectfinanciering, private equity en venture capital. Hugo Muller: 'Er zijn in China drie manieren om een on-

'Overal zijn procedures voor, het is heel bureaucratisch en soms heb je het gevoel dat je tegen een betonnen muur staat te beuken'

.....
derneming op te zetten: je kunt een bedrijf overnemen, een joint venture aangaan of zelf een vennootschap oprichten. Wij noemen dit laatste WFOE's: *Wholly Foreign Owned Enterprises*. Een joint venture raad ik meestal af. Ook een bedrijf overnemen kan een hachelijke zaak worden in China. Het kan wel, maar je moet precies weten wat je doet. Steeds meer bedrijven kiezen voor de WFOE: het geeft een onderneming volledige controle over het beheer van de zakelijke activiteiten in China. Niet alleen juridische, maar ook praktische zaken spelen hierbij een belangrijke rol. Er moet kantoorruimte worden gevonden en werkvergunningen moeten worden geregeld. Dat doen wij ook voor onze cliënten.'

Man zonder das

Zakendoen in China kan lastig en verwarrend zijn. Elk Chinees bedrijf heeft één persoon die daadwerkelijk aan de touwtjes trekt. Pas wanneer je diegene te pakken krijgt, kunnen er beslissingen worden genomen. Het is vaak niet meteen duidelijk welke persoon je moet hebben om tot zaken te komen. Muller lacht: 'In het Westen denkt men vaak dat degene die in het bedrijf goed Engels spreekt ook de beslissingnemer is. Dat is echter meestal niet het geval. Het zijn heel prettige mensen, ze doen alleen geen zaken met jou. Je moet dus niet op de uiterlijke schijn afgaan, dat kan bedrieglijk zijn. Ik zat laatst

in een vergadering met keurig in het pak gestoken Chinezen. Er was maar één man zonder das, hij zat achterin op een klapstoeltje, ogenschijnlijk weinig geïnteresseerd in de gang van zaken. Achteraf bleek hij nu juist de man te zijn die het in dat bedrijf voor het zeggen had. In sommige Chinese bedrijven kan dit overigens ook een partijsecretaris zijn.'

De overheid heeft in China nog steeds een behoorlijke vinger in de pap. 'Ik had nooit gedacht dat de overheid zo'n belangrijke rol speelt in alles,' vertelt Muller. 'Overal zijn procedures voor, het is heel bureaucratisch en soms heb je het gevoel dat je tegen een betonnen muur staat te beuken. Een grote portie geduld en uithoudingsvermogen heb je dus wel nodig als je iets voor elkaar wilt krijgen, maar als je rustig volhoudt, lukt het meestal wel. Ik zit hier nu tien jaar, dus ik heb zo langzamerhand wel geleerd hoe ik met die bureaucratische rompslomp om moet gaan.'

In het Westen is de samenwerking meestal gebaseerd op de wet, daarna komt de logica en dan de goodwill. In China is dit precies andersom. 'Je moet rationeel nadenken, dus niet alleen afgaan op wat jij logisch vindt, maar ook wat de Chinezen logisch vinden,' meent Muller. 'Dit soort zaken kun je niet uit een boekje leren. Toen ik begon, wist ik dit ook allemaal niet, maar ik zit hier inmiddels tien jaar.'

Geen jurisprudentie

Hugo Muller is tot de Chinese Balie toegelaten als *foreign registered lawyer*. Dit betekent dat (zoals alle buitenlandse kantoren) hij in China niet zelf voor de rechtbank mag optreden: Chinese advocaten voeren het woord voor Muller in de rechtszaal. Zijn kantoor bereidt de zaak voor. Veel declareerbare uren maken met het opzoeken van jurisprudentie kun je in China vergeten. 'Je hebt hier wetteksten en *regulations* (een soort AMvB's), maar geen jurisprudentie,' aldus Muller. 'Met een leuk arrest wapperen heeft dus totaal geen zin, er is geen jurisprudentiesysteem. *Regulations* zijn wel heel belangrijk, die moet je verdomd goed kennen. Mijn staf op kantoor beroemt zich erop alle *regulations* in China te kunnen vinden. Daarmee zijn ze in China heel ver, er zijn heel goede databases op internet. Wanneer je de politieke achtergrond van een bepaalde *regulation* achterhaalt, kan deze kennis de balans in jouw voordeel doen uitslaan. Bovendien

Waarom joint ventures in China mislukken

In de meeste gevallen loopt een joint venture met een Chinees niet goed af. Bijvoorbeeld een joint venture van een Chinees-Europese productiemaatschappij. De Europeanen waren voor 51% eigenaar en hadden de technische kennis, de machines. Ook leverden zij één manager. De Chinezen zorgden voor de behuizing, de lokale contacten en de binnenlandse verkoop, alsmede voor de overige leidinggevende functies en de lokale rekrutering. Na een jaar begon de ellende. De Europese manager ontstreefde een van de Chinese managers, zonder de Chinese investeerder te raadplegen. Er brak een staking uit, waarschijnlijk georganiseerd door de Chinese investeerder. De zaak liep zo uit de hand dat de buitenlandse manager de fabriek niet meer mocht betreden. HIL werd geconsul-

teerd en slaagde erin te schikken. Er werd een *buy-out* geregeld, waaronder afbetaling van de werknemers.

Er waren verschillende oorzaken voor deze mislukking. Zodra de technologie was geïnstalleerd, hadden de Chinezen de Europeanen eigenlijk niet meer nodig: de joint venture had voor hen geen toegevoegde waarde meer. Bovendien was de Europese manager erg duur, terwijl de Chinezen al het werk deden, omdat alle verkopen in China plaatsvonden: de Chinezen voelden zich gebruikt.

Het grootste probleem is vaak het ontbreken van een belang om niet alleen op de korte, maar ook op de lange termijn met elkaar verder te gaan. Vaak worden joint ventures aangegaan met het enige doel een snelle toegang tot de Chinese markt te verkrijgen en over de laatste nieuwe technologie te kunnen beschikken.

'Je moet rationeel nadenken, dus ook afgaan op wat de Chinezen logisch vinden'

der geïnteresseerd, maar dit begint nu ook steeds meer te komen. Elke Chinees is een entrepreneur en wil graag zijn eigen bedrijf hebben. Men kan hier heel snel, heel rijk worden. Geld is er genoeg. Ik heb al aardig wat cliënten die mij vragen waar ze een Aston Martin of een Ferrari kunnen kopen.'

Ambtenaren in de metro

Een vijfdaagse werkweek met vaste kantoor tijden zit er voor Muller niet in. 'Ik heb eigenlijk geen gestructureerde vrije tijd. Mijn cliënten zijn in toenemende mate Chinese bedrijven die in Europa willen investeren. Persoonlijke relaties met je klanten zijn hier heel belangrijk en die moet je goed onderhouden. Je moet veel *socializen* en uit eten gaan. Toch hou ik mijn relaties bewust beperkt. Ken je hier te veel mensen, dan kan dat tegen je werken, omdat je simpelweg geen tijd hebt iedereen de aandacht te geven die ze nodig hebben. Je kunt beter een klein netwerk hebben en dat goed onderhouden, dan een te groot netwerk, anders word je geëld. Bovendien is het hier meestal vol, je bent zelden alleen. Ik ga met de metro naar kantoor en moet me tijdens de spitsuren invechten om een plaats in het rijtuig te krijgen. Overigens zegt men altijd dat Chinezen zo hard werken, maar dat valt aan de ondergrondse niet af te lezen. Het zijn ook ambtenaren: om zes uur 's avonds is de metro overvol, om halfzeven is er plaats genoeg.'

is dit land zo enorm groot – dus sommige wetten zijn nog niet doorgedrongen tot alle uithoeken van China. In dat geval kun je dus zelf wijzen op bepaalde *regulations* waar sommige Chinezen geen weet van hebben en dat kan ook gunstig zijn voor de zaak. Het is een spel en de spelregels goed kennen kan hier net het verschil maken.'

HIL International Lawyers & Advisers is gevestigd aan de Bund, het voormalige financiële hart van Sjanghai. Mullers kantoor heeft een vestiging in Amsterdam en geassocieerde kantoren in Hongkong, Taipei en Genève. 'Zo bestrijken we heel *greater China*,' zegt Muller. 'Ik zie mezelf niet zozeer als Nederlands kantoor in China, maar meer als intern kantoor in Azië met een bruggehoofd in Europa. Chinese bedrijven investeren veel in Taiwan, ook in de Verenigde Staten omdat daar vaak veel familie zit. In Europa waren ze wat min-

Hoog IQ & EQ?

Ga naar Qmasters.nl

Test
het
nu!

→ SSST, NIET
STOREN TIJDENS
DE TEST!

nrc.next

Atos
Origin

Atos
Consulting

Nobiles
Q-masters

Rob Hamerslag (links) krijgt de prijs van Germ Kemper, deken in Amsterdam

Amsterdamse Dekenprijs voor asieladvocaat Hamerslag, die al 25 jaar tegen de staat vecht

Drammer gelauwerd

Foto: Klaas Fopma

Bart van Zoelen

journalist Het Parool

Asieladvocaat Rob Hamerslag kreeg eind oktober de Dekenprijs van de Amsterdamse Orde van Advocaten. Die roemt zijn hardnekkigheid. Hamerslag bekent: 'Enige drammerigheid kan me niet worden ontzegd.'

Dat moet ook wel, want de tegenpartij is stug en wantrouwend. 'De staat zoekt de grenzen op van hoe ver men kan gaan. Gezien de politieke verhoudingen heeft het ministerie van Justitie altijd een weinig toeschietelijk beleid gehad. Dat maakt het vierkantemillimeterwerk.' Zeker sinds de door Job Cohen – toen staatssecretaris van Justitie – gemaakte Vreemdelingenwet van 2001 hebben asielzoekers nog maar weinig tijd hun vluchtverhaal overtuigend uit de doeken te doen. De 'worstmachine', noemt Hamerslag deze verkorte procedure.

Daarvóór konden asielzoekers nog een beroep doen op het Mosa-arrest, dat ver-

noemd werd naar een Irakese cliënt van Hamerslag uit 1984. Door de Orde van Advocaten wordt dit dan ook als zijn grootste mijlpaal gezien. Twijfel aan de juistheid van een vluchtverhaal was na de zaak-Mosa onvoldoende grond om een vluchteling terug te sturen naar een land waar hem mogelijk vervolging boven het hoofd hangt.

Nu moeten steeds meer asielzoekers door de 'worstmachine'. De Raad van State ging destijds akkoord, het Mosa-criterium ging niet meer op. Zorgelijk, vindt Hamerslag. 'Als binnen 48 uur het verhaal moet worden beoordeeld van mensen die niet voldoende tijd hebben gehad om zich daarop voor te bereiden, zou je misschien een iets lankmoediger opstelling van de rechter mogen verwachten.'

Geduld en incasseringsvermogen, noemt hij zelf belangrijke eigenschappen voor een asieladvocaat, een specialisme waarop Hamerslag (62) zich sinds het einde van de jaren zeventig heeft toegelegd. Zijn collega's noemen de grote hoeveelheid verdragen, wetgeving en ministeriële richtlijnen waarvan asieladvocaten op de hoogte moeten blijven. En dan meestal pro Deo. 'We worden er niet rijk van.'

Hamerslag voelt zich geveleid met de prijs, die wel gezien wordt als de onderscheiding voor de beste advocaat van Amsterdam en eerder werd toegekend aan topadvocaten als Britta Böhler, Pieter Bakker Schut en Coen Drion. Maar hij vindt het vooral leuk voor zijn kantoor Hamerslag & Van Haren en de asieladvocatuur dat ze 'de schijnwerpers op zich gericht krijgen'.

'Je moet je ook niet laten overbluffen,' gaat hij verder met het opsommen van de eigenschappen van asieladvocaten. 'Vooral als je te horen krijgt: kansloze zaak. Dan weet je juist dat er wat aan de hand is. Dat was met Mosa ook.' Met de cliënt naar wie zijn belangrijkste mijlpaal vernoemd is, heeft Hamerslag geen contact meer. Maar dat geldt voor de meeste. Hoewel een uit Tadzjikistan afkomstige componist uit dankbaarheid laatst nog een cd'tje aan hem opgedragen heeft.

'De verbetering van 25 jaar geleden heeft ook wel plaatsgemaakt voor enige nuancering,' zegt hij. 'Ik ben wel iets goedmoediger tegen de staat gaan aankijken. Nee, dat is geen cynisme, maar meer speelt afwachten wat ze nu weer bedenken.'

1 Dit artikel is overgenomen uit *Het Parool* van vrijdag 30 oktober 2009. Met dank aan *Het Parool*.

Mijlpaalarrest

Rob Hamerslag (62) kijkt terug op Mosa

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaten van toen.

'Door het arrest zat de staat gebakken aan een nieuw schorsingscriterium'

Jan Pieter Nepveu
journalist

Bijna verscholen tussen stapels dossiers staan de bloemen en gelukwensen voor Rob Hamerslag na de uitreiking van de Amsterdamse Dekenprijs. Dertig jaar heeft hij geijverd voor vakwerk in vreemdelingenzaken. De Amsterdamse deken roemt de hardnekkigheid én het 'fingerspitzengefühl' waarmee hij ook de zaak van Mosa tot een goed einde heeft gebracht. Hamerslag en de zijnen hadden in 1984 nog maar enkele maanden hun kantoor, toen de zaak ging spelen.

'Destijds werd ik weken achter elkaar iedere avond op vrijdag gebeld dat er weer een stuk of vijf Irakezen van Koerdische komaf op Schiphol waren gearriveerd. Dat is een aantal waar je vandaag de dag je schouders over ophaalt, maar toen raakte men redelijk in paniek. Ze ontdoken de dienstplicht. Mosa was één van hen.

Mosa moest Nederland uit. Van die beschikking kon je herziening vragen. De vraag was of Mosa die herzieningsprocedure te lande mocht afwachten. De gang naar de bestuursrechter was wettelijk uitgesloten, omdat in die tijd de Raad van State visioenen had

bedolven te zullen worden onder verzoeken om schorsende werking. Als nergens in de wet staat waar je kunt ageren, dan krijg je het fenomeen dat iedereen zich wendt tot de civiele rechter in kort geding.

De civiele rechter wist niet hoe hij moest bepalen wie er mochten blijven. Dat heeft er toe geleid dat de Tweede Kamer het criterium "tussen redelijk denkende mensen..." heeft opgesteld, eigenlijk een volstrekt onwerkbaar criterium en niemand begreep meer wat de bedoeling was.

Na het geding van Mosa bij de president in Amsterdam, stonden naar het idee van de staat de sluizen open. Wij hadden een moment van euforie, maar binnen twee maanden was dat over. De staat was in paniek geraakt en stond in spoedappèl te schreeuwen bij het Hof Amsterdam. Het hof is weer op het oude schorsingscriterium gaan zitten, dat de staatssecretaris in redelijkheid tot het oordeel heeft kunnen komen dat...

Daarvan zijn wij in cassatie gegaan. Men wilde snel duidelijkheid omdat in het land zeventien presidenten zaten te rommelen. Binnen zeven maanden heeft de Hoge Raad toen het arrest van het hof vernietigd. Ik denk dat het een van de snelste zaken ooit is geweest.

Het schorsingscriterium werd strenger omdat duidelijk was dat door het niet volledig afdraaien van de herzieningsprocedure, asielzoekers verstoken bleven van een aantal wezenlijke instanties in de procedure. Achteraf heeft de toenmalige landsadvocaat voor vreemdelingenrecht gezegd dat de staat beter niet in spoedappèl had kunnen gaan. Want door zo te ageren is de schade veel groter geworden. Door de uitspraak van de Hoge Raad zat de Staat nu gebakken aan een nieuw schorsingscriterium.

Op zichzelf is het natuurlijk leuk dat dit arrest op mijn naam staat maar het is niet zo dat ik er veel aan denk. Mosa is uiteindelijk als vluchteling toegelaten. Hij wist dat hij qua naam de bekendste vluchteling in Nederland was. Over hem is ook geschreven maar natuurlijk niet zoals over Gümüs. Dat was een totaal andere zaak. Inhoudelijk was Mosa veel en veel belangrijker.'

De kern van Mosa

HR 22 juni 1984, NJ 1985/82

De Hoge Raad stelde het beleidscriterium voor schorsende werking in asielzaken scherp en maakte onderscheid tussen twee typen marginale toetsing: a. nagaan of het bestuursorgaan in redelijkheid tot het oordeel heeft kunnen komen dat... (etc.); b. nagaan of er tussen redelijk denkende mensen geen twijfel over kan bestaan dat... (enz). Maatstaf b is strenger en had, gezien de bewoordingen van de beleidsregel die aan de orde was, toegepast moeten worden. Voor de vraag of de staatssecretaris, door de vreemdeling niet toe te staan de beslissing op zijn herzieningsverzoek hier te lande af te wachten, onrechtmatig jegens hem handelt, is dus beslissend of tussen redelijk denkende mensen er geen twijfel over kan bestaan dat de vreemdeling zich, objectief beschouwd, niet in een vluchtsituatie bevindt.

Ruim een kwart van de advocaten is na tien jaar vrijwillig aangesloten bij de Geschillencommissie Advocatuur. De Orde beveelt deelname al jaren aan. Waarom tot nu toe maar een kwart? ‘We zijn betrekkelijk kritisch in de beoordeling van declaraties. Maar we bieden ook een goede incassoweg. Waarschijnlijk weten veel advocaten dat niet.’

Geschillencommissie Advocatuur bestaat tien jaar

‘Wat had een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat behoren te doen?’

.....
Michel Knapen
journalist
.....

Aansluiten bij de Geschillencommissie Advocatuur? Dat de Nederlandse advocaten verdeeld zijn, illustreert wel de binnenstad van Tilburg. Twee kantoren, elk aan weerszijde van een stratenblok, denken er totaal anders over.

‘We zien er de wenselijkheid noch de noodzaak van in’, reageert Koen Peters van Mannaerts Appels. ‘Het aantal geschillen met cliënten is zeer gering. Wij treden bovendien vooral op namens professionele opdrachtgevers en veel minder voor consumenten. Naar mijn idee is de Geschillencommissie veeleer bedoeld

voor laatste groep.’ Geschillen over de hoogte van declaraties kunnen volgens Peters goed worden opgelost via de wettelijk voorgeschreven procedure van de begroting door de Raad van Toezicht. En voor de enkele keer dat het een aansprakelijkstelling betreft, is er de beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Peters: ‘Bij de intake van een nieuwe zaak moet met de cliënt worden besproken en overeengekomen dat je eventuele geschillen laat lopen via de Geschillencommissie. Dat leidt de aandacht te zeer af van de kwestie waarvoor cliënt bij de advocaat komt.’

Een blok verderop is de stemming anders. ‘Wij hebben ons tien jaar geleden direct bij de Geschillencommissie aangesloten’, zegt Bert van Schaick van Linssen Advocaten. ‘Wij pretenderen hoge kwa-

liteit te leveren. Daarbij hoort dat de cliënt die over onze kwaliteit twijfelt, een eenvoudige ingang moet hebben om die kwaliteit te laten beoordelen. De tuchtrechtelijke procedure heeft voor de cliënt iets mystieks en biedt hem uiteindelijk weinig soelaas. Schadevergoeding kan hij niet vorderen. Als hij dat na de tuchtrechtelijke uitspraak alsnog doet, kan zijn vordering intussen zijn verjaard. Hij ondervindt in elk geval dat de civiele rechter niet aan de tuchtrechtelijke uitspraak is gebonden. Verder zijn de kosten die hij ten behoeve van de tuchtrechtelijke procedure heeft gemaakt, niet verhaalbaar.’ Bijkomend voordeel van de procedure voor de Geschillencommissie is volgens Van Schaick dat ook advocaten, zonodig door een tegenvordering, hun facturen kunnen incasseren.

Paul van Steen

.....
'De advocaat komt er niet mee weg door te zeggen dat hij zijn cliënt goed heeft voorgelicht: dat moet op papier staan'
.....

Vooralsnog vormt het kantoor van Van Schaick een minderheid: 28% van de advocaten is aangesloten bij de Geschillencommissie Advocatuur. 'De aangesloten leden zijn heel divers', reageert Paul van Steen, advocaatlid in de commissie. 'In die zin valt het percentage mee. Wel moeten we aandacht blijven vragen voor het werk van de commissie. Een percentage hoger dan 28 zou mooi zijn.'

Dat vindt ook Jan van der Groen, voorzitter van de geschillencommissie en vicepresident in de Rechtbank Rotterdam. 'Ook advocaten die niet zijn aangesloten, kunnen via een akte van compromis bij de commissie komen. Eigenlijk is het percentage dus wat hoger. Maar het blijft aan de magere kant.'

Bewijslast en stelplicht

Volgens Van Steen wordt er vooral geklaagd over de hoogte van de declaratie 'in combinatie met de bejegening'. 'Advocaten zijn slecht bereikbaar, bellen niet terug of hebben niet gezegd dat de cliënt in aanmerking kan komen voor gefinancierde rechtsbijstand. Of ze zeggen dat ze de zaak wel zullen winnen, maar verliezen die dan toch. Allemaal niet-tuchtwaardige klachten, maar huis-tuin-keukenklachten die wel tot onvrede bij de cliënt kunnen leiden.' Het gedrag van de raadsman wordt getoetst aan wat een 'redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat' had behoren te doen.

Van der Groen: 'Dat is gebaseerd op de overeenkomst van opdracht, en er zit ook een stukje tuchtrecht en gedragsregels in, maar vooral professionaliteit.'

Jaarlijks 300 nieuwe zaken

Het aantal nieuwe zaken (geschillen waarvoor een dossier wordt aangelegd) schommelt de laatste twee jaar net boven de 300. Vorig jaar verzond de Commissie 173 uitspraken. Een selectie van uitspraken wordt geregeld gepubliceerd in dit blad.

Tot € 10.000

De Geschillencommissie Advocatuur behandelt geschillen over de kwaliteit van de dienstverlening door advocate en daarmee samenhangende financiële problemen, zoals onbetaalde declaraties (ongelimiteerd) of schadeclaims van cliënten (door het Verbond van Verzekeraars gemaximeerd op € 10.000).

Begrotingsprocedure Raad van Toezicht verdwijnt

De Wet Tarieven in Burgerlijke Zaken wordt igetrokken; het desbetreffende wetsontwerp is aangemeld voor plenaire behandeling in de Tweede Kamer. Met de intrekking ontvalt de wettelijke grondslag aan de begrotingsprocedure. De declaratie-incasso bij de Commissie biedt een alternatief voor deze procedure.

Het is een open norm en dat maakt ons werk makkelijker dan dat van de Raden van Toezicht: daar zijn de normen strikter.'

De cliënt kan dan, als de Geschillencommissie het eens is met zijn klacht, tot € 10.000 schadevergoeding krijgen. Van Steen: 'De commissie is redelijk streng

.....
We bieden ook een
goede incassoweg,
waarschijnlijk weten
veel advocaten dat niet
.....

Maar is de klager niet bij voorbaat in het nadeel, omdat hij een geschil uitvecht met iemand die gewend is te procederen, en dan nog wel voor een commissie waarin minstens twee juristen zitten? 'Een advocaat is gewend een procedure te voeren voor een cliënt, niet tegen', zegt Van Steen. 'Advocaten voelen zich voor de commissie niet altijd op hun gemak, want ze worden stevig aan de tand gevoeld. En de meeste klagers kunnen goed het woord voeren, omdat het meestal niet gaat om puur juridische onderwerpen. Klagers komen bij ons goed aan hun trekken.'

Van der Groen vindt het belangrijk dat klagers duidelijk wordt gemaakt dat de commissie onafhankelijk is, ook al zit er een advocaat in. 'Maar we horen eigenlijk nooit klachten over de samenstelling van de commissie.'

Die onafhankelijkheid werkt naar twee kanten: ook advocaten kunnen er baat bij hebben. 'We moeten duidelijk maken dat we streng zijn voor advocaten, maar ook dat een cliënt niet kan eisen dat zijn zaak wordt gewonnen', zegt Van Steen. 'We beoordelen op inspanningsverplichtingen, niet op resultaat. Het helpt overigens wel wanneer advocaten eerder excuses aanbieden of fouten erkennen. Daarmee ondervang je klachten en een gang naar de Geschillencommissie.'

Voorzitter Van der Groen heeft wel een idee waarom advocaten huiverig zijn om zich aan te sluiten bij de Geschillencommissie Advocatuur: 'We zijn betrekkelijk kritisch in de beoordeling van declaraties. Maar we bieden ook een goede incassoweg. Waarschijnlijk weten veel advocaten dat niet.'

ten aanzien van de voorlichting die de advocaat moet geven, over bijvoorbeeld zijn kosten en de mogelijkheid van gefinancierde rechtsbijstand. De bewijslast ligt bij de advocaat. Als de cliënt zegt: mijn advocaat heeft dat niet gezegd, dan moet de advocaat aantonen dat hij wél goed heeft voorgelicht. De advocaat komt er niet mee weg door te zeggen dat hij zijn cliënt goed heeft voorgelicht: dat moet op papier staan. De commissie is op dit punt steeds strengere eisen gaan stellen. De advocaat wordt in zo'n geval niet meer op zijn woord geloofd.'

Van der Groen: 'Er wordt vaak beweerd dat de klagende cliënt op een achterstand staat omdat de bewijslast bij hem ligt. Ik ben het daar niet mee eens. Een cliënt kan klagen als zijn advocaat

op comparitie heeft vergeten bepaalde argumenten te noemen. We lezen dat na in de stukken en zien dan wie er gelijk heeft. De bewijslast valt dus erg mee, de stelplicht is eigenlijk veel belangrijker.'

Aan de tand

Van Steen en Van der Groen vinden de procedure voor de Geschillencommissie laagdrempelig, maar beiden noemen de mogelijke reisafstand een bezwaar, omdat de commissie in slechts vier plaatsen zitting houdt. Van der Groen: 'Iemand uit Groningen met een klacht over een laag bedrag moet naar Utrecht, dat is soms wat ver. En mensen met een kleine beurs kunnen een klacht wel eens niet doorzetten vanwege de financiële bijdrage die iedere klager verschuldigd is.'

Universiteit Leiden

Opleidingen

Cursussen

Symposia

Contractonderwijs

Incompany

Aanmelden/Informatie:

T 071 - 527 86 66
F 071 - 527 78 95
pao@law.leidenuniv.nl
www.paoleiden.nl

JURIDISCH PAO

Symposium DSB.lead

Datum: vrijdag 4 december 2009 van 13.00 tot 17.15 uur te Leiden

De toepassing van de Noodregeling op de DSB Bank, op 12 oktober jl. door de Amsterdamse rechtbank toegevoegd, en het faillissementsvonnis een week later van dezelfde rechtbank, hebben heel wat in beweging gezet. Een magisch-realistische soap ontwikkelt zich. Het DSB-imperium stort in duizelingwekkende vaart ineen, claims worden aangekondigd, AZ zoekt een nieuwe sponsor. Dirk Scheringa en voormalige commissarissen van DSB worden persoonlijk tot schadevergoeding aangesproken. Zowel de Nederlandse Bank als de Autoriteit Financiële Markten wordt gebrekkelijk toezicht verweten en ook de man die tot een bankrun op DSB heeft opgeroepen, SOB-voorzitter Pieter Lakeman, ligt onder vuur. Houdt u het nog bij? Tijdens deze middag wordt de stand van zaken in het DSB-debacle vanuit diverse juridische gezichtspunten nader toegelicht door uitermate kundige en in de praktijk betrokken sprekers.

Cursusleiding

Prof. mr. Steef M. Bartman, hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Universiteit Leiden, advocaat BarentsKrans, 's-Gravenhage

Symposiumvoorzitter

Mr. Aai Schaberg, advocaat BarentsKrans, 's-Gravenhage, lid Raad van Toezicht Haagse Orde van Advocaten, rechter-plaatsvervanger Rechtbank Rotterdam

Sprekers

Prof. mr. Steef M. Bartman, voornoemd; Prof. mr. Alex Geert Castermans, hoogleraar Burgerlijk recht aan de Universiteit Leiden; Prof. mr. Daan Doorenbos, hoogleraar Ondernemingsstrafrecht aan Radboud Universiteit te Nijmegen, advocaat bij Stibbe N.V., Amsterdam; mr. Toni van Hees, advocaat bij Stibbe N.V., Amsterdam; Prof. mr. Rogier Raas, hoogleraar Nederlands en Europees Bank-en Effectenrecht aan de Universiteit Leiden en advocaat bij Stibbe N.V., Amsterdam; mr. William M. Schonewille LL.M MiF, advocaat BarentsKrans, 's-Gravenhage; Prof. mr. Bob Wessels, hoogleraar Internationaal insolventierecht Universiteit Leiden/St. John's University New York; raadsheer-plaatsvervanger Hof 's-Gravenhage

Kijkt u voor meer informatie of voor een volledig overzicht op www.paoleiden.nl

Brink Advocaten is al meer dan 30 jaar gevestigd in Noordwijk.

Binnen ons kantoor is ruimte voor een

ADVOCAAT/ADVOCATE

met een eigen praktijk die op basis van kostendeling deel kan gaan uitmaken van ons team.

Belangstelling? Dan verzoeken wij u (bij voorkeur) schriftelijk te reageren.

Brink Advocaten, t.a.v. mr A.Th.P.A. Brink, Nieuwe Zeeweg 7, Postbus 15, 2200 AA Noordwijk, telefoon +31 (0) 71 3646400, telefax +31 (0)71 3619403, e-mail info@brinkadvocaten.nl, website www.brinkadvocaten.nl

Bos & van Gorcom Advocaten is een informeel advocatenkantoor te Utrecht met een nevenvestiging te Veenendaal. Op ons kantoor zijn momenteel 3 advocaten en 2 secretaresses werkzaam. Wij hebben een civiel-rechtelijke praktijk, met als specialisaties het arbeidsrecht en bouwrecht.

Wij zijn op zoek naar een fulltime (gevorderde)

ADVOCAAT STAGIAIR(E)

Functie-eisen

- goede jurist
- ervaring in of interesse voor het arbeids- en bouwrecht
- accuraat, creatief en stressbestendig

Interesse?

U kunt uw sollicitatie voorzien van CV binnen drie weken zenden aan onderstaand adres t.a.v. mr. A.E. Bos.

BOS &
advocaten
VAN GORCOM

Burgemeester Reigerstraat 72 - 3581 KW Utrecht
Tel 030 - 252 66 33 - Fax 030 - 251 01 73
info@bosvangorcom.nl - www.bosvangorcom.nl

CASSATIE

Delissen Martens advocaten & belastingadviseurs adviseert en procedeert in cassatie.

Contactpersoon:

mr M.J. van Basten Batenburg

Sportlaan 40
2566 LB Den Haag
T 070 311 54 11
www.delissenmartens.nl

**MARTENS
DELISSEN**

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl

Helpdesk	Telefoonnummer	E-mailadres
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding	Telefoonnummer	E-mailadres
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Besluit Aanmerken Als Opleiding (BAAO)	070-335 35 43	pb@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
 Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
 Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Opleidingen

VSO

Sociaal zekerheidsrecht

Basis cursus Sociaal Zekerheidsrecht 1

30-11-2009 09:45 - 16:30 uur
 07-12-2009 09:45 - 16:30 uur
 Plaats Utrecht
 Doelgroep VSO/PO
 Niveau *

Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. B.F. Desloover, mr. B.J.M. de Leest, mr. D.R. van der Meer, mr. A. Wit
 Cursusprijs VSO € 790 geen btw
 Cursusprijs PO € 840 geen btw
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 10 Totaal

Argumenteren
 Debattechnieken voor de Beroepspraktijk

02-12-2009 09:00 - 17:00 uur
 22-12-2009 09:00 - 17:00 uur
 Plaats Utrecht
 Doelgroep VSO
 Niveau *
 Instelling Nederlands Debat Instituut,
 tel. 035-6252050
 Docent(en) D.C.W.M. van Dorsseleer B.A.
 Cursusprijs € 1.300 exclusief btw
 Opleidingspunten
 - Juridisch
 12 Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 12 Totaal

Overige vaardigheden

Snellezen voor juristen
 27-11-2009 09:45 - 16:30 uur
 11-12-2009 09:45 - 16:30 uur
 Plaats Utrecht
 Doelgroep VSO/PO
 Niveau **
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) drs. M. Talens
 Cursusprijs € 1.155 geen btw
 Opleidingspunten
 - Juridisch
 10 Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 10 Totaal

PO

Arbeidsrecht

Juridische oplossingen voor lastige mensen in de organisatie
 19-11-2009 10:30 - 17:00 uur
 Plaats Leusden
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Permeduc,
 tel. 055-5346312
 Docent(en) mr. J.H. Dubois, mr. A.D. Putker-Blees, mr. A.P.J.M. Verbeek
 Cursusprijs € 545 exclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 05 Totaal

Jaarcongres Ontslagrecht 2010

10-12-2009 09:30 - 16:30 uur
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau *** Actualiteiten
 Instelling Lexlumen,
 tel. 030-2657206
 Docent(en) mr. H. Dekker, mr. E. Franssen, J. Meijer, mr. C. Wallis
 Cursusprijs € 595 exclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 05 Totaal

Winterschool Dossieropbouw in arbeidszaken

22-12-2009 15:30 - 19:00 uur
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. P.W.H.M. Willems
 Cursusprijs € 395 geen btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 03 Totaal

Winterschool Dossieropbouw in arbeidszaken

23-12-2009 15:30 - 19:00 uur
 Plaats Arnhem
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. P.W.H.M. Willems
 Cursusprijs € 395 geen btw
 Opleidingspunten

03 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 03 Totaal

Bank- en effectenrecht en financiering

Het seminar FJR 2009: Collectieve acties in de financiële sector
 02-12-2009 13:30 - 17:30 uur
 Plaats Utrecht
 Doelgroep PO
 Niveau ***
 Instelling NIBE-SW BV,
 tel. 020-5208524
 Docent(en) F. 't Hart
 Cursusprijs € 125 geen btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 03 Totaal

Burgerlijk (proces)recht

Civiel procederen: comparitie - professionele ontmoeting
 20-11-2009 10:00 - 17:00 uur
 Plaats Utrecht
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Studiecentrum Rechtspleging,
 tel. 0575-595300
 Docent(en) n.n.b.
 Cursusprijs € 975 inclusief btw
 Opleidingspunten
 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Knelpunten in het Burgerlijk Procesrecht. TvPP symposium 2009

08-12-2009 13:00 - 17:30 uur
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Uitgeverij Paris BV,
 tel. 0575-514299
 Docent(en) mr. J.J.L. Boudewijn,
 mr. J. Ekelmans, mr. E. van der Hoeden, mr. F. van der Hoek, prof. mr. A.W. Jongbloed, mr. K.E. Mollema, mr. H.M.M. Steenberghe, mr. S.M.A.M. Venhuizen
 Cursusprijs € 245 inclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 04 Totaal

Winterschool Update civiel bewijsrecht

21-12-2009 15:30 - 19:00 uur
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten

Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. H.W.B. thoe Schwartzenberg
 Cursusprijs € 395 geen btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 03 Totaal

Winterschool Update civiel bewijsrecht

22-12-2009 15:30 - 19:00 uur
 Plaats Arnhem
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. H.W.B. thoe Schwartzenberg
 Cursusprijs € 395 geen btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 03 Totaal

Europees recht

De Europese Unie en mensenrechten
 19-11-2009 14:00 - 17:15 uur
 Plaats Den Haag
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling Nederlands Juristen Comité v/d Mensenrechten,
 tel. 071-5277748
 Docent(en) prof. dr. M.L.H.K. Claes, dr. T. Corthaut, prof. dr. R.A. Lawson, prof. mr. A.T. Ottow, mr. T.J.L. Theele
 Cursusprijs € 175 geen btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 03 Totaal

Failissements- en insolventierecht

Actualiteiten Insolventierecht
 10-12-2009 14:00 - 17:30 uur
 Plaats Tilburg
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling Juridisch PAO- en Congresbureau UvT,
 tel. 013-4668301
 Docent(en) prof. mr. R.D. Vriesendorp
 Cursusprijs € 395 geen btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 03 Totaal

In deze rubriek vindt u het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen kunnen naast PO-cursussen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren. Het meest recente cursusaanbod en de Cursuswijzer VSO/PO is te vinden op <http://www.advocatenorde.nl/advocaten/opleiding/cursusaanbod.asp>.

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Fiscaal recht

Vakstudie Nieuws Congres
24-11-2009 13:30 – 19:30 uur
Plaats Bunnik
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-673568
Docent(en) prof. mr. dr. E.J.W. Heithuis, mr. dr. M.E. van Hilten, drs. R.T.R. Hoppenreijns, prof. dr. L.G.M. Stevens
Cursusprijs € 645 exclusief btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Mededingingsrecht

Compliance met mededingingsrecht
18-11-2009 16:00 – 20:00 uur
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Academie voor Toegepaste Rechtswetenschappen,
tel. 0570-751230
Docent(en) mr. R. Ludding, mr. M. van Wanroij
Cursusprijs € 525 exclusief btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Ondernemingsrecht

Symposium 'DSB-lead'
04-12-2009 13:00 – 17:15 uur
Plaats Leiden
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling PAO Universiteit Leiden,
tel. 071-5278666
Docent(en) prof. mr. S.M. Bartman, prof. mr. A.G. Castermans, prof. mr. D. Doorenbos, mr. T. van Hees, prof. mr. R.P. Raas, mr. W.M. Schonewille, prof. mr. B. Wessels
Cursusprijs € 250 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Berekening van vermogensschade
09-12-2009 09:30 – 17:00 uur
Plaats Baarn
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Licent Academy,
tel. 070-3198910

Docent(en) prof. dr. J. Joling RA, mr. J. Wouters
Cursusprijs € 595 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Winterschool Update Personenvennootschappen en Flex-bv
22-12-2009 15:15 – 19:00 uur
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. M. den Boer
Cursusprijs € 395 geen btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Overige rechtsgebieden

Planschade en nadeelcompensatie
25-11-2009 09:30 – 16:30 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Geoplan BV,
tel. 020-6716121
Docent(en) mr. J.R. Vermeulen
Cursusprijs € 795 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
30-11-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Tilburg
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
01-12-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep PO

Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
02-12-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Nijmegen
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
03-12-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Den Haag
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
07-12-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
08-12-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Zwolle
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
09-12-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

Niet-natuurlijke dood
10-12-2009 09:00 – 17:15 uur
Plaats Amstelveen
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Stichting Postuniversitair Onderwijs,
tel. 0345-576642
Docent(en) mr. J.M. Beer, mr. G.N.M. Blonk, mr. dr. W.L.J.M. Duijst, mr. M. van Eijkelen, dr. F. van der Goot, mr. dr. J. Nouwt, drs. B. Schaap, dr. G. Stor, drs. S. Verhoef
Cursusprijs € 395 geen btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
10-12-2009 15:15 – 18:00 uur
Plaats Limburg
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. M.N. Koenes, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

Sociaal zekerheidsrecht

Basiscursus Sociaal Zekerheidsrecht 1
30-11-2009 09:45 – 16:30 uur
07-12-2009 09:45 – 16:30 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep VSO/PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. B.F. Desloover, mr. B.J.M. de Leest, mr. D.R. van der Meer, mr. A. Wit
Cursusprijs VSO € 790 geen btw
Cursusprijs PO € 840 geen btw
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

Winterschool actualiteiten sociaal zekerheidsrecht
21-12-2009 15:15 – 19:00 uur
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. K.U.J. Hopman
Cursusprijs € 395 geen btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Winterschool actualiteiten sociaal zekerheidsrecht
22-12-2009 15:15 – 19:00 uur
Plaats Arnhem
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. B.J.M. de Leest
Cursusprijs € 395 geen btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Straf(proces)recht

Het afsnijden van de advocaat: 'Is artikel 50 Sv aan een opmars bezig?'
19-11-2009 13:30 – 17:15 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *** Actualiteiten
Instelling Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten,
tel. 020-6060680
Docent(en) mr. E.A.M. Mannheims, mr. H. Peters, mr. A.E.M. Röttgering
Cursusprijs n.n.b.
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

IFS 2003-2009 – Ervaringen met 6 jaar onafhankelijk Forensisch Technisch Contra-onderzoek
15-12-2009 09:00 – 17:00 uur
Plaats Hulshorst
Doelgroep PO
Niveau *** Actualiteiten
Instelling Independent Forensic Services (IFS),
tel. 0341-451520
Docent(en) ing. R. Eikelenboom, drs. S. Eikelenboom-Schieveld, mr. G.J. van Oosten, drs. D. Spendlove
Cursusprijs € 600 geen btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Onzinnige verweren: wat de raadsman beter achterwege kan laten
16-12-2009 13:30 – 18:00 uur

Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Seebregts & Saey
Strafrechtadvocaten,
tel. 010-2411511
Docent(en) mr. E.F. Bueno, mr. drs.
A.M. Seebregts, mr. F. van Veghel
Cursusprijs € 295 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

*Onzinnige verwerpen: wat de
raadsman beter achterwege kan
laten*

17-12-2009 13:30 – 18:00 uur
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Seebregts & Saey
Strafrechtadvocaten,
tel. 010-2411511
Docent(en) mr. J.H. Janssen, mr. E.
Pols, mr. drs. A.M. Seebregts
Cursusprijs € 295 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Onderhandelen
*De strategie en psychologie van
succesvol onderhandelen*
16-11-2009 09:00 – 17:00 uur
17-11-2009 09:00 – 17:00 uur
Plaats Zeist
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Result ADR & Negotiation
Institute,
tel. 020-7155960
Docent(en) dr. R. Swaab Ph.D.
Cursusprijs € 1.850 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
12 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
12 Totaal

Overige vaardigheden
Time Management
19-11-2009 09:00 – 17:00 uur
20-11-2009 09:00 – 17:00 uur
Plaats Harmelen
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Lexlumen,
tel. 030-2657206
Docent(en) R. Bozon
Cursusprijs € 995 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
12 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
12 Totaal

Snellezen voor juristen
27-11-2009 09:45 – 16:30 uur
11-12-2009 09:45 – 16:30 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep VS0/PO
Niveau **
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) drs. M. Talens
Cursusprijs € 1.155 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
10 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Presenteren
*Pyramid – Strategische
adviespresentaties opstellen voor
juristen*
In overleg 09:15 – 17:00 uur
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling LTD Academy,
tel. 0346-265564
Docent(en) Deskundige docenten
Cursusprijs € 625 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Financieel management
Finance voor juristen
In overleg 09:00 – 14:00 uur
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling LTD Academy,
tel. 0346-265564
Docent(en) drs. R. Ory
Cursusprijs € 450 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
- Beroepsvaardigheden
04 Management/Organisatie
04 Totaal

Overig management/organisatie
*De weg naar een winstgevende
praktijk*
In overleg 10:00 – 18:00 uur
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling LTD Academy,
tel. 0346-265564
Docent(en) mr. dr. G. Tanja
Cursusprijs € 625 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
- Beroepsvaardigheden
06 Management/Organisatie
06 Totaal

Personeelsbeleid
*Patroonscursus: Coaching en
portfolio*
15-12-2009 09:45 – 16:30 uur
Plaats Utrecht

Doelgroep PO
Niveau **
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. A.M.F. Diederer,
mr. drs. C.H.W.M. Dullaert, mr. A.
Geertsema, mr. M. van de Griendt,
mr. C.J.G.M. Schippers, mr. E.
Schutte
Cursusprijs € 695 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
- Beroepsvaardigheden
05 Management/Organisatie
05 Totaal

*Patroonscursus: Coaching en
portfolio*
16-12-2009 09:45 – 16:30 uur
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. A.M.F. Diederer,
mr. drs. C.H.W.M. Dullaert, mr. A.
Geertsema, mr. M. van de Griendt,
mr. C.J.G.M. Schippers, mr. E.
Schutte
Cursusprijs € 695 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
- Beroepsvaardigheden
05 Management/Organisatie
05 Totaal

(advertenties)

Een zonnig vooruitzicht: Haal al uw PO-punten op Curaçao

PAO-intensief cursussen te Curaçao

De PAO-intensief cursussen vinden plaats van 22 t/m 26 februari 2010 in Curaçao. U kunt zich inschrijven voor:

- **Hoogtepunten Goederen- en verbintenissenrecht**
Hoofddocenten: prof. mr. S.C.J.J. Kortmann en prof. mr. F.B.M. Kunneman
- **Actualiteiten Ondernemingsrecht**
Hoofddocent: prof. mr. G. van Solinge
- **Masterclass Onroerend goed**
Hoofddocent: prof. mr. S.E. Bartels

Nieuw

Op 26 februari 2010 vindt het **Symposium "Overheid en aansprakelijkheid"** plaats op de Universiteit van de Nederlandse Antillen. Het symposium maakt deel uit van de PAO-intensief cursussen.

De Nederlandse Orde van Advocaten heeft er voor gekozen om de rubriek **Beëdigd als advocaat** per 1 januari 2009 niet meer te publiceren in het *Advocatenblad*. U kunt uw gegevens terugvinden op www.alleadvocaten.nl.

Praktijk neergelegd

Bakers, mr. I.C.P.Th.M. Heerlen 01-08-2009
Beeck Calkoen, mw. mr. I.C. van Vijfhuizen 01-10-2009
Blom, mw. mr. M.I.I. Hoorn 21-09-2009
Bos, mw. mr. E.C. Den Haag 01-10-2009
Brink, mw. mr. M. van den Utrecht 19-09-2009
Bijen, mw. mr. J. Amsterdam 01-10-2009
Couperus, mr. R.A. Utrecht 01-10-2009
Cservenyak, mw. mr. V. Amsterdam 07-09-2009
Emst, mr. F. van Steenwijk 30-09-2009
Eijsenga, mw. mr. M.K. Rotterdam 05-10-2009
Gaast-de Geus, mw. mr. P.J. van der Bergen 08-09-2009
Geerling, mw. mr. S.I. Den Haag 01-09-2009
Geurts, mr. M.E. Den Haag 01-10-2009
Giffen, mr. J.A.I.J. van Harlingen 30-09-2009
Heckmans, mr. F.M.J.P. Kerkrade 09-09-2009
Hesselink, mw. mr. I.K. Amsterdam 01-10-2009
Hullelgie, mw. mr. Y.J. Assen 26-01-2009
Huttenhuis, mr. P.J.A. Rotterdam 15-09-2009
Huijsmans, mw. mr. E.C. Tilburg 01-10-2009
Jonker, mr. Ph.A. Amsterdam 01-10-2009
Kaal, mr. G. Goedereede 01-10-2009
Kaay, mw. mr. L.W.A.P. van der Leiden 30-09-2009
Keijzer, mr. J.Th.A. de Amsterdam 01-10-2009
Kleefmann, mr. F. Haarlem 01-10-2009
Kraats, mw. mr. K.G.F. van der Amsterdam 01-10-2009
Krieger, mw. mr. W.T.M. Utrecht 28-09-2009

Kuppeveld, mr. D.W.A. van Maastricht 01-10-2009
Laisina, mw. mr. F. Utrecht 02-10-2009
Leeuw, mw. mr. M.E. van der Amsterdam 01-10-2009
Leeuwen, mr. M.J.C. van Arnhem 14-09-2009
Lobato, mr. D.P. Rotterdam 04-09-2009
Malschaert, mw. mr. A.L. Amsterdam 01-10-2009
Martens, E.C. Amsterdam 01-10-2009
Meiborg-Bartholemeus, mw. mr. P.M.H. Almelo 01-10-2009
Moonen, mr. B.H.M. Maastricht 14-09-2009
Oelmeijer-Naus, mw. mr. E.A. Roermond 05-10-2009
Oggel, mr. J.A. Rotterdam 01-10-2009
Peek, mw. mr. A.E.T.M. Amsterdam 02-10-2009
Peelen, mw. mr. E.M. Arnhem 07-09-2009
Pijkstra, mw. mr. L.M. Amsterdam 18-09-2009
Raaymakers, mr. M. Utrecht 25-09-2009
Rietveld, mw. mr. A.C. Haarlem 01-09-2009
Rose, mw. mr. N.Y. Utrecht 01-10-2009
Rijksenbeek, mr. M.J.A.E. Den Haag 01-10-2009
Saes, mw. mr. C.P.W. Amsterdam 01-10-2009
Schenkius, mw. mr. E. Leiden 30-09-2009
Schmitz, mr. B.J. Rotterdam 30-09-2009
Smits, mr. P.H. Den Haag 01-09-2009
Sodderland-Elzas, mw. mr. J.M. Amsterdam 01-10-2009
Sprundel, mr. D.E. van Rotterdam 01-10-2009
Statema, mw. mr. S.A. Rotterdam 24-09-2009
Straaten, mr. M. van Amsterdam 01-10-2009
Tiggelaar, mw. mr. A.K. Rotterdam 01-10-2009
Veelen, mr. E.J. van Amsterdam 30-09-2009
Vegten, mw. mr. J.V. van Amsterdam 01-10-2009
Veltman, mr. M.D. Den Haag 30-09-2009
Willemsen, mr. N.H.C.J. Breda 17-09-2009
Witt Wijnen, mr. O.L.O. de Bergambacht 27-09-2009
Witte, mr. E.J.A.W. de Den Haag 01-10-2009
Witteman, mw. mr. K.G. Haarlem 01-10-2009

Wolters, mw. mr. J.R.M. Leiden 21-09-2009

Overleden

Bots, mr. G.M. Utrecht 04-09-2009

Kantoorverplaatsing

Alaca, mr. Z.M. (Venlo): Bogert 1 (5612 LX) Eindhoven, tel. 040-2653672, fax 040-2653673, e-mail info@advocatenkantoorlaca.nl, website www.advocatenkantoorlaca.nl

Andeweg, mw. mr. V.C. (Breda): Brugstraat 41 (4701 LB) postbus 230 (4700 AE) Roosendaal, tel. 0165-391007, fax 0165-391720, e-mail andeweg@strakadvocaten.nl, website www.strakadvocaten.nl

Andringa, mr. R.: Schiekade 830 (3032 AL) postbus 299 (3000 AG) Rotterdam, tel. 010-4672252, fax 0842-151365, e-mail roelof.andringa@planet.nl, website www.douane-advocaat.com

Aolad-Si Mhammad, mr. R. (Rotterdam): Piet Heinkade 55 (1019 GM) postbus 2911 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622, e-mail vmw@vmw.nl, website www.vmw.nl

Bakker, mr. I. (Bladel): Duitsepoort 66-b (6221 HJ) Maastricht, tel. 06-28261990, e-mail advocatenkantoorribakker.nl, website www.ribakker.nl

Becker, mr. L.J. (Amstelveen): Florapark 7 (2012 HK) postbus 3319 (2001 DH) Haarlem, tel. 023-5323577, fax 023-5323577, e-mail bert.becker@florapark7.nl

Beek, mr. F.J. van (Utrecht): Velperweg 10 (6824 BH) postbus 9220 (6800 KA) Arnhem, tel. 026-3575757, fax 026-4424942, e-mail f.vanbeek@nysingh.nl, website www.nysingh.nl

Beelen, mw. mr. A. van (Amsterdam): Hereweg 93 (9721 AA) postbus 1105 (9701 BC) Groningen, tel. 050-5997948, fax 050-5997977, e-mail a.vanbeelen@triplaw.nl, website www.triplaw.nl

Beg, mr. B.M.: Middenweg 79 (1098 AE) postbus 94476 (1090 GI) Amsterdam, tel. 020-6659487, fax 020-8908565, e-mail beg@xs4all.nl, website www.babur.nl

Begthel, mw. mr. A.J. (Culemborg): Het Spoor 64 (3994 AL) postbus 346 (3990 GC) Houten, tel. 030-6353432, fax 030-6350332, e-mail begthel@slagmaat.nl, website www.slagmaat.nl

Ben Tarraf, mr. S.: Keizersgracht 209 (1016 DT) postbus 10149 (1001 EC) Amsterdam, tel. 020-3300414, fax 020-3306955, e-mail info@brinkattorneys.com, website www.brinkattorneys.com

Berg, mr. L.C. van den (Rotterdam): Prinses Margrietplm 37 (2595 AM) Den Haag, tel. 070-3045590, fax 070-3045599, e-mail l.berg@shadv.nl, website www.severijnshulshof.nl

Berghs, mw. mr. H.M. (Valkenburg): Hoogveldweg 2 (6231 ET) postbus 121 (6230 AC) Meerssen, tel. 043-3640094, fax 043-3640690, e-mail h.berghs@maastrichtadvocaten.nl, website www.maastrichtadvocaten.nl

Berkel, mr. G.H.G.M. van (Rotterdam): Piet Heinkade 55 (1019 GM) postbus 2911 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622, e-mail vanberkel@vmw.nl, website www.vmw.nl

Bevelander, mw. mr. N.: Keizersgracht 471 (1017 DK) Amsterdam, tel. 020-4282713, fax 020-4223407, e-mail info@bevelanderadvocaat.nl, website www.bevelanderadvocaat.nl

Bliek, mr. Joh. de (Rotterdam): Piet Heinkade 55 (1019 GM) postbus 2911 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622, e-mail debliek@vmw.nl, website www.vmw.nl

Blok, mr. A.H.: Biltstraat 182 (3572 BR) postbus 13266 (3507 LG) Utrecht, tel. 030-2753085, fax 030-2721585, e-mail blok@bvd-advocaten.nl, website www.bvd-advocaten.nl

Boelhouwer, mr. F.R. (Amsterdam): Hoofdstraat 345 (2171 BH) postbus 22 (2170 AA) Sassenheim, tel. 0252-240780, fax 0252-227110, e-mail info@dgv.nl

Bogers, mr. T.: Hooghiemstraplein 152 (3514 AZ) Utrecht, tel. 030-2718844, fax 030-2714439, e-mail info@tomadvocaat.nl, website www.tomadvocaten.nl

Bollema, mr. P. (Sneek): Spanjaardslaan 147 (8917 AS) postbus 123 (8900 AC) Leeuwarden, tel. 058-2134765, fax 058-2126512, e-mail p.bollema@epradvocaten.com, website www.epradvocaten.com

Bont, mr. C.W.J. de: Keppelseweg 33 (7001 CE) Doetinchem, tel. 06-29461683, fax 0314-365849, e-mail mariannewesselink@hotmail.com

Brandt, mw. mr. C.W.N.C. van den (Breda): N.C.B.-laan 51 (5462 GB) postbus 52 (5460 AB) Veghel, tel. 0413-387020, fax 0413-387021, e-mail info@wilschutadvocaten.nl, website www.wilschutadvocaten.nl

Briët, mr. M. (Utrecht): Amstelplein 8-a (1096 BC) postbus 94700 (1090 GS) Amsterdam, tel. 020-3016418, fax 020-3016333, e-mail menno.briet@cms-dsb.com, website www.cms-dsb.com

Caderius van Veen, mr. R.J.B. (Adorp): Oosteinde 4-b (9301 LU) Roden, postbus 1387 (9701 BJ) Groningen, tel. 050-3176363, fax 050-3176365, e-mail caderiusvanveen@hanzelegal.nl, website www.hanzelegal.nl

Campen, mw. mr. G.V. van (Tilburg): Stationsplein 99-101 (5211 BM) postbus 396 (5201 AJ) Den Bosch, tel. 073-6161100, fax 073-6161199, e-mail gvancampen@hpla.nl, website www.hpla.nl

Cleophas, mw. mr. M.T.P.H.: Steupelstraat 40 (3065 JE) postbus 85205 (3009 ME) Rotterdam, tel. 010-2492444, fax 010-2492440, e-mail cleophas@swnk.nl, website www.swnk.nl

Cobussen, mr. mr. I.W.H. (Eindhoven): Saal van Zwanenbergweg 3 (5026 RM) postbus 20 (5000 AA) Tilburg, tel. 013-2202200, fax 013-2202201, e-mail info@boomen.com, website www.boomen.com

Conijnenberg, mw. mr. S.M. (Dordrecht): Blaak 34 (3011 TA) postbus 21396 (3001 AJ) Rotterdam, tel. 010-2676200, fax 010-2676310, e-mail

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl.

gemeenteadvocaten@sdr.rotterdam.nl, website www.servicedienst.rotterdam.nl

Crouchs, mr. F.J. (Den Haag): Berkenlaan 2-e (2243 HX) Wassenaar, postbus 85502 (2508 CE) Den Haag, e-mail frans.crouchs@steadfast.nl, website www.steadfast.nl

Daal, mr. G.C. van (Rotterdam): Piet Heinkade 55 (1019 GM) postbus 2911 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622, e-mail georg.vandaal@vmw.nl, website www.vmw.nl

Degelink, mr. B.: Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056000, fax 020-6056700, e-mail b.degelink@houthoff.com, website www.houthoff.com

Doornbos, mw. mr. F.K.: Wilhelminaplein 16 (3072 DE) postbus 50535 (3007 JA) Rotterdam, tel. 010-4100055, fax 010-4815172, e-mail doornbos@herikverhulst.nl, website www.herikverhulst.nl

Dosljak, mw. mr. S.: postbus 2978 (1000 CZ) Amsterdam, tel. 06-19160490, fax 020-2010165, e-mail sanja@dosljak.nl

Doubi, mr. drs. A.: Herengracht 520 (1017 CC) Amsterdam, tel. 020-5206010, e-mail aziz.doubi@allcapital.nl

Dunhof, mr. J.M.: Hengelsestraat 187 (7521 AB) postbus 201 (7500 AE) Enschede, tel. 053-4825555, fax 053-4825522, e-mail info@handunhof.nl, website www.handunhof.nl

Dijck, mw. mr. A. van (Den Haag): Cronenburg 152 (1081 GN) postbus 75810 (1070 AV) Amsterdam, tel. 020-5041570, fax 020-5041589, e-mail secretariaat@bootadvocaten.nl, website www.bootadvocaten.nl

Dijk, mr. W. van (Leusden): Keesomstraat 9 (6717 AH) postbus 442 (6710 BK) Edde/GLD, tel. 0318-687878, fax 0318-687868, e-mail ede@vanveen.com, website www.vanveen.com

Dijk, mw. mr. W.M. van: Wilhelminaplein 16 (3072 DE) postbus 50535 (3007 JA) Rotterdam, tel. 010-4100055, fax 010-4815172, e-mail vandijk@herikverhulst.nl, website www.herikverhulst.nl

Dijkstra, mr. S.J.O. (Rotterdam): Oostelijke Achterweg 82 (3241 CM) postbus 50 (3240 AB) Middelharnis, tel. 0187-485000, fax 0187-486162, e-mail sjodijkstra@denhollander.nl, website www.denhollander.nl

Eisma, mw. mr. J.M. (Amsterdam): Dr. Dirk Bakkerlaan 75 (2061 EV) Bloemendaal, tel. 023-5299953, fax 023-5299076, e-mail marianne.eisma@mlegalprojects.nl, website www.mlegalprojects.nl

Elassaiss-Schaap, mw. mr. C.L.V.M. (Houten): Lingedijk 58 (4002 XL) postbus 124 (4000 AC) Tiel, tel. 0344-677188, fax 0344-677190, e-mail elassaiss@bierman.nl, website www.bierman.nl

Elgersma, mw. mr. E.H. (Heerenveen): Paterswoldseweg 802 (9728 BM) postbus 1100 (9701 BC) Groningen, tel. 050-5214334, fax 050-5258850, e-mail elgersma@plasbossinade.nl, website www.plasbossinade.nl

Essen, mw. mr. A.I.M. van: Nieuwezijds Voorburgwal 325 (1012 RM) Amsterdam, tel. 020-5219999, fax 020-5219990, e-mail vanessen@bousie.nl, website www.bousie.nl

Fenijn, mw. mr. A.W.C.: Poelendaelsesingel 10 (4335 JA) postbus 5013 (4330 KA) Middelburg, tel. 0118-883402, fax 0118-882008, e-mail afenijn@delta.nl, website www.deltanetwerk.nl

Fernhout, mw. mr. D.M.: Javastraat 6 (3016 CE) Rotterdam, tel. 010-4403250, fax 010-4403255, website www.censadvocaten.nl

Fleer, mw. mr. L.: Laan van Zuid Hoorn 60 (2289 DE) postbus 24048 (2490 AA) Den Haag, tel. 070-3196040, fax 070-3196041, e-mail fleer@valegis.com, website www.valegis.com

Floris, mw. mr. L.M. (Bunnik): Parkweg 12 (5282 SM) postbus 127 (5280 AC) Boxtel, tel. 0411-675533, fax 0411-684895, e-mail vanharen.floris@bdadvocaten.nl, website www.bgadvocaten.nl

Folkertsma, mr. J.P.: Sint Pieterskade 26-b (6212 AD) postbus 131 (6200 AC) Maastricht, tel. 043-3216640, fax 043-3254301, e-mail advocaten@paulussen.nl, website www.paulussen.nl

Fijma, mr. G.H.: Huijgensstraat 2 (2515 BC) Den Haag, tel. 070-4451125, fax 070-3874005, e-mail fijma@bhgf.nl, website www.bhgf.nl

Geld, mr. L.A.M. van der (Almelo): Almelsestraat 44 (7642 GP) postbus 888 (7640 AW) Wieren, tel. 0546-588810, fax 0546-588889, e-mail l.vandergeld@kolkman.nl, website www.kolkman.nl

Gerritsen, mr. P.J.M. (Utrecht): Krelis Louwenstrati Foz (1055 KA) postbus 59233 (1040 KE) Amsterdam, tel. 020-3342619, fax 084-8386466, e-mail pgerritsen@kernadvocatuur.nl, website www.kernadvocatuur.nl

Geuns, mr. E.D. van (Amsterdam): 650 Fifth Avenue, 4th floor (NY10019-6108) New York/US, tel. 001-212-259-41-00, fax 001-212-259-41-11, e-mail edward.vangeuns@debrauw.com, website www.debrauw.com

Gevaerts, mw. mr. A.P. (Bussum): De Boelelaan 7 (1083 HJ) postbus 75170 (1070 AD) Amsterdam, tel. 020-6835780, fax 020-6891098, e-mail gevaerts@ungerhielkema.nl, website www.ungerhielkema.nl

Gimbère, mw. mr. drs. M.C.L. (Den Haag): Vughterweg 49 (5211 CK) postbus 44 (5201 AA) Den Bosch, tel. 073-6278080, fax 073-6278090, e-mail m.gimbere@vil, website www.vil.nl

Glansdorp, mw. mr. S. (Maarssen): Biltstraat 443 (3572 AW) Utrecht, postbus 10176 (1001 ED) Amsterdam, tel. 030-2232011, fax 020-3307951, e-mail glansdorp@joostenadvocaten.nl, website www.joostenadvocaten.nl

Glazenburg, mw. mr. J.: Boddenkampsingel 86-88 (7514 AR) postbus 246 (7500 AE) Enschede, tel. 06-17849400, fax 053-4309627, e-mail hans@glazenburg-advocaat.nl, website www.glazenburg-advocaat.nl

Graaf, mr. J. de: Staringstraat 11 (6521 AE) Nijmegen, tel. 024-3823220, fax 024-3823221, e-mail degraaf@degraafadvocatuur.nl, website www.degraafadvocatuur.nl

Grieken, mw. mr. W. van: Stationsplein 91-105 (5211 BM) Den Bosch, tel. 073-7040170, fax 073-7040333, e-mail w.vangrieken@

wvgadvocatuur.nl, website www.wvgadvocatuur.nl

Griensven, mr. Y.J.H. (Oosterhout): Blaak 34 (3011 TA) postbus 21396 (3001 AJ) Rotterdam, tel. 010-2676200, fax 010-2676310, e-mail gemeenteadvocaten@sdr.rotterdam.nl, website www.servicedienst.rotterdam.nl

Groen, mr. J.P. (Amsterdam): Van Dedemstraat 5 (1624 NN) postbus 2300 (1620 EH) Hoorn/NH, tel. 0229-285896, fax 0229-217620, e-mail j.groen@schenkelevdadvocaten.nl, website www.schenkelevdadvocaten.nl

Grünbauer, mr. T.J.P. (Amersfoort): Keesomstraat 9 (6717 AH) postbus 442 (6710 BK) Edde/GLD, tel. 0318-687875, fax 0318-687868, e-mail t.grünbauer@vanveen.com, website www.vanveen.com

Haest, mr. J. (Roosendaal): Lichtenauerlaan 124 (3062 ME) postbus 4006 (3006 AA) Rotterdam, tel. 010-2723222, fax 010-2723220, e-mail j.haest@shadv.nl, website www.severijnshulshof.nl

Hamersma, mr. C.F.: Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail casper.hamersma@dlapiper.com, website www.dlapiper.com

Haneghem, mr. R.I. van: Heemraadssingel 165 (3022 CG) postbus 25106 (3001 HC) Rotterdam, tel. 010-2092300, fax 010-2092309, e-mail p.h.a.de.boer@balienet.nl

Haije, mr. D.: Jozef Israelskade 48-g (1072 SB) postbus 76780 (1070 KB) Amsterdam, tel. 020-3053066, fax 020-3053069, e-mail dh@hoogenhaak.nl, website www.hoogenhaak.nl

Hee, mr. L.R. van (Zwolle): Meent 94 (3011 JP) postbus 21390 (3001 AJ) Rotterdam, tel. 010-4137000, fax 010-4145719, e-mail info@vantraa.nl, website www.vantraa.nl

Hek, mr. F.E. van 't: Vierweg 12 (1032 LG) Amsterdam, tel. 020-6304536, fax 020-6304537, e-mail f.vantheek@2blegal.nl, website www.2blegal.nl

Hendriks, mw. mr. E.G.W. (Heerlen): Raadhuisstraat 3 (6226

GM) Maastricht, Akerstraat 146-148 (6417 BR) Heerlen, tel. 043-3256260, fax 043-3259360, e-mail e.hendriks@libotteadvocaten.nl, website www.libotteadvocaten.nl

Hengst, mr. F.J.M. (Amsterdam): 10 King William Street 5th floor east wing (EC4N 7TW) London/GB, tel. 0044-20-7337-3510, fax 0044-20-7337-3520, e-mail ferdinand.hengst@debrauw.com, website www.debrauw.com

Hoek, mr. R.W. van den: Herengracht 50 (2312 LE) Leiden, tel. 071-5148181, fax 071-517620, e-mail info@advocatenkantoor.nl, website www.advocatenkantoor.nl

Hoksbergen, mr. L.J.T.: Sweets de Landasstraat 59 (6814 DB) postbus 347 (6800 AH) Arnhem, tel. 026-3510010, fax 026-3707576, e-mail hoksbergen@hoksbergenadvocatuur.nl, website www.hoksbergenadvocatuur.nl

Hoytema van Konijnenburg, mw. mr. S.E. (Amsterdam): Wenckebachstraat 1/Dudok Huis 2-207.a (1951 JZ) Velsen-Noord, postbus 10000 (1970 CA) IJmuiden, tel. 02514-95848, e-mail lisette.hoytemavankonijnenburg@corusgroup.com, website www.corusgroup.com

Janssens, mr. T.V.: Koningslaan 35 (1075 AB) postbus 75548 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-3058888, fax 020-3058889, e-mail janssens@cleber.nl, website www.cleber.nl

Jong, mr. J.B. de (Haarlem): Randstad 22-143 (1316 BW) postbus 60004 (1320 AA) Almere, tel. 036-5486110, fax 036-5305800, e-mail dejong@gcmadvocaten.nl, website www.gcmadvocaten.nl

Joosten, mr. J.H.J. (Elst): De Overmaat 26 (6831 AH) postbus 4112 (6803 EC) Arnhem, tel. 026-3270134, fax 026-3273064, e-mail mr.joosten@advocatenpunt.nl, website www.advocatenpunt.nl

Kerkdijk, mr. M.A. (Leeuwarden): Burgemeester Roelenweg 11 (8021 EV) postbus 600 (8000 AP) Zwolle, tel. 038-4259273, fax 038-4259252, e-mail m.a.kerkdijk@nysingh.nl, website www.nysingh.nl

Kerkhof, mw. mr. S.D. (New York/US): Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246167, fax 010-4125839, e-mail sabine.kerkhof@loyensloeff.com, website www.loyensloeff.com

Killi, mw. mr. H. (Arnhem): Hofstraat 181 (5641 TD) postbus 600 (5600 AP) Eindhoven, tel. 040-2909955, fax 040-2909950, e-mail info@maes-staudt.nl, website www.maes-staudt.nl

Klingeman, mw. mr. S.J. (Breda): Hofstraat 181 (5641 TD) postbus 600 (5600 AP) Eindhoven, tel. 040-2909955, fax 040-2909950, e-mail info@maes-staudt.nl, website www.maes-staudt.nl

Klijn, mw. mr. M.M. (Amsterdam): Prof. W.H. Keesomlaan 14 (1183 DJ) postbus 159 (1180 AD) Amstelveen, tel. 020-5713468, fax 020-5713960, e-mail miriam.klijn@logica.com, website www.logica.com

Knoef, mw. mr. A.J.M. (Amersfoort): Nijverheidsweg 14-24 (1402 BW) postbus 161 (1400 AD) Bussum, tel. 035-6911636, fax 035-6980151, e-mail r.knoef@advocatenkantoorstork.nl, website www.advocatenkantoorstork.nl

Knoups, mw. mr. L. (Rotterdam): Prinses Margrietplantsoen 37 (25895 AM) Den Haag, tel. 070-3045590, fax 070-3045599, e-mail l.knoups@shadv.nl, website www.severijnhulshof.nl

Knijff, mw. mr. C.L.: Herengracht 425-429 (1017 BR) Amsterdam, tel. 020-6246811, fax 020-6272278, e-mail knijff@wieringa.nl, website www.wieringa.nl

Koelman-Duijf, mw. mr. S.L.B. (Hoensbroek): Hoogveldweg 2 (6231 ET) postbus 121 (6230 AC) Meerssen, tel. 043-3640094, fax 043-3640690, e-mail s.koelman@maastrichtadvocaten.nl, website www.maastrichtadvocaten.nl

Korevaar, mr. E.P.W. (Amsterdam): Vosselmanstraat 260 (7311 CL) postbus 10100 (7301 GC) Apeldoorn, tel. 055-5271271, fax 055-5223111, e-mail e.p.w.korevaar@nysingh.nl, website www.nysingh.nl

Koster, mw. mr. Ch.E. (Amsterdam): Prinses Margrietplantsoen 76 (2595 BR) postbus 29702 (2502 SL) Den

Haag, tel. 070-3633555, fax 070-3651051, e-mail info@ruigpartners.nl

Kraaijeveld, mw. mr. A.A.: Oorsprongpark 4 (3581 ES) Utrecht, tel. 030-7440470, fax 030-7440471, e-mail niezen@milestoneadvocaten.com

Kruidenberg, mr. P.M. (Amsterdam): Muzenstraat 89 (2511 WB) Den Haag, tel. 070-4262154, fax 070-4262111, e-mail kruidenbergadvocatuur@gmail.com

Kuijpers, mr. M.G.: Strawinskylaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460606, fax 020-5460123, e-mail mathijs-kuijpers@stibbe.com, website www.stibbe.com

Kwinkelenberg, mw. mr. M.E.A.: Herculesplein 213 (3584 AA) postbus 85299 (3508 AG) Utrecht, tel. 030-2523520, e-mail 030-2512741, e-mail mk@atmadvocaten.nl, website www.atmadvocaten.nl

Lagumdzija, mw. mr. L. (Rotterdam): Piet Heinkade 55 (1019 GM) postbus 2911 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622, e-mail lejla.lagumdzija@vmw.nl, website www.vmw.nl

Leerkes, mw. mr. L.M.J. (Deventer): Reurikwei 6 (6843 XW) Arnhem, tel. 06-14027450

Leeuwen, mw. mr. I.M.C. van (Den Haag): Weerdjestraat 70 (6811 JE) postbus 9218 (6800 HX) Arnhem, tel. 026-3528888, fax 026-3522890, e-mail i.van.leeuwen@dekempnaer.nl, website www.dekempnaer.nl

Leyenhorst, mr. M.C. van (Rotterdam): Hogedijk 92 (2861 GD) Bergambacht, tel. 0182-353888, fax 0182-352237, e-mail max.vanleyenhorst@legaltree.nl, website www.legaltree.nl

Lieftink, mr. J.J.: Roelof Hartstraat 31 (1071 VG) Amsterdam, tel. 020-6731548, fax 020-6795568, e-mail info@plasmanadvocaten.nl, website www.plasmanadvocaten.nl

Lindhout-Schot, mw. mr. N.M. (Tilburg): Stationsplein 99-101 (5211 BM) postbus 396 (5201 AJ) Den Bosch, tel. 073-6161100, fax 073-6161199, e-mail info@hpla.nl, website www.hpla.nl

Linsen-Penning de Vries, mw. mr. M.T.: Hofstraat 201 (5641 TD) Eindhoven, tel. 040-2054520, fax 040-2054525, e-mail info@schuttelinsen-advocaten.nl, website www.schuttelinsen-advocaten.nl

Logten, mr. M.J.V. van (Tiel): Zonnehof 31-35 (3811 ND) postbus 1214 (3800 BE) Amersfoort, tel. 033-4221900, fax 033-4611545, e-mail info@mend.nl, website www.mend.nl

Louws, mw. mr. B.J. (Meerssen): Laurentiusstraat 19 (6191 ET) Beek/LB, tel. 046-4338333, fax 046-4339056

Lynden, mr. J.D.A. van: Pahudstraat 153 (2593 TD) Den Haag, tel. 06-52675957, e-mail vlynden@gmail.com

Maat, mr. D. (Tynaarlo): Oude- Hoofdvaartsweg 1-b (9405 CA) postbus 10013 (9400 CA) Assen, tel. 0592-751900, fax 0592-751999, e-mail maat@actio.nl, website www.actio.nl

Martens, mr. M.F.J. (Rosmalen): Evertsenstraat 3 (5224 HN) postbus 11033 (5200 EA) Den Bosch, tel. 073-6270760, fax 073-6122321, e-mail info@vanderkruisadvocaten.nl, website www.vanderkruisadvocaten.nl

Meer, mw. mr. E.M. van (Den Bosch): Goirkestraat 185 (5046 GJ) postbus 4146 (5004 JC) Tilburg, tel. 013-5446777, fax 013-5770025, e-mail meer@vedder.nl, website www.vedder.nl

Mekke, mr. F.: Wagenweg 12-b (1442 BX) Purmerend, tel. 0299-423035, fax 0299-436436, e-mail secretariaat@de-advocaten.nl, website www.de-advocaten.nl

Muffels, mr. M.G.M.: Emmastraat 40 (1075 HW) postbus 7912 (1008 AC) Amsterdam, tel. 020-3052042, fax 020-3052079, e-mail t.muffels@lieshoutwesterhout.nl, website www.lieshoutwesterhout.nl

Naarden, mw. mr. A.M.D.: Laan van Meerderevoort 180 (2517 BH) Den Haag, tel. 070-3469592, fax 070-3643734, e-mail naarden@hofdijkendejong.nl, website www.hofdijkendejong.nl

Neeve, mw. mr. S.J.M. de (Amersfoort): Boulevard 12 (3707 BM) postbus 305 (3700 AH) Zeist, tel. 030-6934558, fax 030-6939577, e-mail deneeve@

immixadvocaten.nl, website www.immixadvocaten.nl

Niezen, mw. mr. J. (Amsterdam): Oorsprongpark 4 (3581 ES) Utrecht, tel. 030-7440470, fax 030-7440471, e-mail niezen@milestoneadvocaten.com

Obers, mw. mr. M.: Reigerlaan 60 (5702 PT) Helmond, tel. 0492-772514, fax 0492-744033, e-mail advocaterietjeobers@gmail.com

Oetgens van Waveren Pancras Clifford, mr. H.J.F. (Arnhem): Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 010-4042333, e-mail aoldeloohuis@simmons-simmons.com, website www.simmons-simmons.com

Olde Loohuis, mw. mr. A.A.M. (Gennepe): Spoorstraat 6 (5831 CL) postbus 259 (5830 AG) Boxmeer, tel. 0485-561646, fax 0485-561645, e-mail aoldeloohuis@ghadvocaten.nl, website www.ghadvocaten.nl

Omme, mr. D.J.P. van: Jollemanhof 148 (1019 GW) postbus 2949 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3121600, fax 020-3121606, e-mail vanomme@vanbaveladvocaten.nl, website www.vanbaveladvocaten.nl

Oranje-Jorna, mw. mr. R.A.M.: Eisenhowerlaan 102 (2517 KL) postbus 82155 (2508 ED) Den Haag, tel. 070-3512124, fax 070-3524492, e-mail r.a.m.oranje@salval.com, website www.salval.com

Oudenhoven, mr. A.J.T.M.: Mgr. Boermansstraat 1-a (5911 BA) Venlo, e-mail oudenhoven@valuasadvocaten.nl, website www.valuasadvocaten.nl

Palstra, mr. J.T.M.: Velperweg 28 (6824 BJ) postbus 1052 (6801 BB) Arnhem, tel. 026-4452085, fax 026-4423977, e-mail info@hbv-advocaten.nl

Pas, mw. mr. M.G. van der (Rosmalen): Larenweg 46 (5234 KA) postbus 3380 (5203 DJ) Den Bosch, tel. 073-6205105, fax 073-6205100, e-mail info@ewijk-wouw.nl, website www.ew-advocaten.nl

Pajmans, mw. mr. B.M. (Rotterdam): Ramstraat 31-33 (3581 HD) postbus 13086 (3507 LB) Utrecht, tel. 030-2122800, fax 030-2520244, e-mail kbs@kbs.netlaw.nl, website www.kbsadvocaten.nl

Pest, mw. mr. S.M. van de: Prinses Margrietplantsoen 37 (2595 AM) Den Haag, tel. 070-3045590, fax 070-3045599, e-mail s.vandepest@shadv.nl, website www.severijnhulshof.nl

Poelman, mw. mr. S.C.H. (Bussum): Akerstraat Noord 114 (6431 HP) Hoensbroek, tel. 045-5285417, fax 045-5285416, e-mail poelman@roelevenadvocaten.nl, website www.roelevenadvocaten.nl

Pol, mw. mr. F.Y. van der: Beilerstraat 139 (9401 PJ) postbus 218 (9400 AE) Assen, tel. 0592-300555, fax 0592-300580, e-mail y.vd.pol@sk-advocaten.nl, website www.sk-advocaten.nl

Pril, mr. R.: Laaressingel 61 (7514 EL) Enschede, tel. 053-4801929, fax 053-4801939, e-mail info@bolwerkenschede.nl, website www.bolwerkenschede.nl

Prové Kluit-van Minnen, mw. mr. M.H.J. (Rotterdam): Catharinastraat 16 (4811 XH) postbus 1130 (4801 BC) Breda, tel. 076-5441111, fax 076-5310510, e-mail info@lodgelegal.com, website www.lodgelegal.com

Put, mr. H.J.W.A. van der: Concordiaplein 29 (4811 NZ) Breda, tel. 06-54684984, e-mail heinvdp@gmail.com

Pulles, mr. G.J.W. (Amsterdam): Badhoevelaan 8 (1171 DD) Badhoevedorp, tel. 06-11353588, e-mail info@pulles-legal.nl, website www.pulles-legal.nl

Putt, mr. P.J. van der: Weteringschans 68 (1017 XR) Amsterdam, tel. 020-6246360, fax 020-6253000, e-mail vanderputt@law-amsterdam.nl, website www.law-amsterdam.nl

Quadflieg, mw. mr. B.A.M.H. (Voerendaal): Akerstraat 104 (6417 BN) Heerlen, tel. 045-5602200, fax 045-5742652, e-mail quadflieg@vondenhoffsjiben.nl, website www.vondenhoffsjiben.nl

Reijn, mr. P.T.: Memlingstraat 19 (1077 LR) Amsterdam, tel. 06-39750574, e-mail ptreijn@gmail.com

Ridder, mw. mr. L.E.J.M. de (Amsterdam): Hoofdstraat 345 (2171 BH) postbus 22 (2170 AA) Sassenheim, tel. 0252-240780, fax 0252-227110, e-mail info@dgv.nl

Rigter, mr. I.R.: Westeinde 6 (1017 ZN) postbus 11349 (1001 GH) Amsterdam, tel. 020-5301440, fax 020-8907962, e-mail rigter@janssenketwaru.nl, website www.janssenketwaru.nl

Ringeling, mr. J.W.A.: Frederiksplein 1 (1017 XK) postbus 20550 (1001 NN) Amsterdam, tel. 020-5210690, fax 020-5210699, e-mail info@vestius.com, website www.vestius.com

Roest, mw. mr. E.A.: Valerusterras 4 (1075 BK) Amsterdam, e-mail jedeloo@zonnet.nl

Rooij, mw. mr. M.W.M.J. van: Velmolenweg 52-b/54-b (5404 LD) postbus 445 (5400 AK) Uden, tel. 0413-255180, fax 0413-256313, e-mail mvrooij@hameleers-nijkamp.com

Salhi, mw. mr. S.: Apeldoornselaan 21 (2573 LA) Den Haag, tel. 070-3561332, fax 070-3561338, e-mail s.salhi@rustenburgadvocaten.nl, website www.rustenburgadvocaten.nl

Snoeren, mw. mr. M.J.P.M. (Breda): Brugstraat 41 (4701 LB) postbus 230 (4700 AE) Roosendaal, tel. 0165-391007, fax 0165-391720, e-mail snoeren@strakadvocaten.nl, website www.strakadvocaten.nl

Timmermans-Roelands, mw. mr. M. (Etten-Leur): Brugstraat 41 (4701 LB) postbus 230 (4700 AE) Roosendaal, tel. 0165-391007, fax 0165-391720, e-mail timmermans@strakadvocaten.nl, website www.strakadvocaten.nl

Nieuw kantoor/ associatie

Advocatenkantoor Exaten (mr. P.H.R. Bruls) Rijksweg 4 (6095 NB) Baexem, tel. 0475-453957, fax 0475-453958, e-mail bruls@advocatenkantoorexaten.nl, website www.advocatenkantoorexaten.nl

STRak Advocaten (mrs. V.C. Andeweg, M.J.P.M. Snoeren en M. Timmermans-Roelands) Brugstraat 41 (4701 LB) postbus 230 (4700 AE) Roosendaal, tel. 0165-391007, fax 0165-391720, e-mail info@strakadvocaten.nl, website www.strakadvocaten.nl

Naams-wijziging

Rietveld & Fontijne advocaten te Vlaardingen thans: **Advocatenkantoor Fontijne**

Maris & Van den Berg Advocaten te Zwolle thans: **Advocatenkantoor MARIS**

Ngasirin & Zeegers Advocaten te Ede/GLD thans: **Advocatenkantoor Ngasirin**

Jacobse & Van Heijningen advocaten te Amsterdam thans: **Advocatenkantoor Van Heijningen**

Van Tilburg & Beks te Vught thans: **Beks Advocaten**

Bovens Prins Advocaten te Amsterdam thans: **Bovens Prins Visser Advocaten**

Van Barneveld Hoksbergen Advocaten te Arnhem thans: **Katelijne van Barneveld Advocaat Erfrecht**

Erik E. De Vos advocatuur te Amsterdam thans: **Kracht advocatuur**

Libotte Advocaten te Maastricht thans: **Libotte & Diederer Advocaten**

Lieshout Advocaten te Amsterdam thans: **Lieshout Westerhout Arbeidsrechtadvocaten**

Klooken, mw. mr. J.G.T. te Arnhem thans: **Stapelbroek-Klooken, mw. mr. J.G.T.**

Advocatenkantoor Struycken te Amsterdam thans: **Struycken Advocaten**

Stikkelbroeck Van Uden Cratsborn Advocaten te Meerssen thans: **Van Uden Cratsborn Advocaten**

Bezoek-adres/post-bus/tel./ fax/e-mail/ website

Advocatenkantoor ADR-Groos te Haarlem: tel. 023-5328728, fax 023-5328728

Advocatenkantoor Baldew te Den Haag: Oostergosingel 2 (2548 NV) Den Haag, tel. 070-3595323, fax 070-3595324, e-mail r.n.baldew@advocatenkantoorbaldew.nl

Advocatenkantoor Fontijne te Vlaardingen: e-mail info@ingefontijne.nl

Advocatenkantoor MARIS te Zwolle: postbus 1006 (8001 BA) Zwolle

Advocatenkantoor Ngasirin te Ede/GLD: e-mail secretariaat@advocatenkantooringasirin.nl, website www.advocatenkantooringasirin.nl

ALT Advocaten en Procureurs te Amsterdam: Barentszplein 2-f (1013 NJ) Amsterdam

Amice Advocaten B.V. te Utrecht: Emmalaan 23 (3581 HN) Utrecht

Barwegen Bindels Advocaten te Utrecht: tel. 030-2800250, fax 030-2800251

Becker & Roselle Advocaten te Haarlem: tel. 023-5310060

Beek Advocaten te Leeuwarden: website www.beekadvocaten.nl

Bokhorst & Van Elst Advocaten te Veenendaal: website www.bokhorstvanelst.nl

Dam, mr. Ch.W.A. te Amsterdam: fax 020-4040929

De Boorder & Gilsing te Den Haag: e-mail secretariaat@deboordergilsing.nl

De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam: Claude Debussylaan 80/The Rock (1082 MB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775

Gemeente Advocaten Rotterdam te Rotterdam: e-mail gemeenteadvocaten@sdr.rotterdam.nl

Geurink & Partners te Arnhem: e-mail info@geurinkpartners.nl

Katelijne van Barneveld Advocaat Erfrecht te Arnhem: Kastanjelaan 42 (6828 GM) Arnhem, postbus is opgeheven, e-mail advocaat@katelijnevanbarneveld.nl, website www.katelijnevanbarneveld.nl

Kracht advocatuur te Amsterdam: tel. 06-34393863, e-mail contact@kracht-advocatuur.com, website www.kracht-advocatuur.com

Kronenburg, mr. drs. E.A. te Den Haag: Dokter Van Zeelandstraat 1 (2265 BD) Leidschendam

Lieshout Westerhout Arbeidsrechtadvocaten te Amsterdam: website www.lieshoutwesterhout.nl

Mellema Advocatuur te Haarlem: Wilhelminastraat 57 (2011 VL) Haarlem

QuestIE Advocatuur te Breda: Verlengde Poolseweg 16 (4818 CL) Breda

Raaijmakers Advocatuur te Culemborg: postbus 433 (4100 AK) Culemborg

Rakt, mr. A.J. van de te St. Nistelrode: e-mail advocaat@ajvanderakt.nl

Salvador Kempermann Ingelse advocaten-procureurs te Maastricht: Hertogsingel 10 (6214 AD) Maastricht, postbus is opgeheven

Schipperus Advocatuur te Wijchen: Don Emanuelstraat 3 (6602 GX) Wijchen

Schneider & Van Dalsum te Amsterdam: Professor Tulpstraat 17 (1018 GZ) Amsterdam

Sense Advocatuur te Hoogeveen: postbus 597 (7900 AN) Hoogeveen

SørensenWeijers&Ko te Rotterdam: **Lichtenauerlaan 138/Brainpark II** (3062 ME) Rotterdam

STRak Advocaten te Roosendaal: tel. 0165-391007, fax 0165-391720, e-mail info@strakadvocaten.nl, website www.strakadvocaten.nl

Struycken Advocaten te Amsterdam: e-mail info@struyckenadvocaten.nl, website www.struyckenadvocaten.nl

Suitsupply B.V. te Amsterdam: Joop Geesinkweg 209 (1096 AV) Amsterdam

Tiebout Advocaten te Roden: Mensingheweg 9 (9301 KA) Roden, postbus 129 (9700 AC) Groningen

Valuas Advocaten en Mediators te Venlo: Mgr Boermansstraat 1-a (5911 BA) Venlo, website www.valuasadvocaten.nl

Van Boxel Advocatuur te Rotterdam: Lichtenauerlaan 102 (3062 ME) Rotterdam, tel. 010-2045885, fax 010-2045850

Van der Hoeden Advocatuur B.V. te Amsterdam: Strawinskyalaan 3051 (1077 ZX) Amsterdam, postbus 109 (1250 AC) Laren/NH, tel. 020-3012234, fax 020-3012202

Westland Partners Notarissen en Advocaten te Naaldwijk: Galgepad 21 (2671 MV) Naaldwijk, tel. 0174-637500, fax 0174-637599, e-mail info@westlandpartners.nl

Wij hebben M

dé arbeidsongeschiktheidsverzekering voor u

Middels een verzekering exclusief ontwikkeld voor advocaten en notarissen bieden wij u een oplossing met uitgebreide voorwaarden en met verreweg de scherpste premiestelling. Dit scheelt u 25 tot 70% over de gehele looptijd, afhankelijk van de aanvangsleeftijd.

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerimomeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor de hele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal 350.000 euro op jaarbasis)

Premievergelijking gehele looptijd

Verzekerd bedrag 100.000 euro - Wachtijd 1 jaar

	Totaal	looptijd	Traditionele partij	Mutsaerts	% verschil
60 jaar o/v index	35 jaar	tot einde	139.854	44.339	55 %
	40 jaar	tot einde	110.170	73.806	38 %
	45 jaar	tot einde	90.824	62.518	42 %
	50 jaar	tot einde	68.393	78.364	59 %
	55 jaar	tot einde	25.853	8.201	64 %

	Totaal	looptijd	Traditionele partij	Mutsaerts	% verschil
65 jaar o/v index	35 jaar	tot einde	215.531	143.174	54 %
	40 jaar	tot einde	200.144	123.511	35 %
	45 jaar	tot einde	164.938	99.162	36 %
	50 jaar	tot einde	114.009	69.738	38 %
	55 jaar	tot einde	73.354	36.179	48 %

"Ginds enige jaren ontwikkelt Mutsaerts voor advocaten speciale verzekeringen. Dit heeft er toe geleid dat we inmiddels een bekende naam in de advocatuur en het notariaat zijn. We kunnen met gepaste trots vaststellen dat we in een behoefte voorzien. Veel van uw collega's zijn inmiddels klant geworden. Het marktaandeel is in een razendsnel tempo gestegen naar een huidige 20 procent van zelfstandige advocaten en partners van advocatenkantoren in Nederland.

M ontwikkelt en verzorgt voor u verzekeringen die u bij een andere verzekeraar niet kunt krijgen en u substantiële voordelen kunnen bieden. Wij realiseren deze voordelen doordat wij weten wat in uw branche leeft en geen genoegen nemen met standaardoplossingen die verzekeraars en gedovestreekers u voorschieten."

Dr. Freek Nijl

Prijsafsprak gemaakt?

Geschillencommissie Advocatuur

Bindend advies d.d. 13 augustus 2008/ADV08-0014

(mrs. Koster-Vaags, Van Dijk en Zuur)

Prijsafsprak moet blijken uit stukken. Duidelijkheid over proceskostenveroordeling is geboden, voorlichtingsplicht advocaat.

Klacht

De cliënt is met de advocaat een overeenkomst tot dienstverlening aangegaan. De zaak betrof een huurgeschil waarbij de cliënt was gedagvaard door zijn huurder tot nakoming van zijn verplichtingen uit de bestaande huurovereenkomst. Volgens de cliënt was het een simpel juridisch geschil. De cliënt stelt dat hij met de advocaat heeft afgesproken dat de procedure niet meer zal kosten dan € 1.200 tot € 1.500. Bij het intakegesprek heeft de advocaat aan de cliënt meegedeeld dat, indien de cliënt door de rechtbank in het gelijk wordt gesteld, de proceskosten op de wederpartij verhaald konden worden. Om die reden heeft de cliënt de rekeningen die al boven de prijsafsprak uitstegen, betaald. Na ontvangst van de declaraties heeft de cliënt vernomen dat de proceskosten worden bepaald aan de hand van een puntensysteem. De advocaat kon de cliënt daarover niet informeren. Aangezien de cliënt niet meer advocaatkosten wenste te maken, is hij alleen naar de zitting van de rechtbank gegaan en is de overeenkomst met de advocaat beëindigd.

Op grond van het voorgaande verzoekt de cliënt de commissie een vergoeding vast te stellen van € 2.455,71, zijnde het reeds op de declaraties betaalde bedrag.

Verweer

De advocaat heeft de klachten van de cliënt gemotiveerd betwist en stelt zich op het standpunt dat hij zijn werkzaamheden voor de cliënt naar behoren heeft verricht. De advocaat heeft niet aan de cliënt meegedeeld dat de (advocaat)-kosten niet meer zullen bedragen dan € 1.500. Indien de advocaat met de cliënt zou zijn overeengekomen dat de kosten van de gehele procedure tussen de € 1.200 en € 1.500 zouden bedragen, dan had de advocaat dit zeker schriftelijk bevestigd. Gelet op de aard van het geschil heeft de advocaat een uurtarief gehanteerd dat aanmerkelijk lager is dan zijn gebruikelijke uurtarief. Op 18 december 2007 heeft de cliënt aan de advocaat meegedeeld dat hij niet ontevreden was over de kwaliteit van de dienstverlening.

Bovendien betwist de advocaat dat hij aan de cliënt heeft meegedeeld dat de advocaatkosten volledig verhaald zouden kunnen worden op de wederpartij. Tijdens intakegesprekken wijst de advocaat vrijwel altijd op het feit dat kosten voor rechtsbijstand door de rechtbank forfaitair worden vastgesteld aan de hand van het toepasselijke liquidatietarief.

Gelet op het door hem gehanteerde uurtarief stelt de advocaat dat de kosten van rechtsbijstand redelijk zijn. De advocaat betwist dat de kosten te hoog zijn gelet op de aard van de zaak. Voorts betwist de advocaat dat de cliënt schade heeft geleden.

Op grond van het voorgaande verzoekt de advocaat de commissie om de klachten van de cliënt ongegrond te verklaren. Voorts verzoekt de advocaat de cliënt in zijn vordering tot betaling van een schadevergoeding niet-ontvankelijk te verklaren, althans deze hem te ontzeggen. Tevens verzoekt de advocaat de cliënt te veroordelen in de kosten van deze procedure.

Beoordeling van het geschil

Naar aanleiding van het over en weer door partijen gestelde overweegt de commissie het volgende.

De kern van de klachten van de cliënt houdt in dat hij met de advocaat een prijsafsprak heeft gemaakt omtrent de (advocaat)kosten en dat de advocaat heeft meegedeeld dat de proceskosten op de wederpartij verhaald zouden kunnen worden.

De stelling van de cliënt dat hij met de advocaat heeft afgesproken dat de kosten tussen de € 1.200 en € 1.500 zouden bedragen, kan naar het oordeel van de commissie niet slagen. Immers, de commissie heeft uit de overgelegde stukken geenszins kunnen afleiden dat een dergelijke prijsafsprak tussen de cliënt en de advocaat is overeengekomen. Uit het overgelegde intakeformulier blijkt slechts dat de cliënt en de advocaat een uurtarief hebben afgesproken. Gelet op het vorenstaande, alsmede gelet op het feit dat de advocaat de stelling van de cliënt gemotiveerd heeft weersproken, kan de stelling van de cliënt geen doel treffen. Derhalve is dit deel van de klacht van de cliënt ongegrond.

Voorts heeft de cliënt aangevoerd dat de advocaat hem heeft meegedeeld dat de proceskosten volledig verhaald konden worden op de wederpartij. De advocaat heeft deze stelling gemotiveerd weersproken. Gelet op de aan haar overgelegde stukken en het verhandelde ter zitting is de commissie van oordeel dat er geen, althans, onvoldoende duidelijke voorlichting heeft plaatsgevonden door de advocaat over de proceskostenveroordeling. De advocaat heeft in zijn verweerschrift weliswaar gesteld dat hij tijdens intakegesprekken hier 'vrijwel altijd op wijst', doch dat valt uit de overgelegde stukken – in het bijzonder het intakeformulier – niet af te leiden. Nu niet, althans, onvoldoende is komen vast te staan dat de advocaat voorlichting heeft verstrekt omtrent de wijze waarop een proceskostenveroordeling tot stand komt, acht de commissie de voorlichting hieromtrent onvoldoende. Derhalve slaagt de klacht van de cliënt hieromtrent.

Het geheel overziende is de commissie van oordeel dat de advocaat niet zodanig tekort is geschoten dat daardoor schade voor de cliënt is ontstaan, doch

De uitspraak is bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam.

gelet op de hiervoor genoemde onvoldoende voorlichting van de advocaat aan de cliënt acht de commissie het redelijk en billijk om de declaraties te matigen met een bedrag van € 500. De commissie komt aldus tot de conclusie dat de advocaat aan de cliënt een bedrag dient te restitueren van € 329,71. Het depotbedrag van € 170,29 zal aan de cliënt worden geretourneerd. Gelet op het feit dat de advocaat wel degelijk werkzaamheden voor de cliënt heeft verricht, ziet de commissie geen aanleiding voor de door de cliënt verzochte creditering van alle door hem gedane betalingen.

Op grond van het voorgaande is de commissie van oordeel dat de klacht ten dele gegrond is. Nu de klacht van de cliënt ten dele gegrond wordt verklaard, ziet de commissie daarin aanleiding de advocaat te veroordelen tot vergoeding van de helft van het klachtengeld, derhalve een bedrag van € 37,50. Bovendien dient de advocaat – overeenkomstig het reglement van de commissie – een bijdrage van € 57,50 in de behandelingskosten aan de commissie te voldoen.

De advocaat heeft nog verzocht de cliënt te veroordelen in de proceskosten. Inge-

volge art. 22 lid 1 van het Reglement van de commissie kan – kort gezegd – de in het ongelijk gestelde partij, in bijzondere gevallen, worden veroordeeld om aan de wederpartij te voldoen de door de commissie begrote kosten van juridische bijstand. De commissie is van oordeel dat in casu van een bijzonder geval geen sprake is en wijst derhalve het verzoek van de advocaat af. De commissie merkt nog op dat de achtergrond van deze bepaling is dat de procedure bij de commissie laagdrempelig en eenvoudig dient te zijn, waarbij geen proceskostenveroordeling past, nog daargelaten het feit dat de klacht ten dele gegrond is.

Hetgeen partijen ieder voor zich verder nog naar voren hebben gebracht, behoeft – naar het oordeel van de commissie – geen verdere bespreking, nu dat niet tot een ander oordeel kan leiden.

Derhalve dient als volgt te worden beslist.

Beslissing

De advocaat is aan de cliënt een bedrag verschuldigd van € 329,71, welke betaling dient plaats te vinden binnen een

maand na de verzenddatum van dit bindend advies. Indien betaling niet tijdig plaatsvindt, dient de advocaat bovendien de wettelijke rente over dit bedrag te betalen vanaf de verzenddatum van dit bindend advies.

Het depotbedrag van € 170,29 zal aan de cliënt worden geretourneerd.

Overeenkomstig het reglement van de commissie wordt het klachtengeld over partijen verdeeld zodat de advocaat aan de cliënt, die deze kosten heeft voldaan, een bedrag van € 37,50 dient te vergoeden.

Overeenkomstig het reglement van de commissie is de advocaat aan de commissie als bijdrage in de behandelingskosten van het geschil een bedrag van € 57,50 (zijnde de helft van het vastgestelde bedrag aan behandelingskosten) verschuldigd.

Het meer of anders verlangde wordt afgewezen.

LH

(advertenties)

JURIDISCH PAO

Universiteit Leiden

Leidse ActualiteitsDag Ondernemingsrecht 2009
Jaaroverzicht ondernemingsrecht

Donderdag 17 december 2009 van 10.00 tot 17.45 uur te Leiden

Cursusleiding en tevens dagvoorzitter:
 Prof. mr. S.M. Bartman, hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Universiteit Leiden en ondernemingsrecht-cassatieadvocaat bij BarentsKrans te Den Haag

Kijkt u voor meer informatie of voor een volledig overzicht op www.paoleiden.nl

TOGA
atelier
 Schout & Karantoniis

www.toga.net

- Rijksoverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadens bij bestelling 0900

Industrieweg 51 3044 AS Rotterdam
 Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en [BalieNet](http://BalieNet.nl).
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. P.J.M. Drion, mr. H.J. de Groot, mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Doorsturen brieven naar voormalige advocaat niet zonder meer klachtwaardig

Raad van Discipline 's-Gravenhage 11 februari 2008
(mrs. Geerdes, Brussaard, Van Stigt, Baron van Utenhove en De Weerd)

Het verstrekken van informatie aan de voormalige advocaat van de wederpartij is in de gegeven omstandigheden klachtwaardig.

- Art. 46 Advocatenwet (3 Wat een behoorlijk advocaat betaamt tegenover de wederpartij; 3.3 Voorbeelden van wat wel of niet betaamt; 3.3.3 Berichten aan derden)

Feiten

Mr. X behartigt de belangen van de echtgenoot van klager in de echtscheidings- en boedelscheidingsprocedure. Eind oktober 2006 is een conflict ontstaan tussen klager en de advocaat van klager, die zich vervolgens aan de zaak heeft onttrokken. Bij brief van 3 november 2006 heeft mr. X klager bericht dat hij het belangrijk vond dat klager op de meest spoedige wijze zorg zou dragen voor bijstand door een nieuwe advocaat.

Voorts heeft mr. X aan klager medegedeeld dat hij een kopie van de betreffende brief aan de voormalige advocaat van klager zou zenden. Bij brief van 14 november 2006 heeft mr. X klager geschreven, voor zover in dezen relevant: 'Aangezien u op dit moment geen advocaat heeft en

er toch dringend een overleg zal moeten plaatsvinden, heb ik mij gewend tot mevrouw [...], mediator, met het vriendelijke verzoek contact met u op te nemen. Mevrouw [...] zal a.s. donderdag telefonisch contact met u opnemen om van u te horen of u haar assistentie op prijs stelt. Het mag volstrekt duidelijk zijn dat mevrouw [...] strikt neutraal optreedt'.

Op 19 november 2006 hebben klager en mr. X een opdrachtbevestiging met betrekking tot mediation getekend.

Voor zover in dezen relevant is in deze opdrachtbevestiging de volgende passage opgenomen: 'Voor betrokkenen gelden de voor mediation gebruikelijke voorwaarden ter zake van vrijwilligheid en vertrouwelijkheid. Dit laatste betekent dat betrokkenen verklaren dat hetgeen in de bemiddeling wordt besproken op geen enkele wijze dan met toestemming van alle betrokkenen kan worden gebruikt of bekendgemaakt in enige procedure'.

Op 22 november 2006 heeft een mediationgesprek plaatsgevonden tussen klager, de gemachtigde van klager, mr. X en de mediator. Bij brief van 25 november 2006 heeft de mediator laten weten dat de mediation niet is gelukt. Bij brief van 3 december 2006 heeft klager aan mr. X laten weten dat klager persoonlijk het eigen faillissement zou aanvragen indien de cliënt van mr. X niet zou instemmen met een in de betreffende brief geformuleerd voorstel. Op 8 december 2006 is door de cliënt van mr. X een bedrag ten behoeve van klager aan de deurwaarder voldaan. Op diezelfde dag is door de voormalige advocaat van klager conservatoir beslag gelegd onder dezelfde deurwaarder.

Bij brief van 8 december 2006 heeft mr. X klager als volgt geschreven: 'Eén dezer dagen ontving ik uw brief van 3 december 2008 waarbij u aankondigt dat u uw persoonlijk faillissement dient aan te vragen. Het voorgaande betreurt ik ten zeerste nu ik van mening ben dat u, door een meer reële houding in te nemen bij de boedelscheiding, één en ander duidelijk had kunnen voorkomen. In dezen betreurt ik ook dat de poging om door middel van mediation tot een oplossing te komen gefaald heeft. Ik heb u herhaaldelijk aangeraden wederom een eigen advocaat in de hand te nemen nu het van het hoogste

belang is dat uw belangen op vakkundige wijze goed worden behandeld. Uiteraard past daarbij dat u zich openstelt voor de adviezen van uw advocaat. Wat de verdere inhoud van uw brief van 3 december 2006 betreft, ik zal deze aan cliënt doorgeven maar kan u berichten dat cliënt zich totaal niet in de verwijten kan vinden. Tot slot bericht ik u dat mijn cliënt mij opgedragen heeft om hoger beroep aan te tekenen tegen het vonnis van de rechtbank, hetgeen cliënt thans zal doen. Uiteraard wordt tevens het recht voorbehouden zonder nadere aankondiging verdere rechtsmaatregelen jegens u te treffen. Het spijt mij dat ik u niet anders kan berichten. Verder ontving cliënt bericht van de deurwaarder met betekening en bevel tot betaling van

€ 6.076 conform het vonnis van de rechtbank d.d. 1 november 2006. Uiteraard heb ik cliënt geadviseerd daar direct aan te voldoen en ervoor te zorgen dat één en ander overgeboekt wordt op de rekening van het deurwaarderskantoor. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid a.s. maandag gebeuren. Wat de offerte betreft van de roerende zaken conform het vonnis, zal dit ook gebeuren. Cliënt zal deze zaken in de garage zetten, waarna u deze op een nader aan te geven datum op kunt halen, echter alleen in aanwezigheid van de wijkagent zodat omtrent de offerte geen probleem zou kunnen ontstaan. Rest mij u te melden dat ik uw vorige advocaat van het verloop op de hoogte houd omdat u tot op heden geen nieuwe advocaat heeft, om ervoor te zorgen dat uw belangen in het oog worden gehouden. Ik stuur die vorige advocaat dan ook per fax een kopie van het verslag van de bespreking met de mediator alsmede een kopie van deze brief plus bijlage alsmede uw laatste brief aan mij'.

De voormalige advocaat heeft vervolgens, vanwege een openstaande declaratie, beslag gelegd op gelden, die door de ex-echtgenoot van klager onder de deurwaarder ten gunste van klager waren gestort, welke storting in de brief van 8 december 2006 door mr. X was aangekondigd.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat hij, ondanks de wetenschap dat klager niet langer

werd bijgestaan door haar voormalige advocaat, correspondentie van mr. X aan klager in afschrift aan die voormalige advocaat heeft gezonden, meer in het bijzonder de brief van 8 december 2006. Bij die brief heeft mr. X toegevoegd een verslag van de mediator van het gesprek dat op het kantoor van mr. X heeft plaatsgevonden en waarin de mogelijkheid van mediation werd onderzocht, terwijl alle aanwezigen voor geheimhouding hadden getekend. Voorts heeft mr. X een afschrift van de brief van klager van 3 december 2006 aan mr. X aan de voormalige advocaat van klager doen toekomen. De voormalige advocaat heeft beslag kunnen leggen op klagers toekomende gelden, doordat in de brief van 8 december 2006 de betaling van die gelden en het betaaladres daarvan werden aangekondigd.

Overwegingen raad

De raad is van oordeel dat in het algemeen niet zonder meer klachtwaardig is om kopieën van brieven door te sturen naar de voormalige advocaat van de wederpartij. Of een dergelijk handelen wel als klachtwaardig kan worden aangemerkt, hangt af van de omstandigheden van het geval.

Het meezenden van een mediationverslag als bijlage bij de correspondentie aan de voormalige advocaat van de wederpartij is in strijd met de regels die gelden voor de vertrouwelijkheid zoals opgenomen in de betreffende opdrachtbevestiging. Overigens valt niet in te zien de toegevoegde waarde die in het dezen had om dit verslag aan de voormalige advocaat te doen toekomen.

De mededeling in de brief van 8 december 2006 aan klager over de betaling van de cliënt van mr. X aan de deurwaarder had mr. X niet in kopie ter kennis van de voormalige advocaat mogen brengen, nu hij wist c.q. vermoedde dat klager de declaraties van de voormalige advocaat onbetaald had gelaten.

Door de passage in deze brief ook onder de aandacht van de voormalige advocaat te brengen, wekt mr. X de schijn dat hij de voormalige advocaat ter wille heeft willen zijn ten nadele van klager. Mr. X had dit behoren na te laten. De klacht is derhalve gegrond.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond en legt de maatregel van een enkele waarschuwing op.

Noot

De commissie acht het oordeel van de raad dat in het algemeen niet zonder meer klachtwaardig is om kopieën van brieven door te sturen naar de voormalige advocaat van de wederpartij onjuist; naar de mening van de commissie is het de advocaat in beginsel niet toegestaan informatie te verstrekken aan de voormalige advocaat van de wederpartij.

.....

Opnemen telefoongesprek zonder melding is klachtwaardig

Raad van Discipline 's-Gravenhage 11 februari 2008
(mrs. Geerdes, Brussaard, Van Stigt, Van Utenhove, De Weerd)

Het zonder mededeling vooraf opnemen van een telefoongesprek is in strijd met de Gedragsregels, ook indien de opname heeft plaatsgehadt op suggestie van de politie.

- Art. 46 Advocatenwet
- Gedragsregel 36 lid 1

Feiten

Mr. X heeft de belangen van de broer van klager behartigd terzake de afwikkeling van de nalatenschap van de vader. Op 8 mei 2007 heeft klager mr. X gebeld. Op 24 mei 2007 heeft de cliënt van mr. X aangifte gedaan bij de politie van bedreiging. Op 25 mei 2007 is er telefonisch contact geweest tussen klager en mr. X. Mr. X heeft dit gesprek, zonder dit aan klager mede te delen, opgenomen. Deze opname is uitgewerkt.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat hij Gedragsregel 36 lid 1 heeft overtreden door na te laten aan hem mee te delen dat hij twee telefoongesprekken zou vastleggen op een geluidsdrager. Deze overtreding heeft nog een extra dimensie gekregen door vervolgens de uitgewerkte telefoonverslagen af te geven of te versturen aan de cliënt van mr. X met het kennelijke advies aangifte tegen klager te doen.

Verweer

Mr. X stelt dat hij – gelet op de dreigementen die klager in een telefoongesprek van 8 mei 2007 jegens zijn cliënt had geuit alsmede zijn verwijzing naar zijn afkomst uit het criminele Amsterdamse circuit en zijn duidelijk naar voren gebrachte uitlatingen inzake de mogelijkheden om dreigementen om te zetten in realiteit in combinatie met het verleden van klager als Amsterdams taxichauffeur – na suggestie ter zake van de politie het telefoongesprek met klager op 25 mei 2007 heeft opgenomen zonder dit aan klager vooraf mee te delen. Mr. X stelt dat hij bij het maken van de bandopname zich niet heeft gerealiseerd dat hij een Gedragsregel heeft overtreden.

Overwegingen raad

Op basis van de stukken en het verhandelde ter zitting stelt de raad vast dat mr. X in ieder geval eenmaal zonder mededeling vooraf een telefoongesprek met klager heeft opgenomen. Door aldus te handelen, heeft mr. X in strijd gehandeld met Gedragsregel 36 lid 1. De klacht is derhalve gegrond.

Gelet op de aard en de ernst van de begane overtreding, alsmede het feit dat het de raad is gebleken dat mr. X de onjuistheid van zijn handelen inziet, acht de raad de maatregel van enkele waarschuwing passend en geboden.

Beslissing

Verklaart de klacht gegrond en legt terzake aan mr. X de maatregel van enkele waarschuwing op.

Zelfstandig onderzoek advocaat

Raad van Discipline Leeuwarden 18 februari 2008
(mrs. Meijer, Geense, Vogelsang, Van der Meulen en Dijkema)

In het algemeen staat het een advocaat vrij zelfstandig onderzoek in te stellen naar voor de verdediging relevante feiten en in dat kader met getuigen te spreken, tenzij de verdachte met beperkingen is gedetineerd of in het geval de betreffende getuigen door het Openbaar Ministerie zijn gedagvaard of opgeroepen.

- Art. 46 Advocatenwet (4.2 Wat de advocaat betaamt tegenover getuigen)
- Gedragsregel 16

Feiten

Op 23 januari 2006 is een minderjarige aangehouden en in verzekering gesteld op verdenking van openlijke geweldpleging c.q. mishandeling. Mr. X heeft hem als piketadvocaat bezocht. Op 26 januari 2006 om 12.00 uur heeft een rechtmatigheidsstoets plaatsgevonden van de in verzekeringstelling door de rechter-commissaris kinderrechter.

Daaraan voorafgaand heeft mr. X per fax van 10.39 uur de kinderrechter een (gezamenlijke) verklaring gezonden van drie personen die getuigen waren bij de openlijke geweldpleging/mishandeling, waarvan naar hun zeggen ten onrechte werd aangenomen dat de verdachte zich daaraan had schuldig gemaakt, evenals een verklaring van de ouders van de verdachte. Op 27 januari 2006 heeft de politie dezelfde drie getuigen gehoord.

Klacht

Klager, hoofdofficier te Z, verwijt mr. X dat deze het onderzoek naar de waarheid heeft gehinderd door op eigen initiatief de getuigen op zijn kantoor te ontvangen en hen een gezamenlijke verklaring te laten afleggen voordat de

politie deze getuigen had gehoord. Mr. X heeft hiermee de politie de mogelijkheid ontnomen om – zonder onderlinge afstemming vooraf – met ieder van de getuigen afzonderlijk te spreken. Klager verwijt mr. X bovendien dat deze, door het incident met de drie getuigen gezamenlijk te bespreken, vermoedelijk zelfs in aanwezigheid van de vader van de verdachte, op zijn minst de schijn heeft gewekt dat de verklaringen van de getuigen op elkaar zijn afgestemd. Daarnaast was het risico zeer groot dat er onderlinge beïnvloeding heeft plaatsgevonden en dat een of meer getuigen zich niet meer vrij voelden om naar waarheid te verklaren. Het is zeer de vraag of een getuige in de gelegenheid is geweest of zich vrij heeft gevoeld de verklaring niet te tekenen. Het is niet de taak van een advocaat getuigen te horen. De authenticiteit van de verklaringen staat voorop. Mr. X heeft niet zelf bij de politie of de officier van justitie geïnformeerd of deze personen als getuigen zouden worden gehoord. Ouders en de verdachte krijgen geen bericht of bepaalde getuigen wel of niet worden gehoord, alleen eventueel de advocaat. Het horen van deze getuigen door mr. X had ook geen zin. Dat bleek ook wel omdat de overgelegde verklaring niet heeft geleid tot de vrijlating van de verdachte. Deze heeft pas de volgende dag plaatsgevonden.

Verweer

Mr. X heeft de ontkennende verdachte als piketadvocaat bezocht en zijn cliënt geadviseerd de namen van de getuigen die zijn onschuldig zouden kunnen aantonen, aan de verbalisanten door te geven. Ook hebben de ouders van zijn cliënt de politie verzocht de drie getuigen te horen. Beiden kregen te horen dat zulks volstrekt onnodig was. Op verzoek van de vader hebben de drie getuigen hem en zijn echtgenote verteld, wat er was gebeurd, hetgeen eensluidende verklaringen opleverde. Toen mr. X bericht kreeg dat zijn cliënt door de rechtbank zou worden gehoord voor de inbewaringstelling (wat achteraf niet juist bleek, omdat in deze zitting de rechter-commissaris kinderrechter slechts de rechtmatigheid toetste) heeft

hij daags tevoren de vader van zijn cliënt verzocht met de drie getuigen bij hem op kantoor te komen. Mr. X achtte het nodig de bijzonderheden van het voorval te weten. De drie getuigen zijn door hem gezamenlijk gehoord en zij legden een eensluidende verklaring af die door mr. X op schrift is gesteld. Mr. X bestrijdt dat hij de getuigen zou hebben beïnvloed. De politie had de getuigen terstond moeten horen, maar de politie vond dat niet nodig. Mr. X bestrijdt dat hij bevorderd zou hebben dat er onderlinge afstemming plaatsvond. Het was een vriendengroep en zij hadden al zo veel contact met elkaar gehad dat, als er beïnvloeding zou zijn geweest, die ook al had plaatsgevonden vóór zijn interventie. Het ging om een minderjarige verdachte. Na twee dagen kreeg hij bericht van de inbewaringstelling. Mr. X heeft geprobeerd de politie te bellen over het doen horen van genoemde getuigen, maar tevergeefs. De officier van justitie bellen heeft geen zin. Die kent de zaak niet en laat zich leiden door wat de politie hem vertelt. Het staat een advocaat volledig vrij met wie dan ook te spreken. Vader en vrienden maakten zich ongerust. Het Openbaar Ministerie heeft niet kenbaar gemaakt dat zij de jongens als getuigen wilde doen horen. In deze zaak hadden de jongens direct gehoord moeten worden. De jongens kenden elkaar heel goed en alleen al om die reden had dat direct moeten plaatsvinden. Authenticiteit was drie of vier dagen later niet meer aan de orde. De werkwijze van de politie is erop gericht dat de verdachte moet bekennen en de politie voert de druk op door hem vast te houden. Er zijn in de eerste drie dagen andere getuigen gehoord. Een termijn van vier dagen is veel te lang voor het horen van de onderhavige getuigen. Het voorarrest dient zo kort mogelijk te duren. Volgens de Europese aanbeveling 2003/2020 mogen minderjarigen niet langer dan twee dagen in de politiecel verblijven. Het slachtoffer, dat de verdachte kende, heeft nota bene aan derden moeten vragen wie hem had mishandeld. Ook dat was een reden om de aangifte met de nodige omzichtigheid te behandelen en een extra reden deze getuigen direct te horen. De officier van

justitie had mr. X kunnen mededelen dat de politie deze getuigen wilde horen, maar ook dat is niet gebeurd. Mr. X heeft het verhaal van de jongens opgetekend. Hij heeft zich de belangen van de minderjarige aangetrokken en stond onder enorme tijdsdruk. Hij heeft de verklaring aan alle betrokkenen toegezonden vóór de zitting. De verdachte is kort na de zitting naar huis gezonden. Mr. X bestrijdt dat hem tuchtrechtelijk iets valt te verwijten.

Overwegingen raad

In het algemeen staat het een advocaat vrij zelfstandig een onderzoek in te stellen naar voor de verdediging relevante feiten en in dat kader met getuigen te spreken, tenzij de verdachte met beperkingen is gedetineerd of in het geval de betreffende getuigen door het Openbaar Ministerie zijn gedagvaard of opgeroepen. Vaststaat dat deze uitzonderingen genoemd in de eerste overweging zich niet hebben voorgedaan.

Ook dient een raadsman zich te onthouden van al wat redelijkerwijs valt te verwachten aan de rechtmatige opsporing van de feiten door de justitiële autoriteiten nadeel zal berokkenen. Het is evenmin aannemelijk geworden dat mr. X door het horen van deze getuigen aan de rechtmatige opsporing van de feiten nadeel heeft berokkend.

Het is van belang om een minderjarige zo kort mogelijk in voorlopige hechtenis te houden. Als een verdachte en zijn ouders aangeven, zoals in casu, dat er getuigen zijn die bij het incident aanwezig zijn geweest en kunnen verklaren dat de verdachte niet betrokken is bij het incident en vervolgens uit niets blijkt dat de politie zal overgaan tot het horen van deze getuigen, dan valt het volledig binnen de bevoegdheid van de advocaat voor de noodzakelijke verdediging van zijn cliënt om met getuigen te spreken en de voor verdachte ontlastende verklaringen op te nemen om deze te gebruiken voor de verdediging.

Eén en ander klemte te meer, omdat mr. X bericht had gekregen dat op 26 januari 2008 de vordering tot bewaring zou worden behandeld, al bleek dat achteraf niet juist te zijn. Gegeven het feit dat een minderjarige volgens de

vorengenoemde Europese richtlijn niet langer dan twee dagen in een politiecel hoort te verblijven en de politie had nagelaten binnen die twee dagen de getuigen, van wie ouders en verdachte hadden aangegeven dat deze getuigen de onschuld van de verdachte zouden kunnen aantonen, mocht van mr. X als advocaat van deze minderjarige zelfs worden verwacht in het kader van een passende verdediging dat hij deze getuigen hoorde.

Het zou wellicht aanbeveling hebben verdiend, althans onder normale omstandigheden, als mr. X met de getuigen ieder apart en buiten aanwezigheid van de vader had gesproken, maar gezien de onderlinge relatie van de getuigen en het feit dat zij met elkaar en gezamenlijk met de ouders van de verdachte over de zaak hadden gesproken, terwijl de verklaring drie dagen na het incident is opgemaakt, was het argument van het risico van wederzijdse beïnvloeding op dat moment niet meer aan de orde.

Beslissing raad

Verklaart de klacht ongegrond.

Misleidende naamgeving van een kantoor

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch
25 februari 2008
(mrs. Houterman, Caudri, Van Dooren,
Spronken en Theunissen)

Regels in de Samenwerkingsverordening met betrekking tot misleidende naamgeving van een kantoor zijn per analogiam ook op een eenmanskantoor van toepassing.

- Art. 46 Advocatenwet (1.4.3 Andere tekortkomingen)
- Samenwerkingsverordening art. 8

Feiten

Mr. X heeft per 1 augustus 2007 een advocatenkantoor gevestigd in de plaats Z in de vorm van een eenmanszaak, zulks onder de naam 'Advocatenkantoor Z' (waarbij Z dus de naam is van de plaats van de vestiging). De raad van toezicht in het arrondissement van mr. X heeft besloten dat de door mr. X gekozen kantoornaam in strijd is met art. 8 lid 2 aanhef en sub b van de Samenwerkingsverordening; dit is aan mr. X medegedeeld bij brief van 9 oktober 2007.

Mr. X heeft bij brief van 23 oktober 2007 aan de Raad van Toezicht bericht dat er geen sprake is van een samenwerkingsverband en dat hij de door hem gekozen kantoornaam niet strijdig acht met vigerende wet- en regelgeving.

Dekenbezwaar

Bij de Raad van Discipline is door de deken een dekenbezwaar ingediend dat inhoudt dat mr. X te Z kantoor houdt onder de naam 'Advocatenkantoor Z'. Dat wordt misleidend geacht, omdat de suggestie wordt gewekt dat het hét kantoor in de plaats Z is. Als het kantoor van mr. X geen eenmanskantoor was, zou een en ander in strijd zijn met art. 8 lid 2 van de Samenwerkingsverordening, wegens het misleidend karakter. Naar analogie van die Verordening handelt mr. X ook als eenmanskantoor in strijd met art. 46 Advocatenwet.

De deken concludeert dat de naam 'Advocatenkantoor Z' meer suggereert dan de lading dekt.

Verweer

Mr. X voert aan dat de door hem gehanteerde kantoornaam niet in strijd is met wet- of regelgeving; deze is ook niet misleidend, nu het kantoor van mr. X daadwerkelijk in Z is gevestigd. Mr. X kan niet in strijd met de Samenwerkingsverordening handelen, aangezien deze verordening op hem als eenmanskantoor niet van toepassing is. De deken dient dan ook niet-ontvankelijk verklaard te worden in zijn bezwaar, dan wel dient het bezwaar ongegrond te worden verklaard.

Overwegingen raad

De raad onderschrijft niet de stelling van mr. X dat de deken niet in zijn bezwaar kan worden ontvangen. De deken heeft een bezwaar tegen de keuze van de naam van het kantoor van mr. X. Het is de taak van de deken, indien hij van mening is dat een kantoor een naam heeft gekozen die niet in overeenstemming is met de voor advocaten op dat punt geldende regels, daarop actie te ondernemen, waaronder het indienen van een dekenbezwaar bij de Raad van Discipline. De raad zal de deken dan ook ontvankelijk verklaren in zijn dekenbezwaar.

Ingevolge art. 8 lid 2 aanhef en sub b van de Samenwerkingsverordening mag een gemeenschappelijke naam van een samenwerkingsverband niet misleidend zijn. Zo mag een gemeenschappelijke naam niet uitsluitend de plaats

van vestiging van het samenwerkingsverband vermelden, tenzij de naam in zijn geheel voldoende onderscheidende betekenis heeft.

De raad is van oordeel dat in de Samenwerkingsverordening de zorgvuldigheidsnorm is vastgelegd die advocaten dienen te hanteren bij het kiezen van een naam. Alhoewel het kantoor van mr. X een eenmanskantoor is, dient ook mr. X zich voor wat betreft de keuze van een naam voor zijn kantoor te houden aan die in de Samenwerkingsverordening geformuleerde zorgvuldigheidsnorm. De raad is met de deken van oordeel dat de Samenwerkingsverordening wat dit aangaat naar analogie van toepassing is op eenmanskantoren. Het kan niet zo zijn dat een samenwerkingsverband de naam van de vestigingsplaats niet als kantoornaam zou mogen gebruiken en een eenmanskantoor wel.

De overweging dat de naam van de vestigingsplaats onvoldoende onderscheidend is en meer kan suggereren dan het kantoor biedt, geldt immers eens te meer voor een eenmanskantoor. De raad is van oordeel dat mr. X de door hem gekozen kantoornaam, zoals door de deken reeds aan hem is verzocht, dient aan te passen.

Aangezien het dekenbezwaar als principiële vraag ter beoordeling aan de raad is voorgelegd, ziet de raad geen termen aanwezig om aan mr. X een maatregel op te leggen.

Beslissing

De raad verklaart de deken ontvankelijk in zijn bezwaar tegen mr. X. De raad acht het bezwaar van de deken gegrond. De raad legt mr. X terzake geen maatregel op.

(advertenties)

- Ben je enthousiast, creatief en ambitieus?
- Heb je voldoende relativiseringsvermogen in huis?
- Bezit je een gezonde dosis humor?

Dan ligt er bij **BONNIER advocaten** wellicht een mooie toekomst voor je in het verschiet. Wij zijn namelijk op zoek naar zowel een **ervaren advocaat**, bij voorkeur met ervaring in het arbeidsrecht en het personen- en/of familierecht; met mogelijkheid om desgewenst op basis van kostendeling deel uit te maken van het kantoor,

als een **advocaat-stagiaire** voor de algemene praktijk.

Sollicitaties graag binnen twee weken richten aan:
Bonnier advocaten, t.a.v. mr. J.C.M. Bonnier, Saltshof 10-06, 6604 EA Wijchen
of info@bonnieradvocaten.nl

www.bonnieradvocaten.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@alkamboer.com, www.alkamboer.com

Struycken advocaten

Per 3-12-2009 is ons kantoor gevestigd op de 2^e Oosterparkstraat 167, 1092 BE te Amsterdam.

Deze geheel ingerichte kantoorruimte van ca. 230 m² bevindt zich op de begane grond in een buurt met 120 verschillende nationaliteiten. Wij hebben daar nog ruimte voor vier advocaten of andere juridische dienstverleners, die op basis van kostenmaatschap deel uit willen maken van een zo divers mogelijk, buurtgerichte, algemene praktijk.

Inlichtingen bij mr. H.F.M. Struycken.
Nieuwe Herengracht 185 a, 1011 SK Amsterdam
tel: +31 (0)20 779 23 20, www.struyckenadvocaten.nl

Jonge advocaat met stoute schoenen.

Wie trekt ze aan? Hier ligt een absolute uitdaging voor een jonge ambitieuze, maatschappelijk betrokken advocaat of stagiair m/v. Stel je voor; vier vrouwelijke advocaten en twee mannelijke, elk met hun eigen praktijk, delen de kosten - de bibliotheek - een chef de bureau - de koffieautomaat en... een monumentaal pand in de oude Delftse binnenstad. Wat zij verder gemeen hebben is dat ze een gevarieerde algemene praktijk hebben en daarbij bijzonder thuis zijn in de meer sociale specialismen, zoals echtscheidingen, arbeidsrecht, strafrecht en faillissementen. De zes advocaten van deze goed georganiseerde samenwerking zoeken een zelfstandige partner. Het liefst met werkervaring binnen de advocatuur. Wie de schoen past wendt zich tot mr L.P. Lagerweij, Postbus 3108, 2601 DC Delft, 015 2152929.

VUURENS & LAGERWEIJ
ADVOCATEN EN PROCUREURS

PARMENTIER OASS
ADVOCATEN

Parmentier Oass advocaten is een jong ambitieus kantoor in het centrum van Haarlem. Met name is onze praktijk gericht op (jonge) ondernemingen en particulieren.

Binnen ons kantoor is ruimte voor twee aansluitpartners, bij voorkeur in het familierecht en strafrecht. Reacties naar:
Van Eedenstraat 9, 2012 EL Haarlem
info@parmentieroass.nl; 023 - 5313111

van rossum & timmers
advocaten

zoeken een
gevorderde advocaat-stagiaire
voor de algemene praktijk

Interesse?

Bel voor inlichtingen of stuur een sollicitatiebrief naar

Mr. C.G.M. van Rossum
Postbus 166
6680 AD Bommel
tel: 0481-465448

MET CIB
KOMT U VOLLEDIG TOT UW RECHT

CIB Centraal InkoopBureau BV
Postbus 330
2700 AH Zoetermeer
Telefoon (079) 36 38 440
Fax (079) 36 15 144

CIB, uw partner voor gewaarmerkt papier, maar ook voor al uw luxe schrijf- en lederwaren, archiefmaterialen zoals gekleurde hangmappen, kantoorartikelen, computer- en printsupplies en facilitaire producten. Bestel op advocaten.cib.nl onze CIB catalogus.

advocaten@cib.nl

CIB. Dé kantoorespecialist voor advocaten.

advocaten.cib.nl

MENGELBERG
PRILLEVITZ
P L A N T E N
A D V O C A T E N

Mengelberg Prillewitz Planten Advocaten is een jong advocatenkantoor met zes advocaten. Ons kantoor is onder meer gespecialiseerd in arbeidsrecht en ondernemingsrecht. Sinds begin oktober 2009 zijn wij gevestigd in een prachtig pand in het centrum van Bussum. In verband met de groei van ons kantoor zijn wij op zoek naar een gedegen, gedreven en humorvolle:

ADVOCAAT MEDEWERKER ARBEIDSRECHT (M/V)

en een

ADVOCAAT MEDEWERKER CIVIEL RECHT (M/V)

met de nadruk op ondernemingsrecht

Graag uw schriftelijke reactie aan:

Mengelberg Prillewitz Planten Advocaten
Postbus 1006
1400 BA Bussum
Of per e-mail: info@mengelberg.nl

strafrechtsspecialisten

zoekt voor spoedige indiensttreding een

MEDEWERKER / GEVORDERD STAGIAIRE

Sollicitaties te richten aan:

mr. Han Jahae
Jollemanhof 26
1019 GW Amsterdam

DE GIER BUSINESS LAW

Compagnon op kostenbasis

De Gier Business Law is een advocatenkantoor met een hoogwaardige praktijk op het vlak van het ondernemingsrecht, financieel recht en collective redress.

Cliënten zijn vooral (middel)grote ondernemingen, vermogende particulieren en beleggers in financiële producten.

Het kantoor wordt gedreven door één ervaren advocaat, in samenwerking met diverse externe netwerkpartners-advocatenkantoren. Met die netwerkpartners vindt behandeling van zaken in teamverband plaats.

De Gier Business Law heeft plaats voor een compagnon. De praktijk van de nieuwe compagnon dient een vergelijkbaar specialisme te hebben als de bestaande praktijk, danwel een ander specialisme dat daar qua aard en doelgroep op aansluit.

De bedoeling van de samenwerking is om op professionele maar ontspannen wijze gezamenlijk de onderneming te drijven en praktijk te voeren, waarbij over en weer elkaars expertise wordt benut, de kosten worden gedeeld en ondersteuning kan plaats vinden.

Uitgangspunt is dat de geïnteresseerde zelf een praktijk heeft, maar het is denkbaar dat diens praktijk nog niet volledig is ontwikkeld en dat verdere uitbouw daarvan plaatsvindt gedurende de samenwerking.

Informatie kan worden verkregen bij mevrouw H. Sturkenboom, *personal assistant*. Voor contactgegevens zie www.dgb.nl

21 jaar later werd Philippe Creighton Managing Partner van Houthoff Buruma.

Dat moet sneller kunnen.

In 1988 begon Philippe Creighton als advocaat bij Houthoff Buruma. In de loop der jaren heeft hij zich gespecialiseerd in beroepsaansprakelijkheid van notarissen, advocaten en andere vrije beroepsbeoefenaars. Hij behandelt onder andere complexe geschillen over corporate en vastgoedtransacties. Verder heeft de gezondheidszorg zijn bijzondere interesse. Niet alleen adviseert hij ziekenhuizen en verzekeraars op het gebied van gezondheidsrecht, ook zet hij zich in als lid van het dagelijks bestuur van KWF Kankerbestrijding. Na enige tijd voorzitter van de sectie Litigation te zijn geweest, werd hij op 1 januari 2007 benoemd tot Managing Partner.

Is dat snel? Ja, dat is snel. Maar voor ambitieuze rechtenstudenten die in 2010 gaan afstuderen, hebben we goed nieuws: 'het kan sneller'.

Hoe?

Schrijf je in voor de BestGraduates Law 2010 game, absoluut de kortste weg naar de top. BestGraduates Law 2010 is exclusief voor hét toptalent dat in de periode van januari

2010 t/m maart 2011 aan een Nederlandse universiteit afstudeert.

Via BestGraduates kun je persoonlijke ontmoetingen hebben met de Managing Partners van de nevenstaande topwerkgevers, geldprijzen winnen tot 10.000 euro en uiteindelijk de BestGraduate Law 2010 worden. Ook maak je kans op zeer exclusieve prijzen van de deelnemende bedrijven, zoals een all-inclusive stage in Tokyo, een trekkingtocht in de Himalaya, een talencursus bij de nonnen in het klooster of het volgen van een Harvard Summer Course.

Studeer jij in de aangegeven periode af, wil je een entree maken in een uitgebreid netwerk én kans maken op mooie prijzen? Doe dan de BestGraduates-test en ontdek binnen twee minuten of jij je kwalificeert voor BestGraduates Law 2010. Deze BestGraduates-test kun je doen op www.dekortstewegnaardetop.nl.

Hier vind je ook alle informatie over BestGraduates Law 2010.

Tot snel!

[www.de kortste weg naar de top.nl](http://www.dekortstewegnaardetop.nl)

BestGraduates Law 2010 wordt georganiseerd in samenwerking met onderstaande topwerkgevers

ALLEN & OVERY

Pels Rijcken
& Droogleevers
Fortuijn *advocaten
en notarissen*

CLIFFORD
CHANCE

HOUTHOFF BURUMA

VanDoorne
Advocaten • Notarissen • Fiscalisten

LOYENS Loeff

BestGraduates Law 2010 wordt mede mogelijk gemaakt door

Jobnet
Matching YOUR Career

MatchQ | Human Capital Indicators

MAXIMUM

JBB.nl MEMORY MAGAZINE

DePers

VKBANEN

BestGraduates Law is een activiteit van memo events onderdeel van de memor! group

NIG

Ondernemingsrecht

tijdelijke en vaste juridische posities

NIG Ondernemingsrecht vervult zowel vaste als tijdelijke juridische functies binnen de Top 500 van het bedrijfsleven en de advocatuur. Daarbij ligt onze focus op juristen met minimaal 4 jaar werkervaring op één of meer van de volgende rechtsgebieden: (Internationaal) Contractenrecht, Vennootschapsrecht, IT-recht, Arbeidsrecht, Bankrecht, Effectenrecht, Bouw- en Vastgoedrecht, Energierecht en Toezichtwetgeving. Voor de invulling van tijdelijke posities werken wij zowel met 'eigen' Interim Legal Counsels alsmede met Interim Juristen (Freelance Juristen).

Weet jij het antwoord op onderstaande casus? Neem dan contact op met NIG Ondernemingsrecht. Wij zijn op zoek naar ervaren juristen die bij ons in dienst willen treden als **Interim Legal Counsel**.

**ABC Bank leent €100,- aan Jan.
Jan kan de ABC Bank niet betalen.
Wat kan de ABC Bank doen?**

Wil jij ons Legal team komen versterken en wil je weten wat we jou kunnen bieden en wat we van jou verwachten? Neem dan contact op met mr. Nick Spenkeliink of Remco Abeln via 035 - 625 05 05 of via jurist@nig.nl. Kijk voor meer informatie en onze overige functies op onze website: www.ondernemingsrecht.nl.

NIG

Ondernemingsrecht

tijdelijke en vaste juridische posities

NIG Ondernemingsrecht is onderdeel van NIG Holding. Een organisatie bestaande uit een tiental gespecialiseerde divisies waaronder NIG Bestuursrecht en NIG Compliance. Iedere divisie is gericht op het bemiddelen van specialisten binnen haar eigen branche en vakdiscipline.

Advocaat- medewerkers

Open deur

Je kent je eigen talent en wilt dat in onze praktijk verder ontwikkelen. Je hebt passie voor inhoud en bent niet bang voor hoge verwachtingen. Herkenbaar? Voor ons wel. Met vakmanschap en intellectuele scherpte ga je de kwaliteit leveren waar onze cliënten om vragen. Maatschappelijk relevant en inhoudelijk uitdagend werk. Ben je klaar voor onze praktijk? De deur staat open.

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen

Voor details over de vacatures:
www.werkenbijpelsrijcken.nl

WELKE RICHTING WIL JIJ OP?

ROBERT WALTERS & CARRIÈRE, EEN MEESTERCOMBINATIE

Robert Walters is dé recruitment specialist voor de jurist die het maximale uit zijn carrière wil halen. Wij hebben een breed en internationaal klantenportfolio met legio carrière mogelijkheden.

Maar is het wel het juiste moment om van baan te veranderen? Wij zijn van mening dat het altijd tijd is voor een nieuwe stap als jij daar aan toe bent. Wij helpen je graag op weg, ook in deze tijd.

Wij kennen de markt, de organisaties en kunnen jou helpen de juiste match te vinden. Laat ons perspectief in je carrière brengen en maak het verschil. Kom met ons praten.

Functies die wij bemiddelen zijn o.a.:

- Legal Counsel
- Hoofd Juridische Zaken
- General Counsel
- Advocaat
- Compliance Officer
- Recruitment Consultant

Versnel je carrière en neem vandaag nog contact met ons op voor een oriënterend gesprek. Wij hebben je zeker wat te bieden en brengen graag (nieuw) perspectief aan in jouw carrière.

Bel met **mr. Renske Lubbinge** of **mr. Kim van den Wijngaard** op nummer **020 6444 655** of stuur een email naar **leonie.siebelink@robertwaltes.com**.

www.robertwalters.nl

AUSTRALASIA ASIA AFRICA EUROPE NORTH AMERICA

ROBERT WALTERS

VEERMAN ADVOCATEN ©

Veerman Advocaten is een klein civielrechtelijk georiënteerd kantoor aan de Dijk in Volendam, waar momenteel 4 advocaten werken. We houden ons hoofdzakelijk bezig met arbeidsrecht, ondernemingsrecht, algemeen verbintenissenrecht en familierecht. Onze cliënten zijn regionale mkb-ondernemers en particulieren. Verder zijn we als huisadvocaat verbonden aan enkele grotere ondernemingen. Wij hebben de ambitie om de komende jaren uit te groeien tot een kwalitatief sterk regionaal kantoor.

Omdat steeds meer cliënten de weg naar ons kantoor weten te vinden zijn wij op zoek naar een gevorderd advocaat-stagiaire of advocaat-medewerker die deel wil gaan uitmaken van onze ambitie.

De ideale kandidaat:

- heeft kennis van arbeidsrecht en ondernemingsrecht
- vindt het leveren van kwaliteit belangrijk
- heeft persoonlijkheid en humor
- ervaart (net)werken niet als vervelend
- is woonachtig in de regio

Voor meer informatie belt u met mr D.M. Veerman. Uw sollicitatie inclusief CV ontvangen wij graag binnen twee weken, bij voorkeur per e-mail: dveerman@veermanadvocaten.nl.

Julianaweg 45A 0299-322484 info@veermanadvocaten.nl
1131 CX Volendam 0299-322485 www.veermanadvocaten.nl

DE SCHEIDINGSMAKELAAR

De ScheidingsMakelaar 's-Hertogenbosch is een bemiddelingspraktijk die gespecialiseerd is in begeleidingen en bemiddelingen van scheidende partijen.

Voor groei en ontwikkeling zoeken wij:

een familierecht advocaat m/v 32-36 uur

Kenmerken: Gericht op samenwerken. Groot juridisch geweten. Nieuwsgierig. Communicatief zeer vaardig. Openstaan voor de verschillen in mensen. Didactisch vaardig. Geduldig. Betrokken.

Vereisten: Minimaal afgeronde universitaire studie rechten, beroepsopleiding advocatuur richting Familierecht en huwelijksvermogensrecht. Pré zijn daarnaast 1 of 2 jaar ervaring in een Familierechtpraktijk en MNI geregistreerd mediator.

Taken: Ontwikkelen volwaardige familierechtpraktijk. Kennisoverdracht verzorgen dmv trainingen / aanspreekpunt voor collega's. Bijdragen aan de ontwikkeling van de organisatie.

Uw vragen kunt u richten tot mw L. Hermus 073 6221522. U kunt uw CV en korte motivatie sturen aan hermus@scheidingsmakelaar.nl

Edelweisstraat 5
Postbus 255
5240 AG Rosmalen

tel 073 5221400
fax 073 5221401

mail@swgadvocaten.nl
www.swgadvocaten.nl

SWG Advocaten zoekt:

(gevorderde) advocaat-stagiair (M/V)

Voor algemene civielrechtelijke praktijk, met nadruk op huur-, incasso-, bank- en zekerheden recht.

- Kandidaten kunnen hun sollicitatie met curriculum vitae en cijferlijst binnen veertien dagen na heden richten aan: SWG Advocaten
t.a.v. Mark Schapendonk
Postbus 255
5240 AG Rosmalen

Bij Kok Advocaten zijn vier advocaten werkzaam. Gevoerd wordt een algemene praktijk voor zowel het midden- en kleinbedrijf alsmede particulieren. Het accent ligt op contractenrecht, arbeidsrecht, huurrecht, vervoerrecht, strafrecht en personen- en familierecht.

Wij zoeken op korte termijn een:

ADVOCAAT-STAGIAIRE/ ADVOCAAT-MEDEWERKER M/V

Sollicitaties voorzien van een CV en cijferlijst kunt U richten aan:

Mr. M.W. Kok
Bongerdstraat 4
Postbus 3025
5930 AA VENLO-TEGELEN
Tel: 077 – 373 64 39
Email: info@kokadvocaten.nl
Internet: www.kokadvocaten.nl

International
Lawyers & Advisers

HIL International Lawyers & Advisers is een internationaal advocatenkantoor (www.hil-law.com) met kantoren in Amsterdam en Shanghai. Wegens een sterk groeiende praktijk zoeken wij ter versterking van ons Amsterdamse kantoor een:

(gevorderde) advocaat-stagiaire voor de internationale commerciële praktijk (fulltime)

- proactief, wereldwijd, zelfstandig en ambitieus
- goede beheersing van de Engelse taal
- interculturele vaardigheden
- bij voorkeur met gebleken belangstelling voor China.

HIL biedt een internationale praktijk met de mogelijkheid van (tijdelijke) plaatsing in China.

Sollicitatiebrief met CV kunt u richten aan Nikki Parry (nparry@hil-law.com).

Schellart Advocaten zoekt: een advocaat-stagiaire (m/v)

Wie zijn wij?

Wij leggen ons toe op de algemene civiele (proces)praktijk in het hele land. De nadruk ligt op het individueel en collectief arbeidsrecht. Met elkaar vormen we een hecht team van 5 advocaten en 6 ondersteunende medewerkers. Wegens het vertrek van een collega zijn wij op zoek naar een nieuwe collega.

Wie zoeken we?

- Een advocaat-stagiaire die:
- bij voorkeur proceservaring heeft in de overwegend civielrechtelijke praktijk;
 - affiniteit heeft met het arbeidsrecht in brede zin;
 - interesse heeft in en de vaardigheid om cursussen op arbeidsrechtelijk gebied te verzorgen.

Wat bieden we?

- goede arbeidsvoorwaarden en opleidingsfaciliteiten;
- een hecht team met kritische collega's;
- een goed evenwicht tussen werk en privé.

Interesse?

Schriftelijke sollicitaties binnen 14 dagen kunt u richten aan:
Schellart Advocaten

T.a.v.: mr. drs. H. Aydemir
Postbus 2810 • 3500 GV • UTRECHT

Inlichtingen:

T 030-287 75 70
E h.aydemir@schellart.nl
I www.schellart.nl

Schellart
Advocaten

HEUKELS & VISSER ADVOCATEN

Wij zoeken een

ADVOCaat - MEDEWERKER M/V

met gevoel voor humor

Momenteel werken wij met acht personen, waarvan vier advocaten, in een grotendeels commerciële algemene rechtspraktijk. Wij kennen onze meerwaarde en onze beperkingen.

De geïnteresseerde kandidaat is bereid en in staat tot Samen Werken en heeft belangstelling voor de rechtsgebieden ondernemingsrecht, arbeidsrecht, verbintenissenrecht, personen- en familierecht en/of bestuursrecht.

Heukels & Visser Advocaten

Postbus 67

2000 AB Haarlem

tel: (023) 5319590

fax: (023) 5328712

email: advocaten@heukelsvisser.nl

Sollicitaties gaarne t.a.v. mr. H.J. Visser
(bij wie u ook telefonisch inlichtingen kunt verkrijgen)

ADVOCATEN EN BELASTINGADVISEURS

MEIJER

In een klein en hecht team werken wij aan kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van het ondernemingsrecht, arbeidsrecht, familierecht, bestuursrecht en mediation. Onze werkwijze is oplossingsgericht met korte lijnen naar de cliënt.

Ter versterking van ons team zoeken wij een

ADVOCaat STAGIAIRE/MEDEWERKER

die een commerciële en praktische instelling heeft en een wetenschappelijke interesse in het vak. Wij bieden een afwisselende en veelzijdige werkkring waarbij grote waarde wordt gehecht aan het vergroten van professionele vaardigheden en het stimuleren van de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers.

Schriftelijke reacties met c.v. graag binnen 14 dagen richten aan:
Meijer advocaten en belastingadviseurs

t.a.v. mevr. mr V.K.S. Budhu Lall

Laan van Meerdervoort 100, 2517 AS Den Haag

tel. 070-3548663 fax: 070-3584750

e-mail: info@meijer-advocaten.nl

www.meijer-advocaten.nl

Brunel Legal helpt ondernemingen en instellingen bij het oplossen van juridische vraagstukken, door de inzet van gekwalificeerde juristen op vaste en flexibele basis.

Advocaat-medewerker(s) Ondernemingsrecht en vastgoed bij gerenommeerd advocatenkantoor

Standplaats Deventer
Persoonlijke ontwikkeling
Adviserende rol
Professionele omgeving

Als beginnend advocaat-medewerker weet je je eigen zaken snel en zelfstandig op te pakken. Je behandelt deze in het hele proces, van adviseren tot procederen en auditeren. Daarnaast werk je met meer ervaren advocaten mee aan reeds lopende zaken. Natuurlijk kun je met eventuele vragen altijd terecht bij één van je collega's. Je zorgt ervoor dat je kennis up-to-date blijft door het bijwonen van sectiebijeenkomsten.

Nederlands Recht. Afgeronde stage-opleiding, dan wel 2,5 jaar werkzaam als advocaat-stagiaire. Commerciële instelling. Leergierig en ambitieus. De wil om te specialiseren.

Meer informatie: Naima Zemmouri, 06-57585287 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 41523

Bedrijfsjurist bij een internationaal softwarebedrijf

Standplaats Nijmegen
Internationale rol
Breed takenpakket
Goede arbeidsvoorwaarden

Als enige jurist binnen de organisatie ben je verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de juridische risico's die onze opdrachtgever loopt. Onze opdrachtgever sluit wereldwijd per jaar honderden licentieovereenkomsten met haar klanten. Jij optimaliseert de juridische contracten. Je speelt een essentiële rol binnen de risicobeperking. Daarnaast fungeer je als

juridische vraagbaak waarbij alle rechtsgebieden aan bod kunnen komen. WO Nederlands Recht. 5 tot 7 jaar relevante werkervaring als bedrijfsjurist of advocaat in een ICT-omgeving. Communicatief en sociaal vaardig.

Meer informatie: Saskia Muurmans, 020-3125061 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 41515

Bedrijfsjurist bij gespecialiseerde onderneming

Standplaats Midden NL
Persoonlijke ontwikkeling
Brede, gevarieerde functie
Gedreven team

Je verleent juridisch advies op het gebied van o.a. zekerheden en financieringen, Bank- en Effectenrecht, Contracten- en Verbintenissenrecht, Ondernemingsrecht en (naleving van) toezichtregelgeving. Je bent betrokken bij allerlei onderhandelings van onze opdrachtgever en je signaleert, volgt en beoordeelt juridische ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de producten, de diensten of het beleid. Tevens begeleid je gerechtelijke procedures waarin de opdrachtgever partij is. WO Nederlands Recht. Minimaal 3 tot 7 jaar werkervaring in de advocatuur, bankwezen of bedrijfsleven. Ervaring met en kennis van de bovengenoemde gebieden is een vereiste voor deze functie.

Meer informatie: Saskia Muurmans, 020-3125061 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 40637

All-round belastingadviseur bij dynamisch belastingkantoor

Standplaats Amsterdam
Kwaliteit in dienstverlening
Adviserende rol
MKB

Je mag rekenen op een interessante en leerzame functie, waarin je in eerste instantie vanuit je brede takenpakket o.a. aangiften opstelt en vragen van cliënten adequaat beantwoordt. Zodra jouw ervaring dit toelaat, word je verantwoordelijk voor je eigen klantportefeuille, waarbinnen je jouw klant adviseert.

Fiscaal Recht/Fiscale Economie. Minimaal een jaar ervaring in een soortgelijke functie. Communicatieve vaardigheden. Klantgericht, initiatiefrijk en no-nonsense instelling.

Meer informatie: Ralph Roels, 06-57559739 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 39615

Voorkom dat uw automatisering een hoofdpijndossier wordt!

Kantoorautomatisering, internetdiensten en telefonie

Een grenzeloos netwerk. Snel, veilig, altijd wakker. Als vanzelfsprekend. Uw succes valt of staat met een goede kantoorautomatisering. Deze ondersteunt al snel ongemerkt alle bedrijfsprocessen. Zonder automatisering valt de communicatie stil. ICT ConceptT spreekt uw taal waar het gaat om het realiseren van gestroomlijnde geautomatiseerde processen. Zo zijn we op basis van onze ervaring in de juridische sector – ruim 15 jaar – voor menig advocaten-, deurwaarders- en notariskantoor een volwaardige gesprekspartner. ICT ConceptT, een onmisbare collega.

